

การศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
ของโรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด

ร้อยโทชายชาญ ช่างสุวรรณ

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2552

**A Study of the Conditions of School-Based Curriculum Implementation of the
Armed Forces Academies Preparatory School, Armed Forces Education
Department, Supreme Command**

Lt. Chaichan Changsuwan

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Curriculum and Instruction

School of Educational Studies

Sukhothai Thammathirat Open University

2009

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ	การศึกษาศาภาพการใช้หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของโรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด
ชื่อและนามสกุล	ร้อยโทชายชาญ ช่างสุวรรณ
แขนงวิชา	หลักสูตรและการสอน
สาขาวิชา	ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์วรรณ บัวเกิด

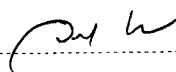
การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2552

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

 นว.เกิด

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์วรรณ บัวเกิด)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. วรรณดี แสงประทีปทอง)

(รองศาสตราจารย์ ดร. ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ การศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของโรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด

ผู้ศึกษา ร้อยโทชายชาญ ช่างสุวรรณ **รหัสนักศึกษา** 2492101254 **ปริญญา** ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน) **อาจารย์ที่ปรึกษา** รองศาสตราจารย์วรรณ บัวเกิด **ปีการศึกษา** 2552

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของโรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด

ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ ได้แก่ ครูที่สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 10 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูที่สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด ซึ่งสอนในปีการศึกษา 2551 มีจำนวนทั้งสิ้น 10 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.87

ผลการศึกษาพบว่า (1) สภาพการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด โดยรวมมีสภาพการใช้ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านงานบริหารและบริการหลักสูตร ระดับการกระทำอยู่ในระดับมาก ด้านงานสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร ระดับการกระทำอยู่ในระดับมาก และด้านงานดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร ระดับการกระทำอยู่ในระดับมาก (2) ปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด โดยรวมมีปัญหาการใช้ในระดับน้อย

คำสำคัญ หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย, การใช้หลักสูตร

กิตติกรรมประกาศ

การทำการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์วรรณ บัวเกิด มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและ ติดตามการทำการศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้อย่างใกล้ชิดตลอดมา นับตั้งแต่เริ่มจนกระทั่งสำเร็จ เรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบคุณเรืออากาศโทหญิงสุภาศินี เจริญยิ่ง ที่ได้ให้คำแนะนำการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ และขอขอบคุณคุณครูโรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด ที่เสียสละเวลาและให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เพื่อนนักศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้ ทุกท่านที่ได้กรุณาให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ และให้กำลังใจตลอดมา

ชายชาญ ช่างสุวรรณ

ตุลาคม 2552

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญตาราง	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ขอบเขตการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	6
การใช้หลักสูตร	6
หลักสูตรสถานศึกษา	31
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร	49
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	57
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	57
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	57
การเก็บรวบรวมข้อมูล	59
การวิเคราะห์ข้อมูล	59
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	60
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	61
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของครู	61
ตอนที่ 2 สภาพการใช้หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยตาม ความคิดเห็นของครูในโรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการ ทหารสูงสุด	63
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	71
สรุปการวิจัย	71
อภิปรายผล	76

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ข้อเสนอแนะ	79
บรรณานุกรม	80
ภาคผนวก	85
ก แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	86
ข รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ	97
ค แบบหาค่าดัชนีความสอดคล้อง	99
ประวัติผู้ศึกษา	101

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของครูที่ตอบแบบสอบถาม	61
ตารางที่ 4.2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสภาพการใช้หลักสูตรสถานศึกษา	63
ตารางที่ 4.3 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสภาพงานบริหารและบริการหลักสูตร	63
ตารางที่ 4.4 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสภาพงานสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร	65
ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสภาพงานดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร	66

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าจะต้องอาศัยคนในชาติที่มีประสิทธิภาพ โดยการวางรากฐานทางการศึกษาให้แก่เยาวชน ด้วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียนผ่านหลักสูตร เพราะหลักสูตรเปรียบเสมือนหัวใจในการจัดการเรียนการสอน เป็นแผนหรือแนวทางหรือข้อกำหนดของการจัดการศึกษา ที่จะกำหนดสิ่งที่คาดหวังให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนและแนวปฏิบัติในการเรียนการสอนให้สัมฤทธิ์ผลเพื่อประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนที่จะได้รับการพัฒนาสูงสุดสู่การเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีความรู้ ความสามารถ ทักษะและเจตคติ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ ความสามารถและทักษะไปสู่การปฏิบัติได้ ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม การประสบผลสำเร็จในด้านการจัดการศึกษาทุกระดับต้องมีหลักสูตรเป็นตัวกำหนดทิศทางการจัดการศึกษาที่จะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมาย โดยเฉพาะปัจจุบันเป็นยุคของการปฏิรูปการศึกษาด้วยแล้ว การปฏิรูปหลักสูตรจึงมีความจำเป็นและสำคัญยิ่งที่ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาต้องวางแผนและพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะและความสามารถที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในแนวทางที่พึงปรารถนา (ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ 2539 : 11)

ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้น จึงมีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรการศึกษาขึ้นพื้นฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเรียนการสอนตามแนวคิดใหม่ ทำให้ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจที่แตกต่างกันในการใช้หลักสูตรการศึกษาขึ้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในด้านต่าง ๆ เป็นต้นว่า การบริหารและบริการหลักสูตร การดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร และการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร หากครูไม่ทำการศึกษาเข้าใจอย่างถ่องแท้เกี่ยวกับวัตถุประสงค์และเนื้อหาของหลักสูตร ก็จะมีผลทำให้ผู้เรียนไม่เกิดการเรียนรู้ เพราะหลักสูตรจะประสบความสำเร็จหรือไม่ก็ขึ้นอยู่กับครูผู้สอน ถ้าครูไม่ร่วมมือ ไม่นำหลักสูตรไปปรับให้เหมาะสมแล้ว หลักสูตรที่คิดและเขียนไว้ก็จะไม่สัมฤทธิ์ผล ดังนั้นสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องอาศัยบุคลากรที่เกี่ยวข้องและเป็นผู้ที่มีความรู้ในการจัดการศึกษาเพื่อจัดทำหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยอย่างเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง เหมาะสมและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม จากการศึกษาพบว่าการจัดทำหลักสูตรสาระต่าง ๆ มักประสบปัญหาในเรื่องของการเตรียมความพร้อมของสถาน

ศึกษา เช่น ไม่มีการวางแผนการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากร ครูขาดความรู้ความเข้าใจและความกระตือรือร้นที่จะเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนให้สอดคล้องกับการใช้หลักสูตรถึงแม้ว่าจะได้รับการอบรมมาก กระบวนการจัดทำหลักสูตรในด้านการจัดการเรียนการสอนของครูเป็นแบบเก่าซึ่งขัดต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหารขาดความรู้ความเข้าใจและการสนับสนุนการใช้หลักสูตรในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของคณะครูในโรงเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน (สนั่น เมตุลา 2542 : 2) ดังนั้นสถานศึกษาต้องดำเนินการวางแผนจัดทำหลักสูตร จัดให้มีการดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร มีการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยที่สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

มีผู้ได้ศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรระดับมัธยมศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสูตรพบว่ามีปัญหาหลายด้าน เช่น ปัญหาการส่งบุคลากรเข้ารับการอบรมด้านหลักสูตรยังมีจำนวนน้อย เพราะนอกจากครูผู้สอนแล้ว ภายในโรงเรียนยังมีบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรอีก และปัญหาหลักสูตรมีความเหมาะสมและทันสมัยเฉพาะในช่วงที่เริ่มใช้เท่านั้น เมื่อใช้ไปย่อมมีความล้าสมัยและไม่สามารถนำมาแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ (ธัชชัย นาจำปา 2542 : 1) นอกจากนี้ ยังพบว่า ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและการวัดผลประเมินผลไม่ชัดเจน ควรมีการอบรมเชิงปฏิบัติการให้ครูและผู้เกี่ยวข้องทุกคน โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับการวัดผลและการประเมิน ควรส่งเสริมให้ครูมีความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนให้มากขึ้น ควรมีการติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบ และรายงานผลต่อผู้เกี่ยวข้องและสาธารณชน (ปิยะพร ทำบุญ 2546 : 1)

โรงเรียนเตรียมทหาร สังกัดกรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด เป็นสถานศึกษาที่ให้การศึกษาแก่นักเรียนเตรียมทหารซึ่งเทียบเท่าระดับช่วงชั้นที่ 4 เพื่อให้ผู้ที่จบการศึกษานำความรู้ความสามารถในการศึกษาต่อยังโรงเรียนของแต่ละเหล่าทัพ (โรงเรียนเตรียมทหาร ม.ป.ป. : 6) เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรการศึกษา พ.ศ. 2533 เป็นหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 โรงเรียนเตรียมทหารซึ่งอิงการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ ประกอบกับโรงเรียนได้ขยายการศึกษาจาก 2 ชั้นปีเป็น 3 ชั้นปี จึงได้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยเฉพาะหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยให้สอดคล้องกับหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ทั้งนี้ต้องไม่ขัดกับความต้องการของโรงเรียนเหล่าทัพและโรงเรียนนายร้อยตำรวจ โรงเรียนเตรียมทหารได้เริ่มใช้หลักสูตรนี้ตั้งแต่ปีการศึกษา 2547 ซึ่งหลักสูตรนี้โรงเรียนเตรียมทหารได้ใช้มาจนถึงปัจจุบันเป็นเวลา 4 ปีแล้ว

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเป็นกลุ่มสาระหนึ่งที่เป็นพื้นฐานสำคัญที่ผู้เรียนทุกคนต้องเรียนรู้ โรงเรียนเตรียมทหารจึงได้จัดทำหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเป็นของตนเองเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพของผู้เรียนและตอบสนองความต้องการของโรงเรียนเหล่าทัพและโรงเรียนนายร้อยตำรวจ ทั้งยังได้พัฒนารายวิชาเพิ่มเติมในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อใช้เป็นวิชาเลือกสำหรับนักเรียนเตรียมทหาร (โรงเรียนเตรียมทหาร ม.ป.ป. : 7) โดยเมื่อผู้เรียนจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว ผู้เรียนต้องมีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารได้เป็นอย่างดี สามารถอ่าน เขียน ฟัง ดูและพูด ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผลและคิดเป็นระบบ มีนิสัยรักการอ่าน การเขียน การแสวงหาความรู้ และใช้ภาษาในการพัฒนาตน ตระหนักในวัฒนธรรมการใช้ภาษาและความเป็นไทย ภูมิใจและชื่นชมในวรรณคดีและวรรณกรรมซึ่งเป็นภูมิปัญญาของคนไทย สามารถนำทักษะทางภาษามาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถูกต้องตามกาลเทศะและบุคคล มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและสร้างความสามัคคีในความเป็นชาติไทย มีคุณธรรมจริยธรรม มีวิสัยทัศน์ โลกทัศน์ที่กว้างไกลและลึกซึ้ง (กรมวิชาการ 2544 : 9)

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของโรงเรียนเตรียมทหาร ในด้านการบริหารและบริการหลักสูตร การดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร การสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร ซึ่งกระบวนการศึกษาเช่นนี้มีความสำคัญและจำเป็นต่อคุณภาพของหลักสูตร เพื่อจะได้รู้สภาพการใช้หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของโรงเรียนเตรียมทหารว่าสามารถนำไปใช้ได้ดีเพียงใด มีจุดอ่อน ข้อบกพร่อง ปัญหาของการนำหลักสูตรไปใช้และผลที่ได้จากการใช้หลักสูตรเป็นอย่างไร และนำผลการศึกษาในครั้งนี้มาวิเคราะห์และหาแนวทางและข้อคิดในการแก้ไข ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนเตรียมทหารให้มีคุณภาพและเหมาะสมเพื่อประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนของนักเรียนเตรียมทหาร ตลอดจนหามาตรการซึ่งจะส่งผลให้หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนเตรียมทหารเกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของโรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด

3. ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย และประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ไว้ดังนี้

3.1 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพการใช้และปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของโรงเรียนเตรียมทหาร 3 ด้าน คือ

3.1.1 งานบริหารและบริการหลักสูตร

3.1.2 งานดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร

3.1.3 งานสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูที่สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 10 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูที่สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด ซึ่งสอนในปีการศึกษา 2551 มีจำนวนทั้งสิ้น 10 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง

4. นิยามศัพท์เฉพาะ

นิยามศัพท์เฉพาะของการศึกษาครั้งนี้ มีดังนี้

4.1 สภาพการใช้หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย หมายถึง การดำเนินการที่เป็นไปได้ ด้านการดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร และการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยที่สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ซึ่งแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ งานบริหารและบริการหลักสูตร งานดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร และ งานสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร

4.2 หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย หมายถึง มวลประสบการณ์ทั้งหลายที่กองวิชาภาษาไทย ส่วนการศึกษา โรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด จัดให้นักเรียนเตรียมทหารได้เรียน ทั้งเนื้อหาวิชา ทักษะ ทักษะปฏิบัติ กิจกรรม กิจกรรม สิ่งแวดล้อม ฯลฯ เมื่อประมวลเข้ากันแล้วก็เป็นประสบการณ์ที่ผ่านเข้าไปในการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารทั้งสิ้น โดยจัดทำขึ้นในรูปแบบหลักสูตรการศึกษา มีขอบเขต

เนื้อหาสาระของหลักสูตร ประกอบด้วย จุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ โครงสร้างสาระการเรียนรู้ รายละเอียดสาระการเรียนรู้และคำอธิบายรายวิชา และเชื่อมโยงสอดคล้องในภาพรวมทั้งหมดของหลักสูตรสถานศึกษา

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

5.1 ทราบถึงสภาพการใช้หลักสูตรและปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของโรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด

5.2 นำผลการวิจัยมาวิเคราะห์หาแนวทางในการวางแผนการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมยิ่งขึ้น

5.3 ได้แนวทางในการแก้ปัญหาการใช้หลักสูตร เพื่อทำให้การใช้หลักสูตรมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาการใช้หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของโรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด ผู้วิจัยได้ศึกษา วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องจากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ โดยมีเนื้อหาที่สำคัญดังนี้

1. การใช้หลักสูตร

- 1.1 ความหมายเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร
- 1.2 กระบวนการใช้หลักสูตร
- 1.3 บทบาทของบุคลากรในการนำหลักสูตรไปใช้

2. หลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนเตรียมทหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

- 2.1 ความหมายและจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษา
- 2.2 ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
- 2.3 หลักสูตรโรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร

1. การใช้หลักสูตร

การใช้หลักสูตรเป็นกระบวนการดำเนินงานและกิจกรรมต่าง ๆ ไปสู่โรงเรียน และจัดการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่ายและต้องได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี บุคคลที่สำคัญที่สุด คือ ครูผู้สอน ซึ่งต้องทำความเข้าใจกับวิธีการและขั้นตอนต่าง ๆ เพื่อให้สามารถนำหลักสูตรไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด และสมความมุ่งหมายทุกประการ

1.1 ความหมายเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร

การนำหลักสูตร ไปใช้เป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้หลักสูตรบังเกิดผลต่อการใช้อย่างแท้จริง และการนำหลักสูตรไปใช้ก็ควรจะเป็นวิธีการปฏิบัติการที่มีหลักเกณฑ์และมีกระบวนการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพพอที่จะมั่นใจได้ว่าหลักสูตรที่ได้สร้างขึ้นนั้นจะได้มีโอกาสนำไปปฏิบัติจริง ๆ อย่างแน่นอน นักการศึกษาต่างก็ให้ทัศนะซึ่งเป็นแนวคิดในการนำหลักสูตรไปใช้ ดังนี้

โบแชมปี (Beauchamp. 1981 : 164 - 169) กล่าวว่า สิ่งแรกที่ต้องทำ คือ การจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ครูผู้นำหลักสูตรไปใช้มีหน้าที่แปลงหลักสูตรไปสู่การสอน โดยใช้หลักสูตรเป็นหลักในการพัฒนาวิธีการสอน สิ่งที่ต้องคำนึงในการนำหลักสูตรไปใช้ให้ได้ผลตามเป้าหมายคือ

1. ครูผู้สอนควรมีส่วนร่วมในการร่างหลักสูตร
 2. ผู้บริหารต้องเห็นความสำคัญและสนับสนุนการดำเนินงานให้เกิดผลสำเร็จได้
- ผู้นำสำคัญที่จะรับผิดชอบได้ดี คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา

ทานการ์ด (Tankard. 1974 : 46 - 88) ได้ให้ความเห็นว่า ความสำเร็จของการนำหลักสูตรไปใช้อยู่ที่การวางแผนการทดลองใช้ ซึ่งมีองค์ประกอบต่าง ๆ คือ

1. รายละเอียดของโครงการ
2. ปรัชญาและจุดมุ่งหมาย
3. แผนการนำไปใช้และการดำเนินการ

ผู้เกี่ยวข้องในการนำหลักสูตรไปใช้ซึ่งมีศึกษานิเทศก์ ครูใหญ่ ผู้บริหารระดับต่าง ๆ เป็นส่วนใหญ่ จะต้องร่วมมือกันดำเนินงาน เริ่มตั้งแต่การทำโครงการปรับปรุงหลักสูตร กำหนดจุดมุ่งหมาย จัดทำเนื้อหาแผนการนำไปทดลองใช้ และการประเมินผล ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการนำไปทดลองใช้จะต้องบันทึกไว้ทั้งหมด เพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการแก้ไขปรับปรุงหลักสูตร

เวอร์ดูน (Verduin. 1977 : 88 - 90) ให้ทัศนะว่าการนำหลักสูตรไปใช้จะต้องเริ่มดำเนินการโดยการนิเทศให้ครูในโรงเรียนเข้าใจหลักสูตร แล้วตั้งกลุ่มปฏิบัติการขึ้นเพื่อศึกษาปัญหาที่จะเกิดขึ้นในระหว่างการใช้หลักสูตรจากพื้นที่ที่เป็นปัญหาหลาย ๆ แห่ง เพื่อให้ได้ข้อมูลมากที่สุด กลุ่มปฏิบัติการนี้จะต้องเข้าไปทำงานร่วมกับครูผู้สอนอย่างจริงจังเพื่อให้เกิดความเห็นอกเห็นใจและมีสัมพันธอันดีต่อกัน การจัดการอบรมปฏิบัติการแก่ครูประจำการถือว่าเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุดในการนำหลักสูตรไปใช้ ต้องใช้วิทยากรผู้ชำนาญการสอนโดยเฉพาะสามารถฝึกผู้อื่นได้ดี และมีวิธีการให้ครูเกิดความสนใจ ถ้ามีข้อเสนอแนะให้มีการเปลี่ยนแปลงระหว่างการใช้หลักสูตรควรเลือกครูผู้สอนที่อาสาสมัครและเต็มใจ ไม่ควรใช้ครูทุกคนในโรงเรียนเพราะอาจมี

บางคนที่ไม่เห็นด้วยและไม่เต็มใจในการเปลี่ยนแปลง จึงควรทำแบบค่อยเป็นค่อยไปเพื่อให้ครูส่วนใหญ่เข้าใจ จะทำให้การเปลี่ยนแปลงมีความหมายและได้รับการยอมรับโดยปริยาย

จากเอกสารการประชุมของประเทศต่าง ๆ ในเอเชีย (APEID. 1977 : 3 - 29) ในการประชุมทบทวนประสบการณ์ต่าง ๆ ของประเทศในเอเชีย เรื่อง ยุทธศาสตร์การนำหลักสูตรไปใช้ได้สรุปเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

1. วางแผนและเตรียมการนำหลักสูตรไปใช้โดยให้คนหลายกลุ่มเข้าร่วมแสวงหาการสนับสนุนจากประชาชนและจัดเตรียมทรัพยากร (มนุษย์และวัสดุ) ให้พร้อม
2. จัดให้มีหน่วยงานส่งเสริมการนำหลักสูตรไปใช้ให้เป็นไปได้สะดวกและรวดเร็ว
3. กำหนดวิถีทางและกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้อย่างเป็นขั้นตอน รวมเหตุผลต่าง ๆ ที่จะใช้ในการจูงใจครูและติดตามผลการปฏิบัติงาน

สุนีย์ ภูพันธ์ (2546 : 9 - 14) ได้สรุปชี้ให้เห็นปัจจัยที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของการนำหลักสูตรไปใช้ว่าควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. โครงการสอน เช่น การวางโครงการสอนแบบหน่วย (Unit Organization of Instruction, Teaching Unit) ประเภทของหน่วยการสอนมี 2 ประเภท คือ หน่วยรายวิชา (Subject Matter Unit) และหน่วยประสบการณ์ (Experience Unit)
2. หน่วยวิทยากร (Resource Unit) เป็นแหล่งให้ความรู้แก่ครู เช่น เอกสารคู่มือและแนวการปฏิบัติต่าง ๆ
3. องค์ประกอบอื่น ๆ ที่ช่วยในการสอน เช่น สถานที่และเครื่องมือเครื่องใช้ อุปกรณ์การเรียนการสอน วิธีสอนและวัดผลการศึกษา กิจกรรมร่วมหลักสูตร การแนะแนวและการจัดบริหารโรงเรียน เป็นต้น

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2546 : 140 - 141) ได้ให้ความเห็นว่า ผู้มีบทบาทในการนำหลักสูตรไปใช้ให้บรรลุจุดหมายมี 3 กลุ่ม คือ ครูใหญ่ ครูประจำชั้น และชุมชน ในจำนวนนี้ครูใหญ่เป็นผู้ที่มีบทบาทมากที่สุด ที่จะต้องศึกษาและวางแผนเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร โดยมีขั้นตอนสรุปสั้น ๆ ได้แก่ เตรียมวางแผนงาน เตรียมจัดอบรม การจัดครูเข้าสอน การจัดตารางสอน การจัดวัสดุอุปกรณ์หลักสูตร การประชาสัมพันธ์ การจัดสภาพแวดล้อม และการเลือกกิจกรรมเสริมหลักสูตร การจัดโครงการประเมินผล

จากแนวคิดของการนำหลักสูตรไปใช้เห็นได้ว่า การนำหลักสูตรไปใช้นั้นเป็นงานหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่าย นับแต่ผู้บริหารระดับกระทรวง กรม กอง ผู้บริหารระดับโรงเรียน ครูผู้สอน ศึกษานิเทศก์และบุคคลอื่น ๆ ขอบเขตและงานของการนำหลักสูตรไป

ใช้เป็นงานที่มีขอบเขตกว้างขวาง ซึ่งต้องมีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ ฝึกอบรมครู จัดสรรงบประมาณ จัดตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อขจัดปัญหาและอุปสรรคในการใช้หลักสูตร เพราะฉะนั้น การนำหลักสูตรไปใช้จึงเป็นสิ่งที่ต้องทำอย่างรอบคอบและระมัดระวัง

1.2 กระบวนการใช้หลักสูตร

หลักการที่สำคัญในการใช้หลักสูตร นักพัฒนาหลักสูตรและนักการศึกษาได้เสนอแนะไว้ว่าต้องมีการวางแผนและเตรียมการในการใช้หลักสูตรอย่างรัดกุม โดยทำความเข้าใจให้ตรงกันเพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปในทำนองเดียวกัน ต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ และเป็นไปตามขั้นตอนที่วางแผนไว้ โดยคำนึงถึงงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เอกสารหลักสูตรต่าง ๆ ตลอดจนสถานที่ที่จะเป็นแหล่งให้ความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ ซึ่งครูจะต้องได้รับการพัฒนาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร โดยมีหน่วยงานที่มีผู้ชำนาญการพิเศษสนับสนุนและพัฒนาครู ทำหน้าที่นิเทศอย่างใกล้ชิด เพื่อเป็นแนวทางในการนำหลักสูตรไปใช้ให้มีประสิทธิภาพ

การนำหลักสูตรไปใช้ หรือกระบวนการใช้หลักสูตร เป็นขั้นตอนที่สำคัญมาก ขั้นตอนหนึ่งของกระบวนการพัฒนาหลักสูตรในการจัดการศึกษา โดยครูผู้สอนจะเป็นผู้ที่มีบทบาทมากที่สุด

การนำหลักสูตรไปใช้ เป็นกระบวนการนำหลักสูตรแม่บท หรือใดหลักสูตรหนึ่ง ที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว นำไปใช้ในโรงเรียนหรือสถาบัน โดยทั่วไปแล้ว กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้จะประกอบด้วย ขั้นตอนสำคัญหลายขั้นตอนด้วยกัน

สังด์ อุทรานันท์ (2532 : 261) ได้กล่าวไว้ว่า การใช้หลักสูตรเป็นกระบวนการที่กระทำต่อเนื่องจากกระบวนการร่างหลักสูตร เป็นขั้นตอนของการนำหลักสูตรไปสู่การเรียนการสอนภายในโรงเรียน และเป็นที่ยอมรับกันว่าขั้นตอนการใช้หลักสูตรนั้นเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญในการชี้ถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวของหลักสูตรโดยตรง ทั้งนี้เนื่องจากว่าถึงแม้ว่าหลักสูตรจะได้รับการพัฒนาหรือสร้างขึ้นมาจากกระบวนการและวิธีการที่ดีเพียงใดก็ตาม ยังไม่สามารถจะกล่าวได้ว่า หลักสูตรจะประสบความสำเร็จหรือไม่ ถ้าหากการนำหลักสูตรไปใช้ดำเนินไปโดยไม่มีประสิทธิภาพและคุณภาพ ความล้มเหลวของหลักสูตรก็จะบังเกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้นผู้ที่มีส่วนในการรับผิดชอบหรือเกี่ยวข้องจำเป็นจะต้องคิดหาแนวทางในการใช้หลักสูตรให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งหัวใจของการใช้หลักสูตรอยู่ที่โรงเรียนหรือสถานศึกษา ทั้งนี้จะต้องสนับสนุนส่งเสริมให้โรงเรียนหรือสถานศึกษามีระบบบริหารจัดการการใช้หลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล การแนะแนว การผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอน การใช้ครูผู้สอน และให้มีระบบการควบคุมคุณภาพ หรือการประกัน

คุณภาพในสถานศึกษา นอกจากนี้ ศรีสมร พุ่มสะอาด (2549 : 127) ยังกล่าวว่า การใช้หลักสูตร ต้องมีการนิเทศ คู่มือ และให้ความช่วยเหลือทั้งเรื่องวิชาการ และเรื่อง อื่น ๆ รวมทั้งการเพิ่มขวัญ และกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนและเกี่ยวข้องในทุกรูปแบบ

หลักสูตรที่นำไปใช้นั้น มีขั้นตอนหรือกิจกรรมหลายอย่างที่ต้องปฏิบัติให้ถูกต้อง และต่อเนื่อง มีการติดตามผลและนำผลมาวางแผนในครั้งต่อไป ซึ่งมีนักการศึกษา ได้กำหนดไว้ เป็นแนวปฏิบัติ ดังนี้

วิชัย คิสระ (2535 : 137 - 143) ได้กล่าวไว้ว่า การนำหลักสูตรไปใช้เป็นขั้นตอน สุดท้ายของการพิจารณาหลักสูตร และมักจะมีคำกล่าวที่เคยได้ยินได้ฟังเสมอว่า ถึงแม้หลักสูตรจะ ดีเพียงใด หากนำหลักสูตรไปใช้อย่างไม่ถูกต้องแล้ว หลักสูตรนั้นก็ไม่มีประโยชน์อะไร และการ นำหลักสูตรไปใช้จะมีประสิทธิภาพมากน้อยแค่ไหน ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ 3 ประการคือ

1. การเตรียมครูในการผลิตครูของสถาบันการศึกษา ควรผลิตครูที่มีคุณภาพ
2. บทบาทของผู้บริหารหรืออาจารย์ใหญ่ การจะนำหลักสูตรไปใช้ให้ประสบ ผลสำเร็จ ขึ้นอยู่กับการบริหารหลักสูตรของอาจารย์ใหญ่หรือผู้บริหาร
3. การสอนของครู ครูหรืออาจารย์ เป็นบุคคลสำคัญที่สุดที่จะนำหลักสูตรไปใช้ ในห้องเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งครูจะมีคุณภาพหรือไม่ขึ้น ส่วนหนึ่งสืบเนื่องมาจากการ ผลิตของสถาบันการฝึกหัดครูต่าง ๆ

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2546 : 184 - 191) ได้กล่าวไว้ว่า การใช้หลักสูตรต้องมีการ วางแผนเพื่อจัดทำ ดังนี้คือ

1. การเตรียมวางแผนเพื่อการใช้หลักสูตร การวางแผนเพื่อการใช้หลักสูตรที่ดี จะต้องวิเคราะห์หลักสูตรในเรื่องจุดหมายที่แท้จริง ความสอดคล้องกับความต้องการและความ สนใจของผู้เรียน และชุมชน ความพร้อมของโรงเรียนต่อการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร การจัดหา วัสดุอุปกรณ์หลักสูตรและแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ได้มีการจัดสรรงบประมาณอย่างชัดเจนแน่นอน หรือไม่ อาคารสถานที่ หากมิได้วางแผนไว้ล่วงหน้าอย่างรอบคอบ การพัฒนาหลักสูตรไปสู่ จุดหมายที่กำหนดไว้ อาจจะไม่ประสบความสำเร็จได้ยาก

2. การเตรียมการอบรมครูเพื่อการใช้หลักสูตร จะต้องพิจารณาวางแผนโครงการ ฝึกอบรมให้ชัดเจน และขั้นตอนควรจะทำในรูปแบบใด ระยะเวลา และวิทยากร ที่จะ ช่วยเหลือเกี่ยวกับการอบรมให้แก่บุคลากรใดบ้าง

3. การจัดตารางสอน หลักของการจัดตารางสอนจะต้องคำนึงถึงการเรียนรู้วิชา ต่าง ๆ ไม่ควรใช้เวลาเท่า ๆ กัน ระดับความยากง่ายของการเรียนรู้ก็ย่อมแตกต่างกัน นอกจากนี้

ช่วงการเรียนรู้จะต้องเป็นไปเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียน และเหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน

4. การจัดครูเข้าชั้น แม้ว่าครูจะผ่านการอบรมการใช้หลักสูตรมาแล้วก็ตาม การจัดครูเข้าสอนเป็นสิ่งที่ต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ เพราะครูแต่ละคนจะมีบทบาทอย่างมากต่อการเรียนรู้ของเด็ก ครูจะต้องมองเห็นความสำคัญ และก้าวให้ทันต่อเหตุการณ์และการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

5. การบริการวัสดุอุปกรณ์ประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียน การจัดทำแผนการสอน คู่มือครู เอกสารและสื่อการเรียน เป็นสิ่งที่ต้องทำ แผนการสอนจะช่วยให้ครูเห็นแนวทางชัดเจนยิ่งขึ้นว่าจะสอนอย่างไร จะเลือกกิจกรรมและประสบการณ์อย่างไร การจัดทำสื่อการเรียน อาจารย์ร่วมกันทำ เป็นการประหยัดแรงงานและงบประมาณ ที่สำคัญที่สุด ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความสามารถ ความถนัด ความสนใจของผู้เรียน และตรงกับความต้องการของชุมชน

6. การจัดสภาพแวดล้อม อาคารสถานที่ และเลือกสรรโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนเป็นสิ่งสำคัญและจะต้องคำนึงถึง เพราะการเรียนรู้ของเด็กไม่ได้เกิดขึ้นเฉพาะในห้องเรียนเท่านั้น สภาพแวดล้อมนอกห้องเรียน ก็จะเป็นส่วนช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ การบริการด้านวิชาการแก่ครู ก็เป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้การนำหลักสูตรไปใช้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะทำให้โดยส่งไปศึกษาอบรมในระยะสั้นในเรื่องที่กำลังปฏิบัติอยู่ เพื่อเสริมความเข้าใจให้มีทักษะอันกว้างขวาง การไปร่วมประชุมสัมมนา การศึกษาดูงาน การเชิญวิทยากรมาสาธิต การส่งเสริมให้ผู้ที่มีความชำนาญเฉพาะด้านที่แตกต่างกันได้มีโอกาสเผยแพร่ความรู้ซึ่งกันและกัน

7. การจัดโครงการประเมินผลการใช้หลักสูตรและการปรับปรุงหลักสูตร จะต้องทำเป็นขั้นตอน ถ้าจุดหมายของหลักสูตรกำหนดไว้ชัดเจน การประเมินผลเพื่อปรับปรุงก็จะทำได้ง่าย และตรงจุดว่า การปรับปรุงควรเริ่มต้นที่จุดใดบ้าง

8. การประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตรให้แก่ผู้ปกครอง คณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียน และประชาชนในชุมชน เพื่อให้ทราบว่า การใช้หลักสูตรนั้น ลูกหลานของเราจะเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างไร ในการเรียนรู้ เจตคติ ค่านิยม และความสามารถในการแก้ปัญหา สิ่งที่ต้องคำนึงถึงอย่างมากในการประชาสัมพันธ์หลักสูตร คือ การสื่อความหมาย เพราะชุมชนนั้นประกอบด้วยบุคคลหลายระดับที่มีพื้นฐานที่แตกต่างกัน และบางโรงเรียนจะขอความร่วมมือจากบุคคลในชุมชนนั้นในเรื่องใดบ้าง ควรชี้แจงให้ชัดเจน

สังัด อุทรานันท์ (2532 : 263 - 271) กล่าวว่า การใช้หลักสูตร ประกอบด้วยงานหลักอยู่ 3 ลักษณะคือ

1. งานบริหารและบริการหลักสูตร
2. งานดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร
3. งานสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร

ในแต่ละงานดังกล่าวมีรายละเอียดดังนี้

1. งานบริหารและบริการหลักสูตร

งานบริหารและบริการหลักสูตร เป็นกระบวนการสำคัญในการวางแผนการจัดทำหลักสูตร ประกอบด้วย

1.1 งานเตรียมบุคลากร ก่อนที่จะได้นำหลักสูตรไปใช้ จำเป็นจะต้องมีการให้ความรู้หรือชี้แจงให้ผู้ที่จะใช้หลักสูตรมีความเข้าใจถึงจุดมุ่งหมาย หลักการ โครงสร้าง แนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรที่จัดทำขึ้น การเตรียมบุคลากรเพื่อการใช้หลักสูตร อาจดำเนินการได้หลายวิธี เช่น การประชุมชี้แจง การฝึกอบรม การประชุมสัมมนา หรือการเผยแพร่ทางเอกสาร

1.2 การจัดครูเข้าสอนตามหลักสูตร เป็นงานของหัวหน้าสถานศึกษา ในการจัดนั้นจะต้องคำนึงถึงความรู้ความสามารถ ตลอดจนความสมัครใจของครูผู้สอนแต่ละคนด้วย ทั้งนี้เพื่อจะได้ให้ครูผู้ใช้หลักสูตร มีโอกาสได้ใช้ศักยภาพของตนให้เกิดประโยชน์ต่อการใช้หลักสูตรนั้นได้มากที่สุด

1.3 การบริหารและบริการวัสดุหลักสูตร วัสดุหลักสูตร หมายถึง เอกสารหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนทุกชนิดที่จัดทำขึ้น เพื่อให้ความสะดวกและช่วยเหลือครูให้สามารถใช้หลักสูตรได้อย่างถูกต้อง

1.4 การบริการหลักสูตรภายในโรงเรียน ได้แก่ การจัดบริการสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้แก่ผู้ใช้หลักสูตร เช่น การบริการห้องสอนวิชาเฉพาะ บริการเกี่ยวกับห้องสมุด บริการเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน บริการเกี่ยวกับเครื่องมือการวัดและประเมินผล และบริการแนะแนว เป็นต้น ทั้งนี้รวมถึงการจัดทำหรือจัดหาแหล่งวิชาการต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์และสะดวกแก่การใช้หลักสูตร โดยควรจะรวมถึงการใช้ประโยชน์จากบุคคลและหน่วยงานต่าง ๆ ที่อยู่ภายนอกโรงเรียนอีกด้วย

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535 : 60 - 67) กล่าวว่า งานบริหารและบริการหลักสูตรเป็นการดำเนินงานเกี่ยวกับหลักสูตรเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยการนำกระบวนการบริหารงานมาประยุกต์ใช้ เพื่อให้การทำงานบรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งกระบวนการบริหารงานแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ

1) ขั้นเตรียมการ เป็นการวางแผนการใช้หลักสูตร โดยเตรียมการเกี่ยวกับหลักสูตร ได้แก่ การตรวจสอบหลักสูตรแม่บทก่อนนำไปใช้ การประชาสัมพันธ์หลักสูตร และการเตรียมความพร้อมของสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารหลักสูตร

2) ขั้นตอนการเกี่ยวกับหลักสูตร เป็นการนำหลักสูตรไปใช้ซึ่งมีทั้งฝ่ายปฏิบัติการและฝ่ายสนับสนุน ตลอดจนฝ่ายควบคุมการใช้หลักสูตร

3) การประเมินผลการเรียนการสอนตามหลักสูตร เมื่อมีการนำหลักสูตรไปใช้ควรจะต้องมีการประเมินผลเกี่ยวกับหลักสูตร วัตถุประสงค์ของการประเมินผลเพื่อจะพิจารณาว่าตรงกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรหรือไม่ เพื่อที่จะได้ใช้ในการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับหลักสูตร

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2546 : 170 - 171) กล่าวถึงการใช้หลักสูตรด้านงานบริหารและบริการหลักสูตร ซึ่งมีงานหลัก ดังนี้

- 1) ขั้นตอนการวางแผนการนำหลักสูตรไปใช้
- 2) การประชาสัมพันธ์หลักสูตร
- 3) การวางแผนการนำหลักสูตรใหม่เข้าแทนที่หลักสูตรเก่า
- 4) การจัดระบบข้อมูลเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร

รุจิร ภู่อาระ (2545 : 185 - 198) กล่าวถึงการใช้หลักสูตรด้านงานบริหารและบริการหลักสูตรไว้ ดังนี้

1) การจัดชั้นเรียนหรือจัดกลุ่มผู้เรียน ได้แก่ จัดกลุ่มผู้เรียนเป็นชั้น จัดผู้เรียนตามความสามารถ และ จัดกลุ่มผู้เรียนตามความสนใจ

2) การจัดครูเข้าสอน อาจแบ่งได้เป็น การจัดครูประจำชั้น เป็นการจัดที่ทำมานานคู่กับการจัดกลุ่มนักเรียนแบบมีชั้น การจัดครูแนะนำ เพื่อให้คำแนะนำในการจัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ การเลือกวิชาที่สนใจ การซ่อมแซมส่วนที่บกพร่อง การจัดครูประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ และ การจัดครูผู้สอนเป็นคณะ

3) การจัดทำแผนการเรียนรู้ แต่เดิมการจัดทำเอกสารประกอบหลักสูตรซึ่งประกอบด้วย แผนการสอน คู่มือครู หนังสือแบบเรียน ได้มีผู้จัดทำไว้ทั้งในส่วนราชการและส่วนเอกชน ปัจจุบันมีการประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งกำหนดเพียงมาตรฐานการเรียนรู้และขอบเขตของสาระสำคัญไว้กว้าง ๆ ครูจึงมีหน้าที่ดำเนินการสร้างหลักสูตรเฉพาะที่จะใช้ในโรงเรียน ส่วนในการสอนแต่ละหน่วยการเรียน ครูจะต้องวางแผนการสอนให้ครอบคลุมเนื้อหาสาระ และให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมตามมาตรฐานที่กำหนดไว้

4) การจัดตารางสอนหรือตารางเรียน ตารางสอนหรือตารางเรียน หมายถึง ตารางกำหนดวิชาและเวลาที่เรียนในแต่ละวันตลอดสัปดาห์ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการสอน

5) การนิเทศติดตามผลและส่งเสริมการใช้หลักสูตร เป็นหน้าที่สำคัญประการหนึ่งของผู้บริหารโรงเรียน หรืออาจเรียกได้ว่าเป็นการนิเทศภายในโรงเรียน ในการนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตรจะช่วยให้หลักสูตรบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ โดยการนิเทศติดตามผลควรมีลักษณะเป็นการส่งเสริมร่วมมือ มิใช่เป็นการจับผิดหรือบังคับ

6) จัดกิจกรรมอื่น ๆ ที่ส่งเสริมงานวิชาการ ได้แก่

6.1 การให้รางวัลชมเชยแก่ผู้มีพฤติกรรมดีเด่น หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น

6.2 กำหนดนโยบายการให้การบ้านนักเรียนให้ชัดเจนว่าควรจัดทำหรือไม่ ถ้าจัดทำควรจัดในรูปแบบใดที่จะทำให้นักเรียนรักในการศึกษาค้นคว้ามากกว่าจะเป็นภาระทั้งของนักเรียนและผู้ปกครอง

6.3 จัดกิจกรรมส่งเสริมในด้านคุณธรรม และจริยธรรม นอกเหนือจากกิจกรรมที่ครูจัดในชั้นเรียน

6.4 จัดสร้างเครือข่ายวิชาการภายในสถานศึกษา โดยอาจใช้ระบบเทคโนโลยี

7) การบริหารหลักสูตรโดยทั่วไป ได้แก่

7.1 การบริการจัดการห้องสมุด ให้เป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าที่สำคัญที่สุดในโรงเรียน โดยจัดหาเอกสารอ้างอิง การใช้วิธีการสืบค้นที่ทันสมัย ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมการอ่าน เพื่อเชิญชวนให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน และรู้จักค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง

7.2 จัดหาแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ ภายนอกสถานศึกษา เช่น จัดหาสื่อธรรมชาติแทนการใช้สื่ออุปกรณ์ราคาแพง รวมทั้งจัดหาภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยจัดเป็นทำเนียบ เพื่อช่วยให้ครูได้มีโอกาสนำสื่อเหล่านี้เสริมสร้างความรู้ในสภาพจริงของท้องถิ่น

7.3 จัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนให้สวยงาม สะอาด น่าอยู่ ปลอดภัย และปราศจากอบายมุข

7.4 จัดให้มีการประชุมคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครองเป็นประจำ เพื่อรับฟังความคิดเห็นผลการใช้หลักสูตร คือ พฤติกรรมและการปฏิบัติของนักเรียนที่เปลี่ยนแปลงไปจากการใช้หลักสูตร

7.5 จัดให้มีอาคารสถานที่ และห้องเรียนเฉพาะ เท่าที่จะมีโอกาสจัดได้ เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยวิธีการที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

7.6 จัดทำและจัดหาสื่อ / อุปกรณ์ การเรียนการสอนให้เหมาะสมตามที่หลักสูตรกำหนด

7.7 จัดสรรงบประมาณ โดยคำนึงถึงการใช้หลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าอาคารสถานที่

7.8 จัดโครงการในการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน ตั้งแต่ครู นักเรียน เจ้าหน้าที่ นักการภารโรง ให้เข้าใจในการเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาในยุคปฏิรูปการศึกษา

นอกจากนี้ สุณีย์ ภูพันธ์ (2546 : 230) ได้กล่าวถึงงานบริหารและบริการหลักสูตรไว้ว่า หน่วยงานบริหารหลักสูตรส่วนกลางของคณะพัฒนาหลักสูตรจะมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการเตรียมบุคลากรเพื่อใช้หลักสูตรและการบริหารและบริการวัสดุหลักสูตร ส่วนงานบริหารและและบริการหลักสูตรในระดับท้องถิ่น ซึ่งได้แก่ โรงเรียน ก็จะเกี่ยวข้องกับ การจัดบุคลากรเข้าสอนตามความถนัดและความเหมาะสม โดยงานบริหารและบริการหลักสูตรในโรงเรียน ได้แก่

1) การจัดครูเข้าสอนตามหลักสูตร การจัดครูเข้าสอน หมายถึง การจัดและดำเนินการเกี่ยวกับการสรรหาและกลวิธีการใช้บุคลากรอย่างเหมาะสมกับความรู้ ความสามารถ ความสนใจ ความถนัด และประสบการณ์ รวมทั้งสามารถพัฒนาบุคลากรเพื่อให้มีความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ และมีความรับผิดชอบต่อการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

2) การบริการวัสดุหลักสูตร วัสดุหลักสูตรที่กล่าวถึงนี้ได้แก่ เอกสารหลักสูตร และสื่อการเรียนการสอนทุกชนิดที่จัดทำขึ้นเองเพื่อให้ความสะดวกและช่วยเหลือครูให้สามารถใช้หลักสูตรได้อย่างถูกต้อง งานบริการหลักสูตรจึงเป็นภารกิจของหน่วยงานส่วนกลาง ซึ่งมีหน้าที่ในการพัฒนาหลักสูตรโดยตรง เนื่องจากวัสดุหลักสูตรมีความสำคัญและจะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการใช้หลักสูตร จึงเป็นหน้าที่ของหน่วยงานส่วนกลางซึ่งผู้พัฒนาหลักสูตรจะต้องดำเนินการบริหารและบริการสื่อหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ถึงมือผู้ใช้ในโรงเรียนแต่ละแห่งอย่างครบถ้วนและทันกำหนด

3) การบริการหลักสูตรภายในโรงเรียน การจัดบริการหลักสูตรภายในโรงเรียน ได้แก่ การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ แก่ผู้ใช้หลักสูตร เช่น การบริการห้องสอนวิชาเฉพาะ บริการเกี่ยวกับห้องสมุด สื่อการเรียนการสอน บริการเกี่ยวกับเครื่องมือในการวัดผล และประเมิน

ผล และการแนะแนว เป็นต้น ผู้บริหารโรงเรียนควรอำนวยความสะดวกในการจัดทำหรือจัดหา แหล่งวิชาการต่าง ๆ รวมถึงการใช้ประโยชน์จากบุคคลและหน่วยงานต่าง ๆ ที่อยู่ภายนอกโรงเรียน อีกด้วย

สรุปได้ว่า งานบริหารและบริการหลักสูตรเป็น การวางแผนการดำเนินงานเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรอย่างมีระบบชัดเจน สามารถปฏิบัติได้เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผลสูงสุด ที่มุ่งเน้นงานเตรียมบุคลากรโดยจัดให้มีการประชุม อบรม สัมมนา เพื่อให้ครูมีความรู้และทักษะเกี่ยวกับการสร้างหลักสูตรสถานศึกษา การจัดครูเข้าสอนตาม หลักสูตร การบริหารและบริการวัสดุหลักสูตร การบริการหลักสูตรภายในโรงเรียน การ ประชาสัมพันธ์หลักสูตร การประเมินความพร้อมของผู้เรียนก่อนนำหลักสูตรไปใช้ลงบันทึกผล การดำเนินการใช้หลักสูตรและรายงานผลการดำเนินการใช้หลักสูตรต่อชุมชน

2. งานดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร

งานดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตรเป็นการดำเนินงาน และการปฏิบัติงานที่ เกี่ยวกับการเรียนการสอน เพื่อให้การสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และการเรียนรู้ของ ผู้เรียนบรรลุสู่จุดประสงค์การสอนที่กำหนดไว้ และต้องสอดคล้องกับหลักสูตร สนองต่อความ ต้องการของผู้เรียน โดยประกอบด้วย

2.1 การจัดทำแผนการสอน ซึ่งเป็นการขยายรายละเอียดของหลักสูตรให้ ไปสู่ภาคปฏิบัติ โดยการกำหนดกิจกรรมและเวลาไว้อย่างชัดเจน สามารถนำไปปฏิบัติได้ การ จัดทำแผนการสอนมักจะกระทำเป็นรายวิชา หรือเป็นรายชั้นเรียน โดยแผนการสอนควรแบ่ง ออกเป็น 2 แบบ คือ แผนการสอนระยะยาว และแผนการสอนระยะสั้น ซึ่งเป็นการนำเอา แผนการสอนระยะยาวมาขยายเป็นรายละเอียดสำหรับการสอนในแต่ละครั้ง แผนการสอนจะมี คุณค่าต่อการจัดการเรียนการสอนของครูในหลายประการ เช่น จะเป็นแนวทางในการสอน ช่วย ให้ความสะดวกแก่ครูผู้ใช้หลักสูตร ให้ความสะดวกแก่ผู้บริหารและผู้นิเทศในการให้ความ ช่วยเหลือ แนะนำ และติดตามผลการเรียนการสอน และยังเป็นแนวทางในการสร้างข้อทดสอบ เพื่อประเมินผลการเรียนการสอน ให้ครอบคลุมเนื้อหาสาระที่สอนได้อีกด้วย

2.2 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แต่ละครั้ง จำเป็นจะต้องเริ่มจากการพิจารณาถึงจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่ได้กำหนดไว้ในแผนการ สอนว่า ในการสอนแต่ละครั้งนั้น มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญอย่างไร การที่จะให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ กำหนดไว้ จะต้องให้ผู้เรียนทำกิจกรรมอะไร ในบางครั้งการที่จะให้บรรลุจุดมุ่งหมายเรื่องใดเรื่อง หนึ่ง อาจจะสามารถจัดกิจกรรมได้หลาย ๆ ชนิด ครูผู้สอนควรได้พิจารณาคัดเลือกกิจกรรมที่เห็น

ว่าจะก่อให้เกิดความรู้หรือประสบการณ์ และสามารถทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายได้ง่ายที่สุด เร็วที่สุด ประหยัดทั้งเวลา แรงงาน และค่าใช้จ่ายให้มากที่สุด

2.3 การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน โดยที่ระบบการจัดการศึกษาของโรงเรียนมีองค์ประกอบย่อยอีก 3 ระบบ ได้แก่ ระบบหลักสูตร ระบบการเรียนการสอน และระบบการวัดและประเมินผล (Beachamp 1981 : 137) ดังนั้น ภาระหน้าที่เกี่ยวกับการวัดและประเมินผล จึงเป็นงานที่สำคัญงานหนึ่ง เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรของครู การวัดและประเมินผลการเรียนที่ทำได้ถูกต้องตามหลักการของหลักสูตร จะช่วยบ่งบอกถึงความสำเร็จของการใช้หลักสูตรได้อีกด้วย ในการประเมินผลการเรียนการสอนตามหลักสูตร ครูผู้สอนจะต้องศึกษาให้เข้าใจ คือจุดประสงค์และจุดเน้นของหลักสูตรอย่างชัดเจน ต่อจากนั้นจึงศึกษาเกี่ยวกับระเบียบวิธีการวัดและประเมินผลให้เข้าใจ แล้วจึงปฏิบัติตามข้อกำหนดและวิธีการต่าง ๆ อย่างถูกต้องและครบถ้วน จะเป็นการช่วยให้การใช้หลักสูตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ได้มีนักการศึกษากล่าวถึงงานดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตรไว้ดังนี้

สังัด อุทรานันท์ (2532 : 263 - 271) ได้กล่าวถึงงานดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตรว่า ประกอบด้วย การปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น การจัดทำแผนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียน และการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน ดังนี้

1) การปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น หมายถึงการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น และสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียน โดยการปรับจากหลักสูตรกลางหรือหลักสูตรแม่บท

2) การจัดทำแผนการสอน เป็นการขยายสาระเนื้อหาจากหลักสูตรเพื่อไปสู่การสอน โดยกำหนดกิจกรรมการสอนและเวลาไว้อย่างชัดเจน จนสามารถนำไปปฏิบัติได้

3) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูผู้สอนต้องคำนึงถึงจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้ในแผนการสอนแต่ละครั้ง เพื่อนำมาเป็นแรงจูงใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าว

4) การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลนี้ เป็นงานที่สำคัญงานหนึ่งเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรของครู เพราะจะเป็นเครื่องชี้วัดได้ว่าการเรียนการสอนนั้นสัมฤทธิ์ผลมากน้อยเพียงใด ดังนั้น ครูจึงต้องศึกษาให้เข้าใจเพื่อที่จะนำมาปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2550 : 71) ได้กล่าวถึง งานดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตรว่า เป็นการปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน เพื่อให้การสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และการเรียนรู้ของผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์การสอนที่กำหนดไว้ โดยมีหลักการดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร ดังนี้

1) จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตร
 2) จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การสอน
 3) จัดกิจกรรมให้สอดคล้องและเหมาะสมกับวัย ความสามารถ และความสนใจ
 ของผู้เรียน

- 4) จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับลักษณะของเนื้อหาวิชา
- 5) จัดกิจกรรมให้มีลำดับขั้นตอน
- 6) จัดกิจกรรมให้น่าสนใจ โดยใช้สื่อการสอนที่เหมาะสม
- 7) จัดกิจกรรมโดยให้ผู้เรียนเป็นผู้กระทำกิจกรรม
- 8) จัดกิจกรรมโดยใช้วิธีการที่ท้าทายความคิดและความสามารถของผู้เรียน
- 9) จัดกิจกรรมโดยให้มีบรรยากาศที่รื่นรมย์ สนุกสนาน และเป็นกันเอง
- 10) จัดกิจกรรมแล้วต้องมีการวัดผลการใช้กิจกรรมนั้นทุกครั้ง
- 11) จัดกิจกรรมที่ยึดนักเรียนเป็นรายบุคคล

ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจะมีขั้นตอนที่แตกต่างกันไปตามเทคนิควิธีสอนที่ผู้สอนใช้ เช่น ขั้นตอนการสอนของวิธีสอนแบบสาธิตย่อมแตกต่างจากขั้นตอนการสอนของวิธีสอนแบบทดลอง อย่างไรก็ตาม โดยทั่วไปแล้วไม่ว่าจะใช้วิธีสอนแบบใด ก็จะมีขั้นตอนหลักเหมือนกัน 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นปฏิบัติกิจกรรม และขั้นสรุปและวัดผล

ยุทธนา ปฐมวรชาติ (2545 : 11 - 18) กล่าวถึงการใช้หลักสูตรดำเนินงานดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตรซึ่งมีงานหลักดังนี้ การนำหลักสูตรที่ได้พัฒนาขึ้นมาใช้เป็นแนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แก่ผู้เรียน ซึ่งขั้นตอนนี้ถือว่ามีผลสำคัญที่สุดของการพัฒนาหลักสูตร เพราะหลักสูตรไม่ว่าจะมีความสมบูรณ์เพียงใด หากสถานศึกษาไม่ได้นำมาใช้เป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรนั้นก็จะไม่บรรลุผลตามเป้าหมาย โดยเฉพาะการปฏิรูปการเรียนรู้ของครูผู้สอนในการนำหลักสูตรไปใช้เพื่อให้บังเกิดประสิทธิผลสูงสุดและยั่งยืน นั้น สถานศึกษาจะต้องพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และทักษะในการพัฒนาหลักสูตรสู่ความเป็นครูมืออาชีพและมีความสามารถทางวิชาการอีกด้วย อันได้แก่ การพัฒนาดนตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพของคุรุกระทรวงศึกษาธิการ 11 มาตรฐาน (ตามเกณฑ์วิชาชีพของคุรุสภา พ.ศ. 2537) และกำลังจะปรับเพิ่มมาตราที่ 12 เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวดที่ 4 คือ “ สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์ ” โดยการที่ครูผู้สอนพัฒนาตนตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู จะเป็นแนวทางสำคัญที่ทำให้หลักสูตรที่สร้างขึ้นบังเกิดประสิทธิผลสูงสุด

สุนีย์ ภูพันธ์ (2546 : 230) กล่าวถึงการใช้หลักสูตรด้านงานดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร ซึ่งมีงานหลัก ดังนี้

1) การปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น เนื่องจากหลักสูตรที่ยกร่างขึ้นมาเพื่อให้กับประชากรโดยส่วนรวมในพื้นที่กว้างขวางทั่วประเทศนั้น มักจะไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น และไม่สามารถสนองความต้องการของผู้เรียน จึงควรจะได้มีการปรับปรุงหลักสูตรกลางให้มีความเหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่นที่ใช้หลักสูตรนั้น ๆ

2) การจัดทำแผนการสอน การจัดทำแผนการสอนเป็นการขยายรายละเอียดของหลักสูตรให้ไปสู่ภาคปฏิบัติ โดยการกำหนดกิจกรรมและเวลาไว้อย่างชัดเจน และสามารถนำไปปฏิบัติได้ โดยแผนการสอนควรจะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. แผนการสอนระยะยาว จัดทำเป็นรายภาคหรือรายปี
2. แผนการสอนระยะสั้น นำแผนการสอนระยะยาวมาขยายเป็นรายละเอียดสำหรับการสอนในแต่ละครั้ง

แผนการสอนมีคุณค่าต่อการจัดการเรียนการสอนของครูดังนี้ คือ

- วางเป็นแนวทางในการสอน ซึ่งจะช่วยให้ความสะดวกแก่ครูผู้ใช้หลักสูตรสามารถดำเนินการสอนให้ได้ผลตามความมุ่งหมายของหลักสูตร

- ให้ความสะดวกแก่ผู้บริหารและศึกษานิเทศก์ในการช่วยเหลือแนะนำ และติดตามผลการเรียนการสอน

- เป็นแนวทางในการสร้างข้อทดสอบเพื่อประเมินผลการเรียนการสอน เพื่อให้มีความครอบคลุมกับเนื้อหาสาระที่ได้สอนไปแล้ว

จะเห็นได้ว่า แผนการสอนจะเป็นแนวทางในการใช้หลักสูตรของครู ถ้าหากไม่มีการจัดทำแผนการสอน การใช้หลักสูตรก็จะเป็นไปอย่างไม่มีจุดมุ่งหมาย ทำให้เสียเวลาหรือมีข้อบกพร่องในการใช้หลักสูตรเป็นอย่างมาก อันจะส่งผลให้การบริหารหลักสูตรเกิดความล้มเหลว

3) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีนักการศึกษาทางด้านหลักสูตรหลายคนได้ให้ความหมายของหลักสูตรว่า เป็นกิจกรรมการสอนชนิดต่าง ๆ ที่จัดโดยโรงเรียน ดังนั้นจึงถือว่าการจัดกิจกรรมการสอนที่จัดขึ้นโดยครูเพื่อสนองเจตนารมณ์ของหลักสูตร จึงเป็นส่วนหนึ่งของการนำหลักสูตรไปสู่ภาคปฏิบัติโดยแท้จริง ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแต่ละครั้งจำเป็นต้องเริ่มจากการพิจารณาถึงจุดมุ่งหมายของการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอาจทำได้หลาย ๆ วิธี ซึ่งจะมีความแตกต่างกันเป็นอย่างมากในเรื่องการใช้เวลา การใช้แรงงาน การใช้ทรัพยากร ตลอดจนการใช้งบประมาณ โดยเหตุนี้ครูผู้สอนในฐานะเป็นผู้จัด

กิจกรรมให้กับผู้เรียนควรจะพิจารณาคัดเลือกกิจกรรมที่เห็นว่าจะก่อให้เกิดความรู้หรือประสบการณ์ และสามารถทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายได้ง่ายที่สุด เร็วที่สุด ประหยัดเวลาที่สุด ประหยัดแรงงานและค่าใช้จ่ายมากที่สุด การสอนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายใดเป้าหมายหนึ่ง อาจจะเลือกใช้เฉพาะกิจกรรมที่เห็นว่ามีประสิทธิภาพมากที่สุดเพียง 1 - 2 กิจกรรม ก็เพียงพอแล้ว ไม่จำเป็นจะต้องทำทุก ๆ กิจกรรม เพราะการทำเช่นนั้น นอกจากไม่เป็นการประหยัดด้วยประการทั้งปวงแล้ว อาจจะก่อให้เกิดความเบื่อหน่ายอีกด้วย

4) การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน ในการนำหลักสูตรไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น มีขั้นตอนหนึ่งที่จะขาดเสียมิได้ คือ การวัดและประเมินผล เพราะการวัดและประเมินผลจะได้ข้อมูลย้อนกลับที่สะท้อนให้เห็นถึงพัฒนาการและความก้าวหน้าในการเรียนรู้ว่าบรรลุตามจุดประสงค์ของการเสนอและความมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่ การวัดและประเมินผล การศึกษาเป็นเครื่องมือประการหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพของการศึกษาในระดับการศึกษาต่าง ๆ เพราะผลจากการวัดจะเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจของครูและนักการศึกษาเพื่อใช้ปรับปรุงวิธีการสอน การแนะนำ การประเมินผลหลักสูตรแบบเรียน การใช้อุปกรณ์การสอน ตลอดจนการจัดระบบบริหารทั่วไปของโรงเรียน และนอกจากนี้ ยังช่วยปรับปรุงการเรียนของนักเรียนให้เรียนรู้วิธียิ่งขึ้น เช่น ผลการสอบของนักเรียนที่ไม่ดี ไม่เพียงแต่แสดงความอ่อนแอของนักเรียนแต่ละคนเท่านั้น เพราะถ้าพิจารณาผลการสอบของนักเรียนทั้งชั้น ก็จะแสดงถึงการสอนที่ไม่ดีของครูด้วย และถ้าพิจารณาผลการสอบรวมทั้งโรงเรียน ก็จะแสดงถึงความบกพร่องในด้านการบริหารโรงเรียนของครูใหญ่และคณะผู้บริหาร ยิ่งกว่านั้นถ้าเราพิจารณาผลสอบรวมทั้งประเทศ ก็จะแสดงถึงความบกพร่องในการจัดระบบการบริหารของนักศึกษาระดับประเทศอีกด้วย ดังนั้น การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน จึงนับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพของการศึกษา โดยการวัดและประเมินผลเป็นส่วนที่จะใช้พิจารณาคัดสินว่าผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายของการสอนตามที่กำหนดไว้หรือไม่เพียงใด ทั้งนี้ การวัดและประเมินผลจึงเป็นกระบวนการต่อเนื่องสัมพันธ์กับกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งจำเป็นต้องจัดเป็นระบบที่ชัดเจนและเหมาะสมเพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการเรียนสอน อันเป็นส่วนสำคัญของการนำหลักสูตรไปใช้

สรุปได้ว่า งานดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สนองตอบเจตนารมณ์ของหลักสูตร ซึ่งเป็นส่วนของการนำหลักสูตรไปสู่สภาพปฏิบัติโดยแท้จริง ได้แก่ การปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น สามารถสนองความต้องการของผู้เรียน การจัดทำแผนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน ซึ่งเป็นการกำหนดแนวทางในการใช้หลักสูตรให้เป็นไปอย่าง

มีจุดมุ่งหมาย ไม่เสียเวลา หรือมีข้อบกพร่องในการใช้หลักสูตร อันจะส่งผลให้การบริหารหลักสูตรเกิดประสิทธิภาพสูงสุดและยังส่งผลดีต่อผู้เรียนอีกด้วย

3. งานสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร

งานสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร เป็นขั้นตอนหนึ่งที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้หลักสูตรบังเกิดผลต่อการใช้อย่างแท้จริง นอกจากนี้ งานสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตรก็ควรจะเป็นวิธีการปฏิบัติการที่มีหลักเกณฑ์ และมีกระบวนการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพพอที่จะมั่นใจได้ว่าหลักสูตรที่ได้สร้างขึ้นนั้นจะได้มีโอกาสนำไปปฏิบัติจริง ๆ อย่างแน่นอน

งานสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร ประกอบด้วย

3.1 การนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร เป็นการให้คำปรึกษา แนะนำเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรให้ดำเนินไปอย่างถูกต้อง และช่วยแก้ไขปัญหาให้ลุล่วงไป การนิเทศการใช้หลักสูตรจะต้องคำนึงถึงหลักการนิเทศ คือ กระบวนการทำงานร่วมกันเพื่อให้คำแนะนำช่วยเหลือในบรรยากาศแห่งความร่วมมือและเป็นประชาธิปไตย

3.2 การจัดตั้งศูนย์วิชาการเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร โดยการให้บริการ แนะนำ และช่วยเหลือ ให้การใช้หลักสูตรดำเนินไปด้วยความมั่นใจและกระตือรือร้น เปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการใช้หลักสูตรกันและกัน

นักการศึกษากล่าวถึงงานสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตรไว้ ดังนี้

สังัด อุทรานันท์ (2532 : 263 - 271) ได้กล่าวถึงงานสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตรว่าประกอบด้วยการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร และการจัดตั้งศูนย์วิชาการเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร

1. การนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร ในระหว่างปฏิบัติการสอนหรือการใช้หลักสูตรนั้น หน่วยงานกลางในฐานะผู้พัฒนาหลักสูตร ควรจะได้จัดส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องไปให้คำแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร และในขณะเดียวกัน ก็ควรจะได้ติดตามผลของการใช้หลักสูตร หากมีปัญหาหรือข้อขัดแย้งจะได้หาหนทางให้คำแนะนำและแก้ไขต่อไป

2. การจัดตั้งศูนย์วิชาการเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร งานนี้เป็นความรับผิดชอบของหน่วยงานส่วนกลาง ซึ่งควรจะหาทางสนับสนุนและส่งเสริมให้หน่วยงานผู้ใช้หลักสูตร สามารถดำเนินการใช้หลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยจัดทำในลักษณะของศูนย์ให้บริการแนะนำช่วยเหลือ หรือจัดตั้งโรงเรียนตัวอย่าง เช่น ศูนย์พัฒนาหลักสูตรของกรมวิชาการ

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2546 : 170 - 171) กล่าวถึงงานสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร ซึ่งมีงานหลัก ดังนี้

1. การเตรียมความพร้อมผู้สอน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร

2. การแปลงหลักสูตรสู่การเรียนการสอน
3. การทำแผนการสอน
4. การส่งเสริมสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของการเรียนรู้
5. การจัดประสบการณ์เพื่อตอบสนองหลักสูตร

สุนีย์ ภูพันธ์ (2546 : 230) กล่าวถึงการใช้หลักสูตรด้านงานสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร ซึ่งมีงานหลัก ดังนี้

1. การจัดงบประมาณ การจัดงบประมาณเพื่อการเรียนการสอนนั้นเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญมากสำหรับสถานศึกษาทุกระดับ ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องบริหารงบประมาณของโรงเรียนประจำปีการศึกษาหนึ่ง ๆ ให้มีประสิทธิภาพสูง และยังมีประสิทธิผลตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ ผู้บริหารโรงเรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเงินของโรงเรียนจะต้องมีสมรรถภาพในการจัดงบประมาณของโรงเรียนได้ดี ไม่มีผิดพลาด จึงจะสามารถจัดงบประมาณของโรงเรียนให้สอดคล้องกับแผนการเรียนการสอนของแต่ละกลุ่มวิชาได้เป็นอย่างดี

2. การใช้อาคารสถานที่ เป็นสิ่งสนับสนุนการใช้หลักสูตรซึ่งผู้บริหารการศึกษาพึงตระหนักอยู่เสมอว่า อาคารสถานที่และสิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ ในสถานศึกษาย่อมเป็นส่วนประกอบสำคัญต่อการเรียนการสอน และการอบรมบ่มเพาะนิสัยแก่ผู้เรียนได้ทั้งสิ้น แต่เนื่องจากสถานศึกษาแต่ละแห่งอาจมีปริมาณและคุณภาพของอาคารสถานที่แตกต่างกัน ฉะนั้นผู้บริหารจำเป็นจะต้องวางโครงการและแผนการใช้อาคารสถานที่ทุกแห่งให้เหมาะสม ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และให้เป็นการประหยัดมากที่สุดเท่าที่สามารถกระทำได้ โดยจะต้องสำรวจศึกษา และวิเคราะห์ อย่างละเอียดรอบคอบ แล้วจึงวางแผนว่าควรจะทำดำเนินการอย่างไรจึงจะบรรลุผลตามเจตนารมณ์ หรืออุดมการณ์ของหลักสูตรที่กำหนดไว้

3. การอบรมเพิ่มเติมระหว่างการใช้หลักสูตร ขณะที่ดำเนินการใช้หลักสูตรจะต้องศึกษาปัญหาและปรับแก้สิ่งต่าง ๆ ให้เข้ากับสภาพจริงและความเป็นไปได้ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ทั้งนี้ โดยไม่ให้เสียหลักการใหญ่ของหลักสูตร สิ่งที่เราต้องการมาก คือ การฝึกอบรมเพิ่มเติม เพื่อสร้างความพร้อมในการสอนของครูให้เกิดความมั่นใจมากขึ้น การฝึกอบรมจะกระทำจากการวิเคราะห์ส่วนที่ขาดในบทบาทหน้าที่ของครูเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร เพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของสังคม และที่สำคัญที่สุด คือ การเพิ่มพูนประสิทธิภาพของกระบวนการเรียนการสอน

4. การจัดตั้งศูนย์วิชาการเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร ภารกิจเกี่ยวกับการจัดตั้งศูนย์วิชาการเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตรที่อยู่ในความรับผิดชอบ

ของส่วนกลางซึ่งเป็นผู้พัฒนาหลักสูตร หน่วยงานนี้ควรหาทางสนับสนุนและส่งเสริมหน่วยงาน ผู้ใช้หลักสูตรให้สามารถดำเนินการใช้หลักสูตรด้วยความมั่นใจ การจัดตั้งศูนย์วิชาการอาจจะทำ ในลักษณะของศูนย์ให้บริการแนะนำช่วยเหลือ หรือจัดตั้งโรงเรียนตัวอย่าง หรือตั้งที่กรมวิชาการ ได้จัดตั้ง “ โรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร ” ที่ศูนย์พัฒนาหลักสูตรก็ได้ โรงเรียนผู้นำวิชาการที่กรม วิชาการจัดตั้งขึ้น จะเป็นโรงเรียนที่สามารถดำเนินการใช้หลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพใน ลักษณะใดลักษณะหนึ่งซึ่งพอจะเป็นแบบอย่างให้แก่โรงเรียนอื่น ๆ ได้ วิธีการเช่นนี้จะเป็นการ กระตุ้นให้โรงเรียนผู้ใช้หลักสูตรได้มีความกระตือรือร้นในการพัฒนาประสิทธิภาพในการใช้ หลักสูตรใน โรงเรียนของตน และส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการใช้หลักสูตร ระหว่างโรงเรียนต่าง ๆ ด้วย

สรุปได้ว่า งานสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร เป็นการดำเนินการใด ๆ ของโรงเรียน เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตรให้สัมฤทธิ์ผลอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร และการจัดตั้งศูนย์วิชาการเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการ ใช้หลักสูตร มีการอบรมเพิ่มเติมระหว่างการใช้หลักสูตรเพื่อสร้างความพร้อมในการสอนของครู ให้เกิดความมั่นใจมากขึ้น ส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการใช้หลักสูตรระหว่าง โรงเรียน

จะเห็นได้ว่า งานหลัก 3 ลักษณะ ซึ่งได้แก่ งานบริหารและบริการหลักสูตร งาน ดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร และงานสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร จะช่วยให้ การใช้หลักสูตรเป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการได้ ทั้งนี้ กิจกรรมหรืองานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการ นำหลักสูตรไปใช้มีมาก นับแต่งานที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมเพื่อการเตรียมการใช้หลักสูตร เช่น การ เตรียมความพร้อมของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และนักเรียน งานที่เกี่ยวข้อง กับการนำหลักสูตรไปใช้จริง เช่น การจัดการเรียนการสอน หรืองานที่ต้องกระทำหลังการนำ หลักสูตรไปใช้แล้ว เช่น การนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร การประเมินผลการใช้หลักสูตร โดยลักษณะงานต่าง ๆ นี้จะเห็นได้ชัดเจนตามขั้นตอนของการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

จากแนวคิดของนักการศึกษาจะเห็นได้ว่า หลักสูตรจะประสบผลสำเร็จตาม จุดหมายของหลักสูตรก็ต่อเมื่อมีการนำหลักสูตรไปปฏิบัติ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีหน้าที่ โดยตรงในการนำหลักสูตรไปใช้ในระดับโรงเรียน โดยการศึกษาจากหลักสูตรแม่บทและหลักสูตร ในระดับท้องถิ่น นำมาจัดทำเป็นแผนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการของชุมชน โรงเรียนและผู้เรียน ตลอดจนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถตามที่หลักสูตรกำหนด

1.3 บทบาทของบุคลากรในการนำหลักสูตรไปใช้

ในโรงเรียนมีบุคลากรที่จะทำหน้าที่บริหารการใช้หลักสูตรอยู่หลายระดับ ซึ่งต่างก็มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน บุคลากรเหล่านี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหาร ฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอน

1) ผู้บริหารสถานศึกษา

ธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล และคนอื่นๆ (2545 : 32) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษา เข้าใจบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารอย่างถ่องแท้ และนำไปปฏิบัติอย่างจริงจังแบบต่อเนื่อง จะช่วยให้การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาประสบผลสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปฏิรูปการศึกษาต้องเปลี่ยนบทบาทจากการสั่งการมาเป็นผู้ร่วม คือ ร่วมวางแผนและร่วมปฏิบัติ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรมีหน้าที่ปฏิบัติ ดังนี้

1. จัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาเพื่อใช้ในการดำเนินการสถานศึกษา
2. เป็นผู้นำในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโดยร่วมประสานกับบุคคลทุกฝ่ายเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตลอดจนสาระตามหลักสูตรสถานศึกษา
3. ประชาสัมพันธ์หลักสูตรสถานศึกษา
4. สนับสนุนให้บุคลากรทุกฝ่ายของสถานศึกษามีความรู้และความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา รวมทั้งพัฒนาบุคลากรให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้
5. มีการนิเทศภายใน เพื่อการนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษาอย่างมีระบบ

6. จัดให้มีการประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาเพื่อปรับปรุงพัฒนาสาระของหลักสูตรสถานศึกษาให้ทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น

นอกจากนี้ กรมวิชาการ (2540 : 7 - 8) ได้ระบุบทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา (Code of Practice) ในอนาคตจะเป็นการกำหนดบทบาทและหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการโรงเรียน ผู้บริหาร ครู/อาจารย์ บุคลากรผู้ปกครอง และชุมชน ให้ชัดเจนและสอดคล้องกับนโยบายและวัตถุประสงค์ของโรงเรียน

ขณะที่วิจิตร ศรีสอาน (2542 : 9 - 10) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียนควรมีหน้าที่ในการส่งเสริมและสนับสนุนการใช้หลักสูตร ดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีความรับผิดชอบในการพัฒนาจุดมุ่งหมาย เป้าหมาย และนโยบายของโรงเรียน เพื่อจะได้ใช้เป็นแนวทางในการสอน

การจะทำเช่นนี้ได้ ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความสามารถ 4 ประการ คือ ประการแรก สร้างความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการของนักเรียนกับจุดมุ่งหมายของโรงเรียนและข้อกำหนดของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ประการที่สอง กำหนดจุดมุ่งหมายของโรงเรียนโดยเฉพาะ ประการที่สาม จัดหน่วยงานทางการสอนเพื่อให้สามารถดำเนินการตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้ และ ประการที่สี่ ประสานเป้าหมายและนโยบายของหน่วยงานต่าง ๆ ภายในโรงเรียนให้สอดคล้องและสัมพันธ์กัน

2. ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องรับผิดชอบในการจัดวางตัวบุคลากร เพื่อให้สามารถทำหน้าที่ได้บรรลุจุดมุ่งหมายทางการศึกษาของโรงเรียน

การจะทำเช่นนี้ได้ ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความสามารถ 4 ประการ คือ ประการแรก กำหนดลักษณะงานของแต่ละตำแหน่งให้สัมพันธ์กับกระบวนการเรียนการสอน ประการที่สอง มีส่วนในการสรรหาและคัดเลือกบุคลากรที่มีความรับผิดชอบทางการสอนเป็นหลัก ประการที่สาม กำหนดตัวผู้สอน หรือเปลี่ยนแปลงตัวผู้สอนเพื่อให้การสอนเกิดประสิทธิภาพสูงสุด และ ประการที่สี่ พิจารณาให้ทุนให้โทษแก่บุคลากร (การจ้าง การบรรจุ การเลื่อนเงินเดือน การเลื่อนตำแหน่ง และ การให้ออก)

3. ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องรับผิดชอบในการจัดสรรเวลาและสถานที่เพื่อประโยชน์ของการสอน

การทำเช่นนี้ได้ ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความสามารถ 3 ประการ คือ ประการแรก จัดประเมินความต้องการด้านเวลาและสถานที่สำหรับการเรียนการสอนที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ประการที่สอง จัดสรรเวลาและสถานที่ให้แก่งิจกรรมการเรียนการสอนต่าง ๆ และ ประการที่สาม จัดกลุ่มนักเรียนเพื่อประโยชน์ของการสอน

4. ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีความรับผิดชอบในการจัดหาและจัดใช้วัสดุอุปกรณ์และอาคารสถานที่ เพื่อให้ได้ประโยชน์ทางการศึกษาสูงสุด

การจะทำเช่นนี้ได้ ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความสามารถ 5 ประการ คือ ประการแรก จัดประเมินความต้องการด้านวัสดุอุปกรณ์และอาคารสถานที่ ประการที่สอง จัดสรรวัสดุอุปกรณ์และอาคารสถานที่ ประการที่สาม ควบคุมการเลือกสรรวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น ประการที่สี่ ประสานการใช้วัสดุอุปกรณ์ และ ประการที่ห้า ช่วยพัฒนาวัสดุอุปกรณ์การศึกษาขึ้นใช้เอง

5. ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องรับผิดชอบการบริการส่งเสริมการเรียนการสอน เพื่อให้การสอนบรรลุเป้าหมาย

การจะทำเช่นนี้ได้ ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความสามารถ 2 ประการ คือ ประการแรก จัดประเมินความต้องการทางด้านบริการสนับสนุนการสอน และ ประการที่สอง ประสานงานบริการด้านส่งเสริมการสอน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

6. ผู้บริหาร โรงเรียนจะต้องรับผิดชอบการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา

การจะทำเช่นนี้ได้ ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความสามารถ 4 ประการ คือ ประการแรก ติดต่อสื่อสารกับชุมชน เพื่อจะได้ทราบความต้องการของชุมชนและจัดวางเป้าหมายของโรงเรียนได้ถูกต้อง ประการที่สอง อธิบายนโยบายการศึกษาและรายงานปัญหาและสัมฤทธิ์ผลของโรงเรียนแก่ชุมชน ประการที่สาม จัดระบบการรายงานผลการศึกษานักเรียนแก่ผู้ปกครอง ผู้ว่าจ้าง และสถาบัน เช่น สถาบันอุดมศึกษา และ ประการที่สี่ สื่อสารความต้องการของชุมชนต่อครูและเจ้าหน้าที่

7. ผู้บริหาร โรงเรียนจะต้องรับผิดชอบการจัดโปรแกรมการอบรม เพื่อการปรับปรุงการเรียนการสอน

การจะทำเช่นนี้ได้ ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความสามารถ 6 ประการ คือ ประการแรก จัดให้มีการอบรมให้ความรู้ ประการที่สอง แนะนำการเข้าอบรมแก่ครู ในกรณีที่จะส่งครูไปรับการอบรมภายนอกโรงเรียน ประการที่สาม จัดการอบรมครูโดยเป็นผู้ทำเอง ประการที่สี่ จัดและประสานงานฝึกอบรมเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ประการที่ห้า ฝึกอบรมบุคลากรให้สามารถดำเนินการฝึกอบรม และ ประการที่หก ประเมินผลการฝึกอบรม

8. ผู้บริหาร โรงเรียนจะต้องรับผิดชอบในการประเมินความต้องการของโรงเรียนและประเมินผลกระบวนการและการผลิตของโรงเรียน เพื่อจะได้ใช้พื้นฐานในการปรับปรุงการเรียนการสอน

การจะทำเช่นนี้ได้ ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความสามารถ 3 ประการ คือ ประการแรก เก็บรวบรวม วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานของครู ประการที่สอง เก็บรวบรวม วิเคราะห์ข้อมูลด้านอื่น ๆ นอกเหนือจากอิทธิพลของครู และ ประการที่สาม เก็บรวบรวม วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสัมฤทธิ์ผลของนักเรียน

กรมวิชาการ (2540 : 179 - 183) ได้กำหนดหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาในการนำหลักสูตรใหม่ไปใช้ ดังนี้

1. ทำความเข้าใจกับจุดหมาย หลักการ และโครงสร้างของหลักสูตรอย่างถ่องแท้
2. ต้องกระตุ้นนำครูผู้ซึ่งเป็นตัวจักรสำคัญที่สุดในการนำหลักสูตรไปใช้
3. ต้องส่งเสริมและให้กำลังใจแก่ครูด้วยวิธีการต่าง ๆ

4. ควรคำนึงอยู่เสมอว่า การบริหารที่ดีนั้นคือ การบริการที่ดีให้แก่ครู ซึ่งจะช่วยให้ครูทุ่มเทความคิดและพลังเพื่อการสอน งานบริการที่ครูใหญ่ช่วยเหลือได้มาก ได้แก่ จัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น จัดหาหนังสือคู่มือ หนังสือค้นคว้า และจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้ดี

5. ควรใช้วิธีการประชุมให้เป็นประโยชน์ทางด้านวิชาการให้มากที่สุด

6. ควรปฏิบัติงานอย่างมีเป้าหมาย และแผนปฏิบัติงานที่แน่นอน ควรมีทั้งแผนระยะยาว 5 ปี และแผนปฏิบัติงานประจำปี

7. ควรหาวิธีส่งเสริมความรู้แก่ครูด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น การไปสังเกตการณ์สอนของโรงเรียนที่เห็นว่ามีความดี การส่งครูเข้ารับการอบรมและติดตามผล และการจัดให้มีการประชุมกลุ่มวิชาและหมวดวิชาเป็นการภายใน

8. ครูใหญ่ควรไปเยี่ยมห้องเรียน และสังเกตการณ์สอนเป็นครั้งคราว

9. ประชาสัมพันธ์กิจกรรมและผลงานต่าง ๆ ของโรงเรียน

10. สนับสนุนการจัดกิจกรรมและเสริมหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น

สุนีย์ ภูพันธ์ (2546 : 241) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริมและสนับสนุนการใช้หลักสูตร ดังนี้

1. ทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรที่โรงเรียนใช้อย่างชัดเจน

2. ให้บริการวัสดุหลักสูตร และสื่อการเรียนการสอนชนิดต่าง ๆ แก่ครู

3. ดำเนินการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตรภายในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ

4. กระตุ้นและส่งเสริมครูในการใช้หลักสูตรอย่างถูกต้อง เช่น จัดการอบรม หรือจัดประชุม สัมมนา เป็นต้น

5. ให้กำลังใจและบำรุงขวัญแก่ครูในการใช้หลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นแบบอย่างแก่ครูคนอื่น ๆ

2) ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ

กรมสามัญศึกษา (2529 : 200 - 203) กำหนดว่า ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับงานวิชาการ จะต้องทำงานตามที่ผู้บริหารโรงเรียนกำหนดให้ทำ ซึ่งตามปกติแล้วจะทำหน้าที่ต่อไปนี้ คือ

1. ฝ่ายวิชาการร่วมกับฝ่ายต่าง ๆ พิจารณาร่วมกันโดยมีฝ่ายวิชาการเป็นเจ้าของเรื่อง เช่น การจัดแผนการเรียนและการแบ่งกลุ่มนักเรียนเข้าเรียนวิชาเลือก การพิจารณาจัดสรรงบประมาณงานวิชาการ การวางแผนการประเมินผลประจำภาคเรียน และการสัมมนาปฏิบัติการทางวิชาการภายในโรงเรียน เป็นต้น

2. ฝ่ายวิชาการรับผิดชอบดูแลโดยตรง เช่น การจัดตารางสอน การจัดการเรียน การสอนประจำภาค การบริการสื่อการเรียนการสอนสำหรับครู การบริการห้องสมุดและ โสตทัศนูปกรณ์ การจัดกิจกรรมและการสอนซ่อมเสริม และการควบคุมการประเมินผลการเรียน ของสายวิชาต่าง ๆ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ เป็นต้น

3. ฝ่ายวิชาการปฏิบัติงานส่งเสริมและการประสานงาน เช่น การส่งเสริมในสาย วิชา การทำแผนการสอนและโครงการเรียน การประสานโครงการเรียนระหว่างวิชาต่าง ๆ ใน หมวดวิชาให้เสริมงานกันเป็นโครงการใหญ่ การประสานโครงการฝ่ายวิชาสามัญและกิจกรรม นักเรียนให้สอดคล้องรับกัน การส่งเสริมและช่วยเหลือให้หมวดวิชาสร้างวัตถุประสงค์การสอน และเครื่องมือวัดผลขึ้นใช้เอง การส่งเสริมให้หมวดวิชาต่าง ๆ สร้างคู่มือประกอบการเรียนการสอน ขึ้น

ใช้ประกอบการสอน เป็นต้น งานต่าง ๆ เหล่านี้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการเข้า ประชุมหัวหน้าหมวดวิชา เพื่อชี้แจงทำความเข้าใจตกลงกันแล้วช่วยประสานงานกับหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องให้ด้วย

4. ฝ่ายวิชาการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการรายงานและเสนอแนะ ตามปกติผู้บริหาร โรงเรียนจะมีเวลาเอาใจใส่งานวิชาการไม่เพียงพออยู่แล้ว ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการต้องเตรียม ข้อมูลต่าง ๆ ที่รับผิดชอบให้พร้อมที่จะรับการตรวจสอบ หรือพร้อมที่จะชี้แจงให้ข้อเสนอแนะเมื่อ มีโอกาสเหมาะสม ในขณะเดียวกันผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการควรได้รับข้อเสนอแนะและรายงาน จากหัวหน้าหมวดวิชาด้วย

3) ครูผู้สอน

ครูผู้สอน ได้แก่ ครูที่สอนในโรงเรียนทุกคน ครูเป็นตัวจักรสำคัญยิ่งในการนำ หลักสูตรไปใช้ หลักสูตรจะประสบผลสำเร็จไม่ได้ถ้าครูไม่เห็นความสำคัญและไม่เข้าใจหลักสูตร เพียงพอ ดังนั้น ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ครูไม่เพียงแต่จะมีบทบาทและหน้าที่ในการ จัดการเรียนรู้นั้น แต่ครูยังต้องมีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ดังต่อไปนี้ (กรม วิชาการ 2544 : 16)

1. ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจนเข้าใจกระจ่างแจ้ง
2. ศึกษาหลักการและวิธีการพัฒนาหลักสูตรระดับสถานศึกษา
3. ร่วมวางแผนและพัฒนาหลักสูตรระดับสถานศึกษา

4. ตรวจสอบความสอดคล้องสัมพันธ์กันของสาระที่จัดทำขึ้นตามสภาพปัญหา / ความต้องการของชุมชน และภูมิปัญญาท้องถิ่น กับมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มวิชา และมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

5. วางแผนการจัดการเรียนการสอนตามขอบข่ายเนื้อหาสาระมาตรฐาน สัดส่วนของเวลา และหน่วยการเรียนรู้

6. นำหลักสูตรไปปฏิบัติให้เกิดผลในห้องเรียน โดยเลือกใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย สอดคล้องกับธรรมชาติของสาระการเรียนรู้ และเหมาะสมกับผู้เรียน

7. วางแผนและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ได้ข้อมูลที่แสดงความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน โดยประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ของแต่ละช่วงชั้นนั้น และนำผลการประเมินมาพัฒนาผู้เรียนต่อไป

คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษา (2542 : 143) กล่าวว่า ครูควรมีบทบาทหน้าที่ในการใช้หลักสูตร ดังนี้

1. สนับสนุนให้นักเรียนมีบทบาทสำคัญในกระบวนการเรียนรู้ เป็นผู้ช่วยและผู้แนะนำให้นักเรียนมีหลัก รู้จักวิธีที่จะศึกษาค้นคว้า และหาทางเลือกของตนเองได้โดยไม่มีการบังคับให้เชื่อตามครู เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ความคิดอิสระอย่างมีเหตุผล

2. ฝึกนักเรียนให้มีความสามารถในการทำงานกลุ่ม รู้จักวิพากษ์วิจารณ์ อดทนต่อการถูกวิจารณ์ ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความอดกลั้น มีวินัยในตนเอง ลำนึกในสิทธิของตนเองและผู้อื่น เคารพกฎของสังคมในการอยู่ร่วมกัน รู้จักใช้สิทธิและพิทักษ์รักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม รู้แพ้ รู้ชนะ เคารพเสียงส่วนมาก และรับฟังเสียงส่วนน้อย

3. สนใจศึกษาธรรมชาติและ ความแตกต่างในตัวของนักเรียน เพื่อนำมาเป็นข้อสังเกตและพิจารณาในการปฏิบัติ ให้ความรักความสนใจและเอาใจใส่อย่างเท่าเทียมกัน เพื่อให้ได้รับความสนิทสนมและความไว้วางใจจากนักเรียน เป็นการขจัดช่องว่างระหว่างครูกับนักเรียนอย่างได้ผล

4. พยายามค้นหาความสนใจ ความสามารถ และความถนัดของนักเรียนแต่ละคน เพื่อหาทางส่งเสริมแนะนำทางเลือกวิชาและอาชีพแก่นักเรียนให้เหมาะสม

5. ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นคนฝึกฝนคุณธรรม จริยธรรม โดยไม่หลงใหลในวัตถุ และเห็นคุณค่าของการรักษาเอกลักษณ์และวัฒนธรรมของชาติ

อัจฉรา ประไพตระกูล (ม.ป.ป. : 82 - 83) ได้แสดงความเห็นไว้ในเรื่อง “ ครูกับหลักสูตรใหม่ ” ว่าผู้ที่จะเป็นครูสำหรับหลักสูตรใหม่ ควรจะมีคุณสมบัติ ดังนี้

1. มีความสามารถในการตีความหมาย “ จุดหมาย ” ของหลักสูตรแต่ละระดับชั้น และจุดหมายของหลักสูตรเฉพาะวิชาเป็นพฤติกรรมได้
 2. ควรรู้จักเลือกเนื้อหาวิชาให้เหมาะตามระดับชั้น เพื่อศึกษาค้นคว้าหาประสบการณ์เพิ่มเติม
 3. ต้องศึกษาวิธีการสอนแบบต่าง ๆ ตลอดจนเทคนิคสมัยใหม่ และรู้จักเลือกใช้วิธีสอนให้เหมาะกับเนื้อหา ตลอดจนคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล นอกจากนี้ ครูควรศึกษาเทคนิคต่าง ๆ ในการสอน เพราะการรู้วิธีการสอนอย่างเดียวจะไม่ช่วยให้การสอนประสบความสำเร็จเท่าที่ควร
 4. ในด้านการสอน ครูต้องเป็นคนที่มีความรู้กว้างขวาง รู้จักสัมพันธ์เนื้อหาวิชา ฝึกให้นักเรียนรู้จักสัมพันธ์ความคิด มีความคิดสร้างสรรค์ และรู้จักนำเอาความรู้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์
 5. ในการสอนบางวิชามีการฝึกทักษะให้สัมพันธ์กัน ทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ครูต้องมีวิธีการสอนนักเรียนให้ได้ทักษะทุกด้านในแต่ละชั่วโมงที่สอน โดยไม่ต้องแบ่งสอนเป็นชั่วโมงวรรณคดี หลักภาษา และการใช้ภาษา
 6. ในด้านการวัดผลและประเมินผล ครูต้องศึกษาหาความรู้ให้่องแท้ ต้องกำหนดเกณฑ์การวัดผลให้แน่นอนว่าจะมีวิธีการอย่างไร โดยหาวิธีที่ปฏิบัติได้ง่ายและมีประสิทธิภาพ
 7. มีความกระตือรือร้นที่จะปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเสมอ
- สรุปได้ว่า บทบาทหน้าที่ของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรในโรงเรียน ตามที่กล่าวมา จะเห็นว่ามีสำคัญและขอบข่ายงานที่กว้างขวาง จำเป็นที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรได้รับทราบและยึดเป็นแนวปฏิบัติร่วมกันเพื่อให้การใช้หลักสูตรบรรลุผลสำเร็จได้ โดยการวางแผนงานวิชาการ การกำหนดบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบของครูใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ การประชุมคณะกรรมการฝ่ายวิชาการ การศึกษาวิเคราะห์โครงสร้างการเรียน การประสานงานควบคุมดูแลการจัดตารางสอนในแต่ละภาคเรียน การส่งเสริมการบริหารงานวิชาการ โดยสร้างบรรยากาศทางวิชาการ และการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่เอกสารวิชาการ ควบคุม ดูแล ติดตาม ประสานประโยชน์ต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

2. หลักสูตรสถานศึกษา

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กระจายอำนาจให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อที่จะให้การศึกษาสนองตอบความต้องการของผู้เรียนและชุมชน แนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดคือการให้อิสรภาพสถานศึกษาเป็นผู้จัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาตามกรอบของหลักสูตรที่ได้กำหนดไว้ และมีความยืดหยุ่นในการบริหารจัดการของสถานศึกษา ยืดหยุ่นในการที่จะให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียน เลือกแนวทางการดำเนินชีวิตของตนเอง (กรมวิชาการ 2544 : 27 - 28)

2.1 ความหมายและจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษา

สถานศึกษาเป็นแหล่งของการแสวงหาความรู้ สถานศึกษาจึงต้องมีหลักสูตรของตนเอง กล่าวคือ หลักสูตรสถานศึกษาอันประกอบด้วยการเรียนรู้ทั้งมวลและประสบการณ์อื่น ๆ ที่สถานศึกษาแต่ละแห่งวางแผนเพื่อพัฒนาผู้เรียน โดยจะต้องจัดทำสาระการเรียนรู้ทั้งรายวิชาที่เป็นพื้นฐานและรายวิชาที่ต้องการเรียนเพิ่มเติมเป็นรายปีหรือรายภาค การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทุกภาคเรียนและการกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์จากมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของการจัดหลักสูตรสถานศึกษา

หลักสูตรเป็นคำที่มีความหมายหลากหลาย และมีความเข้าใจแตกต่างกันอยู่เสมอระหว่างนักการศึกษาหรือนักพัฒนาหลักสูตรด้วยกันเอง เป็นคำที่อาจจะตีความให้แคบหรือให้กว้างเพียงใดก็ได้ เมื่อคำว่า หลักสูตร มีความหมายที่หลากหลายและยืดหยุ่นมากเช่นนี้ ก็ย่อมลำบากต่อการสื่อสารและการพัฒนาหลักสูตร ที่เป็นความลำบากก็เพราะความหมายของหลักสูตรจะเป็นตัวกำหนดแนวคิดและแนวปฏิบัติ ดังนั้น ถึงไม่ว่าเราจะไม่สามารถทำให้ทุกคนเข้าใจความหมายของหลักสูตรไปในทิศทางเดียวกันได้ ก็ควรจะเปิดโอกาสให้ผู้เตรียมตัวจะเป็นนักพัฒนาหลักสูตร หรือผู้ปฏิบัติงานทางด้านหลักสูตร ได้ทำความเข้าใจและมองหลักสูตรในหลายมุมมอง เพื่อประโยชน์ต่อการสื่อความเข้าใจหลักสูตรได้อย่างครอบคลุม และปฏิบัติการเกี่ยวกับหลักสูตรได้อย่างเหมาะสม

หลักสูตรมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาทุกระดับ นับตั้งแต่การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษา รวมทั้งการจัดการศึกษานอกระบบและการจัดการศึกษารูปแบบอื่น ๆ เนื่องจากหลักสูตรเป็นสิ่งกำหนดทิศทางในการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการด้านสังคม เศรษฐกิจ ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และการพัฒนาประเทศด้านอื่น ๆ โดยผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาทุกฝ่าย ทุกระดับ จะต้องวาง

วางแผนการพัฒนาหลักสูตรและการสอนให้บังเกิดผลโดยตรงต่อผู้เรียนในด้านความรู้ เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในแนวทางที่พึงปรารถนา การถ่ายทอดวัฒนธรรม การเสริมสร้างทักษะ ปลูกฝังเจตคติ ค่านิยม และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ดังนั้นหลักสูตรจึงมีความสำคัญ สรุปได้ดังนี้

1. หลักสูตรเป็นแผนและแนวทางในการจัดการศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จตามนโยบาย เป้าหมาย และความคาดหวังของรัฐ
2. หลักสูตรเป็นตัวกำหนดความมุ่งหมาย ขอบข่ายเนื้อหา แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การประเมินผล และแหล่งทรัพยากรสำหรับการจัดการศึกษาของผู้บริหารและครู
3. หลักสูตรเป็นเครื่องมือในการควบคุมมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นไปตามนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษา และสอดคล้องกับความต้องการแต่ละท้องถิ่น
4. หลักสูตรเป็นแนวทางในการส่งเสริมความเจริญของงานและพัฒนาการทุกด้านของผู้เรียนให้สอดคล้องตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา
5. หลักสูตรเป็นทิศทางในการจัดสรรและบริหารทรัพยากรเพื่อการศึกษาในด้านอัตรากำลังคน การพัฒนาบุคลากร การจัดสรรงบประมาณ อาคารสถานที่ นวัตกรรม และเทคโนโลยีที่จำเป็นต่อการจัดการศึกษา
6. หลักสูตรเป็นตัวกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ จุดมุ่งหมายปลายทางหรือลักษณะของผู้เรียนซึ่งเป็นผลผลิตของการศึกษาว่า ผู้เรียนควรเรียนรู้อะไร มีทักษะอะไรบ้าง และมีบุคลิกภาพที่ ตลอดจนเจตคติอย่างไร

การนิยามความหมายของหลักสูตรมีหลายลักษณะ ในความหมายที่แคบหลักสูตรหมายถึงวิชาที่สอน ส่วนความหมายที่กว้าง หลักสูตรหมายถึงประสบการณ์ทั้งหลายที่จัดให้กับผู้เรียนทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน

หลักสูตรสถานศึกษา เป็นแผนหรือแนวทางหรือข้อกำหนดของการจัดการศึกษาที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ โดยส่งเสริมให้แต่ละบุคคลพัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุดของตน รวมถึงลำดับขั้นของมวลประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้สะสม ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติได้ ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักตนเอง มีชีวิตอยู่ในโรงเรียน ชุมชน สังคม และโลกอย่างมีความสุข ดังนั้นหลักสูตรสถานศึกษาประกอบด้วยการเรียนรู้และประสบการณ์อื่นๆที่สถานศึกษาแต่ละแห่งวางแผนเพื่อพัฒนาผู้เรียน โดยจะต้องจัดทำสารการ

เรียนรู้ ทั้งรายวิชาที่เป็นพื้นฐานและรายวิชาที่ต้องเรียนเพิ่มเติม เป็นรายปีหรือรายภาค จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในแต่ละปีหรือภาค

สงบ ลักษณะ (2542 : 9) กล่าวว่า หลักสูตรคือมวลประสบการณ์ทั้งปวงที่จัดให้ผู้เรียนได้รับ เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่พึงปรารถนา ทั้งพฤติกรรมด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ทักษะ และค่านิยมต่าง ๆ

กล่าวโดยสรุป หลักสูตร หมายถึง แผนการเรียนรู้ซึ่งกำหนดไว้อย่างเป็นทางการเพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ และพัฒนาการทุกด้านตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาทั้งที่เป็นการศึกษาในระบบโรงเรียน การศึกษานอกระบบโรงเรียน และการศึกษาในรูปแบบอื่น ๆ และหมายรวมถึงหลักสูตรซ่อนเร้นหรือแฝงเร้น (Hidden Curriculum) ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนนอกเหนือจากจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ด้วย

หลักสูตรสถานศึกษามีความสำคัญต่อการช่วยพัฒนาผู้เรียนในทุก ๆ ด้าน สามารถชี้แนะให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้พยายามจัดมวลประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองในด้านความรู้ ทักษะ คุณธรรมจริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา

ทั้งนี้ สถานศึกษาจะต้องทำงานร่วมกับครอบครัว หน่วยงานและสถานศึกษา ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้เกิดผลตามจุดมุ่งหมายที่สำคัญของหลักสูตร 2 ประการ (กรมวิชาการ 2544 : 27 - 28) ดังนี้

1. หลักสูตรสถานศึกษาควรพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความสุขและความเพลิดเพลินในการเรียนรู้ เปรียบเสมือนเป็นวิธีการสร้างกำลังใจและเร้าใจให้เกิดความก้าวหน้าแก่ผู้เรียนให้ได้มากที่สุด ให้ผู้เรียนทุกคนมีความรู้สูงสุดตามศักยภาพของแต่ละคน โดยควรสร้างความเข้มแข็ง ความสนใจและประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน และพัฒนาความมั่นใจให้เรียนและทำงานอย่างเป็นอิสระ และร่วมใจกัน ควรให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้สำคัญ ๆ ในการอ่านออกเขียนได้ และมีกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล

2. หลักสูตรสถานศึกษาควรส่งเสริมการพัฒนาด้านจิตวิญญาณ จริยธรรม สังคมและวัฒนธรรม โดยเฉพาะการพัฒนาหลักการในการจำแนกระหว่างถูกและผิด มีความเข้าใจและศรัทธาในความเชื่อของตน มีความเชื่อและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันว่าสิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลต่อตัวบุคคลและสังคม หลักสูตรต้องพัฒนาหลักคุณธรรมและความเป็นอิสระของผู้เรียน และช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ สามารถช่วยพัฒนาสังคมให้เป็นธรรมขึ้น มีความเสมอภาค ควรพัฒนาความตระหนัก เข้าใจและยอมรับสภาพแวดล้อมที่ตนดำรงอยู่ ยึดมั่นในข้อตกลงร่วมกันต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้งในระดับส่วนตน ระดับท้องถิ่น ระดับชาติและระดับโลก

หลักสูตรสถานศึกษาแกนร่วมและแกนเลือกที่กำหนดไว้ในแต่ละกลุ่มวิชา โดยให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้รายปี / รายภาค ที่กำหนดไว้ ในการพิจารณากำหนดสาระการเรียนรู้รายปี / รายภาค ของสถานศึกษา ควรคำนึงถึงความสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น การเป็นตัวแทนของความรู้ที่ทำให้ผู้เรียนบรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ ความทันสมัย การปฏิบัติได้จริง เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของผู้เรียนและต่อสังคม รวมทั้งมีความเหมาะสมกับผู้เรียน ฯลฯ การจัดสาระการเรียนรู้ควรสร้างให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการเป็นผู้บริโภคที่ตัดสินใจแบบมีข้อมูล เป็นอิสระและเข้าใจในความรับผิดชอบของตน

สรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความสุขและความเพลิดเพลินในการเรียนรู้ โดยควรสร้างความสนใจและประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน และพัฒนาความมั่นใจให้เรียนและทำงานอย่างเป็นอิสระและร่วมมือกัน และส่งเสริมการพัฒนาด้านจริยธรรม สังคมและวัฒนธรรม หลักสูตรสถานศึกษาต้องพัฒนาหลักคุณธรรมและความอิสระของผู้เรียน ให้เป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ สามารถพัฒนาสังคมให้เป็นธรรม มีความเสมอภาค หลักสูตรสถานศึกษานี้มีความเหมาะสมกับผู้เรียนและเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของผู้เรียนและสังคม

2.2 ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

สถานศึกษาต้องจัดทำสาระของหลักสูตร ทั้งในส่วนที่เป็นสาระการเรียนรู้แกนร่วม แกนเลือก เลือกเสรี ด้วยการนำเอามาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มวิชา มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น สาระการเรียนรู้กลุ่มวิชาและสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น มาจัดทำ โดยให้สอดคล้องกับสภาพความจำเป็นและความต้องการของสถานศึกษา ตามแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

1) กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้รายปี / รายภาค โดยวิเคราะห์จากมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นแกนร่วม แกนเลือกที่กำหนดไว้ในแต่ละกลุ่มวิชา หรือศึกษาจากเอกสาร ผังมโนทัศน์ และสาระการเรียนรู้แกนกลาง มาจัดเป็นมาตรฐานการเรียนรู้รายปี / รายภาค ที่ระบุดังความรู้ ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมของผู้เรียน ซึ่งจะเกิดขึ้นหลังจากการเรียนรู้ในแต่ละปี / ภาค นั้น

2) กำหนดสาระการเรียนรู้รายปี / รายภาค โดยวิเคราะห์จากสาระการเรียนรู้ช่วงชั้นรายปี / รายภาค นี้ ควรจัดเรียงตามลำดับจากง่ายไปหายากหรือเรียงตามลำดับก่อนหลัง จัดให้มีความต่อเนื่อง เชื่อมต่อการสะสมความรู้และเพียงพอสำหรับการเรียนรู้ในขั้นสูงขึ้น จัดให้มีความสัมพันธ์กันเพื่อให้เกิดการบูรณาการของความรู้และทักษะ รวมทั้งเพื่อการ

เทียบโอนความรู้ด้วย สำหรับการจัดทำสาระการเรียนรู้เลือกเสรี สถานศึกษาสามารถกำหนดขึ้นได้ ความต้องการของผู้เรียน

3) กำหนดเวลาและจำนวนหน่วยกิต สถานศึกษากำหนดจำนวนเวลา และจำนวนหน่วยกิต สำหรับสาระการเรียนรู้รายปี / รายภาค ที่จัดทำดังนี้ ช่วงชั้น ม. 1 – 3 และ ม. 4 – 6 กำหนดจำนวนหน่วยกิตของสาระการเรียนรู้รายปี / รายภาค ให้เหมาะสม และสอดคล้อง กับมาตรฐานและสาระการเรียนรู้ ในการกำหนดจำนวนหน่วยกิตของสาระการเรียนรู้รายปี / รายภาค สำหรับช่วงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 6 ในเกณฑ์การพิจารณา คือ สาระการเรียนรู้แกนร่วม แกนเลือกและเลือกเสรี ที่ใช้เวลาจัดการเรียนรู้ 40 ชั่วโมง ต่อภาคเรียนมีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต สำหรับสาระการเรียนรู้แกนเลือกและเลือกเสรีของสายอาชีพและเฉพาะทางอื่น ใช้เกณฑ์การพิจารณา คือ สาระการเรียนรู้ที่ใช้เวลาจัดการเรียนรู้อยู่ระหว่าง 40 – 60 ชั่วโมง ต่อภาคเรียนมีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต ทั้งนี้สถานศึกษาสามารถกำหนดได้ตามความเหมาะสมและใช้หลักเกณฑ์เดียวกัน

4) จัดทำคำอธิบายรายวิชา เป็นการนำเอามาตรฐานการเรียนรู้รายปี / รายภาค สาระการเรียนรู้รายปี / รายภาค รวมทั้งเวลาและจำนวนหน่วยกิตที่กำหนด มาเขียนเป็นคำอธิบายรายวิชา โดยให้ประกอบด้วย ชื่อรายวิชา จำนวนเวลา หรือจำนวนหน่วยกิต มาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ของรายวิชานั้น ๆ สำหรับชื่อวิชามีแนวทางในการกำหนดดังนี้ ชื่อรายวิชาของสาระการเรียนรู้รายปี / รายภาค ของสาระการเรียนรู้แกนร่วม ให้ใช้ชื่อรายวิชาตามชื่อกลุ่มวิชา ส่วนชื่อรายวิชาของสาระการเรียนรู้รายปี / รายภาค แกนเลือกและเลือกเสรี กำหนดได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ต้องสื่อความได้ชัดเจน มีความสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในรายวิชานั้น

สรุปได้ว่าสาระของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการกำหนดคุณภาพของผู้เรียนเมื่อเรียนจบในแต่ละช่วงชั้นและจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งกำหนดไว้เฉพาะส่วนที่จำเป็นสำหรับเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตให้มีคุณภาพ โดยสถานศึกษาสามารถเพิ่มเติมสาระการเรียนรู้ตามความถนัด ความสามารถและความสนใจของผู้เรียนได้

ชูศรี สุวรรณโชติ (2544 : 89) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรเป็นสิ่งทีนักการศึกษา ครูอาจารย์ จะต้องดำเนินการอยู่เสมอจนเป็นกิจนิสัย ทั้งนี้จะกระทำทุกครั้งเมื่อสังคมมีสิ่งหนึ่งสิ่งใดเปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะสิ่งที่เปลี่ยนแปลงไปนั้นจะทำให้ผู้เรียนได้เพิ่มพูนประสบการณ์ขึ้นมาใหม่ และพร้อมที่จะนำประสบการณ์และความรู้ที่เกิดขึ้นมานั้น ไปพัฒนาตนเองและสังคมให้เจริญงอกงามยิ่งขึ้น

ทั้งนี้ การพัฒนาหลักสูตรก็คือการพัฒนาแผนการเรียนเพื่อการจัดกระบวนการ การศึกษา และรวมถึงการประเมินผล การสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียน การชี้ให้เห็น จุดประสงค์ของการศึกษาเล่าเรียน และอื่น ๆ อีกหลายประการ อันเป็นผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และสร้างความเจริญงอกงามในทุกด้านให้กับผู้เรียน หรืออาจจะกล่าวได้อีกอย่างหนึ่งว่า ผลผลิต โดยตรงของกระบวนการพัฒนาหลักสูตรก็คือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนนั่นเอง (ชูศรี สุวรรณโชติ 2544 : 94 - 95)

การพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้บรรลุผลดีตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ ต้องดำเนินการตาม หลักการดังนี้ (อัจฉรา ประไพตระกูล ม.ป.ป. : ไม่ปรากฏเลขหน้า)

1. การพัฒนาหลักสูตรต้องมีการวางแผนอย่างเป็นระบบ มีลำดับขั้นตอน ที่ต่อเนื่อง ซึ่งจะต้องเริ่มจากการวิเคราะห์หลักสูตร การวางจุดมุ่งหมาย การปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ของหลักสูตร นอกจากนี้ การดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนนั้น ผู้ดำเนินการจะต้องคำนึงว่า ควรจะ เริ่มต้นจากจุดใดก่อน และจะดำเนินงานต่อไปอย่างไร เพื่อให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมาย

2. ผลงานต่าง ๆ ทางด้านหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมาใหม่ ควรมีประสิทธิภาพ มากกว่าหลักสูตรเดิม ทั้งนี้ผู้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรจะต้องคำนึงถึงวิธีการต่าง ๆ ในการ ดำเนินงาน หลักการที่สำคัญและแนวปฏิบัติ เพื่อให้ได้ผลงานที่มีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

3. การฝึกอบรมครูประจำการเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาหลักสูตร ต้อง ทำให้ครูประจำการได้เข้าใจหลักสูตรใหม่ เนื้อหาสาระของวิชา ทักษะใหม่ ๆ ที่ผู้เรียนต้องเรียนรู้ ความคิดเห็นและทัศนคติที่ต่างไปจากหลักสูตรเดิม ความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ ให้ครูสามารถ ดำเนินการสอนตามหลักสูตรใหม่ เพื่อให้การเรียนการสอนของผู้เรียนบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ได้

4. การพัฒนาทางจิตใจและเจตคติของผู้เรียน เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนา หลักสูตร การพัฒนาด้านนี้ของผู้เรียนเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนไปในทางที่ดีขึ้น มีสุขนิสัยในการทำงาน สามารถที่จะปรับตนเองให้ดำเนินชีวิตและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

5. ความร่วมมือและการประสานงาน จากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา หลักสูตรทุกฝ่ายเป็นเรื่องสำคัญ เพราะการพัฒนาหลักสูตรเป็นงานที่ยุ่งยากและซับซ้อน การแบ่ง งานและกำหนดบทบาทหน้าที่ที่เหมาะสมในแต่ละฝ่าย จะช่วยให้การพัฒนาหลักสูตรบรรลุผลได้ดี

สังัด อุทรานันท์ (2532 : ไม่ปรากฏเลขหน้า) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรมีความครอบคลุมถึงการร่างหลักสูตรขึ้นมาใหม่ และการปรับปรุงหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้นด้วย

การใช้หลักสูตรและการประเมินหลักสูตรนั้น เป็นกระบวนการอันหนึ่งของการพัฒนาหลักสูตร โดยได้จัดลำดับขั้นตอนของการพัฒนาหลักสูตรไว้ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน
2. การกำหนดจุดมุ่งหมาย
3. การคัดเลือกและจัดเนื้อหาสาระ
4. การนำหลักสูตรไปใช้
5. การประเมินผลการใช้หลักสูตร
6. การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร

กระบวนการพัฒนาหลักสูตรทั้ง 6 ขั้นตอนดังกล่าว มีสาระสำคัญโดยสรุปดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน คือ ข้อมูลทางด้านความต้องการ ความจำเป็นและปัญหาทางสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและการปกครอง ตลอดจนนโยบายทางการศึกษา ของรัฐ ข้อมูลทางด้านจิตวิทยา ปรัชญาการศึกษา ความต้องการของผู้เรียน ตลอดจนวิเคราะห์หลักสูตรเดิม เพื่อพิจารณาข้อบกพร่องที่ควรปรับปรุงแก้ไข

2. การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร คณะกรรมการดำเนินงานจะต้องร่วมกันพิจารณากำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรให้สอดคล้องกับข้อมูลพื้นฐาน โดยจุดมุ่งหมายของหลักสูตรจะระบุคุณสมบัติของผู้ที่จบหลักสูตรนั้น ๆ โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนทั้ง 3 ด้าน คือ พุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย โดยกำหนดทั้งจุดมุ่งหมายทั่วไป และจุดมุ่งหมายเฉพาะ แต่ละรายวิชา ทั้งนี้จะเน้นการปฏิบัติมากขึ้น โดยคำนึงถึงพัฒนาการทางร่างกาย และจิตใจ ตลอดจนการปลูกฝังนิสัยที่ดีงาม เพื่อให้เป็นพลเมืองดี

3. การกำหนดเนื้อหาและประสบการณ์การเรียนรู้ หลังจากได้กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแล้ว ก็ถึงขั้นการเลือกสาระความรู้ต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้ เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ เพื่อความสมบูรณ์อันจะทำให้ได้วิชาความรู้ที่ถูกต้องและเหมาะสม กระบวนการขั้นนี้จึงครอบคลุมถึงการคัดเลือกเนื้อหาวิชาแล้วพิจารณาจัดลำดับเนื้อหาเหล่านั้นว่า เนื้อหาสาระใดควรเป็นพื้นฐานของเนื้อหาใดบ้าง ควรให้เรียนอะไรก่อนอะไรหลัง แล้วแก้ไขเนื้อหาที่ถูกต้องสมบูรณ์ทั้งแง่สาระและการจัดลำดับที่เหมาะสมตามหลักจิตวิทยาการเรียนรู้

4. การนำหลักสูตรไปใช้ เป็นขั้นของการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน ซึ่งเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญ และเกี่ยวข้องกับครูผู้สอน หลักสูตรจะประสบผลสำเร็จ และมีประสิทธิภาพนั้นขึ้นอยู่กับผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอน จะต้องศึกษาทำความเข้าใจ และมีความชำนาญในการใช้หลักสูตร ซึ่งครอบคลุมถึงการเตรียมการสอน การจัดการเรียนการสอน การจัด

สภาพแวดล้อมต่าง ๆ ภายในโรงเรียนเพื่อเสริมหลักสูตร การนิเทศการศึกษา และการบริหารและ บริการหลักสูตร ฯลฯ นอกจากนี้ในขั้นนี้ยังครอบคลุมถึงการนำหลักสูตรไปทดลองใช้ก่อนนำไป เผยแพร่ด้วย

5. การประเมินผลหลักสูตร เป็นการประเมินสัมฤทธิ์ผลของหลักสูตรว่า เมื่อได้นำหลักสูตรไปใช้แล้วนั้น ผู้ที่จบหลักสูตรนั้น ๆ ไปแล้ว มีคุณสมบัติ และความรู้ ความสามารถตามที่หลักสูตรกำหนดไว้หรือไม่ นอกจากนี้ การประเมินหลักสูตรจะเป็นประโยชน์ อย่างยิ่งต่อการปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณค่าสูงขึ้น อันเป็นผลในการนำหลักสูตรไปสู่ความสำเร็จ ตามเป้าหมายที่วางไว้ การประเมินหลักสูตรควรทำให้ครอบคลุมระบบหลักสูตรทั้งหมด และควร จะประเมินให้ต่อเนื่องกัน ดังนั้น การประเมินหลักสูตรจึงประกอบด้วยประเมินสิ่งต่อไปนี้ คือ

5.1 การประเมินเอกสารหลักสูตร เป็นการตรวจสอบคุณภาพ ของหลักสูตร ว่ามีความเหมาะสมดี และถูกต้องตามหลักการพัฒนาหลักสูตรเพียงใด หากมีสิ่งใด บกพร่องก็จะได้นำมาดำเนินการปรับปรุงแก้ไขก่อนจะได้นำไปประกาศใช้ในโอกาสต่อไป

5.2 การประเมินการใช้หลักสูตร เป็นการตรวจสอบว่าหลักสูตร สามารถนำไปใช้ได้ดีในสถานการณ์จริงเพียงใด มีส่วนไหนที่เป็นอุปสรรคต่อการใช้หลักสูตร โดยมากหากพบข้อบกพร่องในระหว่างการใช้หลักสูตรก็มักได้รับการแก้ไขโดยทันที เพื่อให้การใช้ หลักสูตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

5.3 การประเมินสัมฤทธิ์ผลของหลักสูตร โดยทั่วไปจะ ดำเนินการหลังจากได้มีผู้สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรไปแล้ว การประเมินหลักสูตรในลักษณะนี้ มักจะติดตามความก้าวหน้าของผู้สำเร็จการศึกษาว่าสามารถประสบความสำเร็จในการทำงาน เพียงใด

5.4 การประเมินระบบหลักสูตร เป็นการประเมินหลักสูตรใน ลักษณะที่มีความสมบูรณ์และสลับซับซ้อนมาก กล่าวคือ การประเมินระบบหลักสูตรจะมีความ เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหลักสูตรด้วย เช่น ทรัพยากรที่ต้องใช้ ความสัมพันธ์ของระบบหลักสูตรกับระบบบริหารโรงเรียน ระบบการจัดการเรียนการสอน และ ระบบการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน เป็นต้น

6. การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตร เป็นขั้นตอนที่เกิดขึ้นหลังจากได้ ผ่านกระบวนการประเมินผลหลักสูตรแล้ว โดยเมื่อมีการใช้หลักสูตรไประยะหนึ่งอาจจะมีการ เปลี่ยนแปลงทางสภาวะแวดล้อมและสังคม จนทำให้หลักสูตรขาดความเหมาะสม และจำเป็นต้อง มีการปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับสภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนไป

จากขั้นตอนดังกล่าวจะเห็นได้ว่า กระบวนการพัฒนาหลักสูตรนั้นจำเป็นต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินการมาก ขึ้นอยู่กับการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงใหม่ที่มีการเปลี่ยนแปลงเล็กน้อยเพียงใด โดยส่วนใหญ่แล้ว การพัฒนาหลักสูตรจะต้องใช้เวลาเป็นปีขึ้นไป ทั้งในการเตรียมการ และการดำเนินงานก็จำเป็นต้องใช้กำลังคน และงบประมาณมากพอสมควร ทั้งนี้ เพื่อให้ได้หลักสูตรที่ดีมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลในการพัฒนาการศึกษาและเยาวชนของชาติต่อไป

ไทเลอร์ (Tyler 1949 : 1) ได้ให้แนวคิดในการวางแผนโครงสร้างหลักสูตร โดยใช้วิธี Means - Ends Approach เป็นหลักการและเหตุผลในการสร้างหลักสูตรและการสอน ที่เน้นการตอบคำถามพื้นฐาน 4 ประการ ดังนี้

1. มีจุดมุ่งหมายทางการศึกษาอะไรบ้าง ที่สถาบันการศึกษาจะต้องกำหนดให้ผู้เรียน
2. มีประสบการณ์การศึกษาอะไรบ้าง ที่สถาบันการศึกษาควรจัดขึ้นเพื่อช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้
3. จะจัดประสบการณ์ทางการศึกษาอย่างไร จึงจะทำให้การสอนมีประสิทธิภาพ
4. จะประเมินผลประสิทธิภาพของประสบการณ์ในการศึกษาอย่างไรจึงจะตัดสินใจได้ว่าบรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

จากคำถามทั้ง 4 ข้อ ซึ่งให้เห็นว่า การสร้างหรือพัฒนาหลักสูตร ต้องคำนึงถึงการกำหนดจุดมุ่งหมาย การกำหนดประสบการณ์ทางการศึกษา การจัดประสบการณ์ทางการศึกษาให้แก่ผู้เรียน และการประเมินสัมฤทธิ์ผลของหลักสูตร

เซย์เลอร์ อเล็กซานเดอร์ และเลวิส (Saylor, Alexander and Lewis 1981 : 28 - 39) ได้เสนอรูปแบบและกระบวนการพัฒนาหลักสูตร โดยมีขั้นตอน และรายละเอียดในการพัฒนาหลักสูตร ดังนี้

1. เป้าหมาย จุดมุ่งหมาย และขอบเขต (Goals, Objectives and Domains) นักพัฒนาหลักสูตรควรกำหนดเป้าหมายและจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเป็นสิ่งแรก โดยเป้าหมายในแต่ละประเด็นควรบอกถึงขอบเขตของหลักสูตร ทั้งนี้ เซย์เลอร์ อเล็กซานเดอร์ และเลวิส ได้เสนอขอบเขตที่สำคัญ 4 ขอบเขต ได้แก่ พัฒนาการส่วนบุคคล (Personal Development) มนุษยสัมพันธ์ (Human Relation) ทักษะการเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง (Continued Learning Skills) และความชำนาญเฉพาะด้าน (Specialization) ทั้งนี้ อาจจะมีขอบเขตที่สำคัญอื่นๆ อีก ซึ่งนักพัฒนาหลักสูตรสามารถพิจารณาให้เหมาะสมกับผู้เรียน และลักษณะของสังคม

เป้าหมาย จุดมุ่งหมาย และขอบเขต จะคัดเลือกจากการพิจารณาตัวแปรภายนอก (External Variables) อย่างรอบคอบ ได้แก่ ทัศนนะและความต้องการของสังคม ข้อบังคับทางกฎหมายของรัฐ ข้อค้นพบจากงานวิจัย ปรัชญาของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทางด้านหลักสูตร เป็นต้น

2. การออกแบบหลักสูตร (Curriculum Design) หลังจากที่ได้กำหนดเป้าหมายและจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแล้ว นักพัฒนาหลักสูตรต้องวางแผนออกแบบหลักสูตรตัดสินใจเลือกและจัดเนื้อหาสาระ เลือกประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม และสอดคล้องกับเนื้อหาสาระ โดยรูปแบบหลักสูตรที่เลือกแล้ว ควรให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับเป้าหมายและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร รวมทั้งความต้องการของผู้เรียน ลักษณะของสังคม ตลอดจนข้อกำหนดต่าง ๆ ของสังคม และปรัชญาการศึกษา

3. การใช้หลักสูตร (Curriculum Implementation) หลังจากตัดสินใจเลือกรูปแบบของหลักสูตรแล้ว ก็เป็นขั้นตอนของการนำหลักสูตรไปใช้ ครูผู้สอนควรวางแผนและจัดทำแผนการสอนในรูปแบบต่าง ๆ โดยเลือกวิธีการสอน และวัสดุสื่อการเรียนการสอนที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามที่ได้กำหนดไว้

4. การประเมินผลหลักสูตร (Curriculum Evaluation) การประเมินผลหลักสูตรเป็นขั้นตอนสุดท้ายของรูปแบบนี้ นักพัฒนาหลักสูตร และครูผู้สอนจะต้องตัดสินใจเลือกเทคนิคการประเมินผลที่สามารถตรวจสอบความสำเร็จของหลักสูตร คือสามารถบอกได้ว่าหลักสูตรบรรลุเป้าหมายหรือจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยการประเมินผลหลักสูตรควรเน้นการประเมินตัวหลักสูตร คุณภาพการสอน และพฤติกรรมทางการเรียนรู้ของผู้เรียน ผลจากการประเมินจะช่วยให้นักพัฒนาหลักสูตรสามารถตัดสินใจได้ว่า จะใช้หลักสูตรนี้ต่อไป ควรปรับปรุงแก้ไขหรือควรยกเลิกหลักสูตรดังกล่าว

โอลิวา (Oliva 1992 : 171 – 175) ได้เสนอแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตร โดยเสนอองค์ประกอบในการพัฒนาหลักสูตร 12 องค์ประกอบ และมีการดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดเป้าหมายของการจัดการศึกษา ปรัชญา และหลักจิตวิทยาการศึกษาซึ่งเป้าหมายนี้เป็นความเชื่อที่ได้มาจากความต้องการของสังคม และผู้เรียน
2. วิเคราะห์ความต้องการของชุมชน ผู้เรียน และเนื้อหาวิชา
3. กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
4. กำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตร
5. จัดโครงสร้างของหลักสูตร และนำหลักสูตรไปใช้
6. กำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน

7. กำหนดวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน
8. เลือกยุทธวิธีการจัดการเรียนการสอน
9. เลือกวิธีการประเมินผลก่อนเรียนและหลังเรียน
10. นำยุทธวิธีการจัดการเรียนการสอนไปใช้
11. ประเมินผลการจัดการเรียนการสอน
12. ประเมินผลหลักสูตร

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2546 : 77) ได้เสนอรูปแบบและแนวคิดของขั้นตอนกระบวนการพัฒนาหลักสูตรไว้ ดังนี้

1. การกำหนดจุดมุ่งหมาย หลักการ โครงสร้าง และการออกแบบหลักสูตร
2. ยกร่างเนื้อหาสาระแต่ละกลุ่มประสบการณ์ แต่ละหน่วยการเรียนและรายวิชา
3. นำหลักสูตรที่พัฒนาแล้วไปทดลองใช้ในโรงเรียนนำร่องและปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง
4. อบรมครู ผู้บริหารทุกระดับ และบุคลากรทางการศึกษาให้เข้าใจในหลักสูตรใหม่
5. นำหลักสูตรไปใช้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียน และประกาศใช้หลักสูตร โดยมีกิจกรรมการใช้หลักสูตรใหม่ ดังนี้

การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน คือ การจัดทำวัสดุหลักสูตร ได้แก่ เอกสารและอุปกรณ์การเรียนการสอนที่จำเป็น

ผู้บริหารจัดเตรียมสิ่งต่าง ๆ เช่น บุคลากร วัสดุหลักสูตร และบริการต่าง ๆ เริ่มตั้งแต่อบรมครูและบุคลากรฝ่ายบริหารหลักสูตร ห้องสมุด ห้องเรียน รวมทั้งการจัดสรรงบประมาณ

การสอน เป็นหน้าที่ของครูปฏิบัติการทั่วไป

การประเมินผล ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ การประเมินผลการเรียนของนักเรียน และการประเมินผลหลักสูตร ตั้งแต่ประเมินเอกสาร ผลการนำหลักสูตรไปใช้ และผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ซึ่งจะต้องประเมินอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

2.3 หลักสูตรโรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหลักสูตรที่มีลักษณะเป็นหลักสูตรมาตรฐาน (Standard – Based Curriculum) และมีลักษณะเป็นหลักสูตรสมรรถฐาน (Competency - Curriculum) กล่าวคือ หลักสูตรจะมีสาระการเรียนรู้ (Stand) เป็นตัวกำหนดคุณภาพของการจัดการศึกษา แต่ละมาตรฐานการเรียนรู้จะมีมาตรฐานช่วงชั้น (Benchmark) เป็นสมรรถฐานที่ผู้เรียนเรียนจบการศึกษาแต่ละช่วงชั้นจะต้องมีความรู้ความสามารถในการเรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น สถานศึกษาจะต้องนำมาตรฐานการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นพัฒนาเป็นหลักสูตรของสถานศึกษาเองให้สอดคล้องกับสภาพสังคมและชุมชน และยังเป็นแนวทางบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ทั้งยังใช้เป็นเกณฑ์การประเมินคุณภาพของการจัดการศึกษาของสถานศึกษาด้วย ขณะเดียวกันหน่วยงานที่ทำหน้าที่ประเมินคุณภาพของสถานศึกษา จะใช้มาตรฐานการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นจัดทำเครื่องมือประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพอีกด้วย

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดสาระการเรียนรู้เป็นเกณฑ์ในการกำหนดคุณภาพของผู้เรียนเมื่อเรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งกำหนดไว้เฉพาะส่วนที่จำเป็น สำหรับเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตให้มีคุณภาพ สำหรับสาระการเรียนรู้ตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียน สถานศึกษาสามารถพัฒนาเพิ่มเติมได้ สาระของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมีรายละเอียดเหมือนกับสาระของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของโรงเรียนเตรียมทหาร ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้ต่อไป (กรมวิชาการ 2544 : 12)

สาระที่ 1 : การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 : ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหา และสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2 : การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 : ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศ และรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

สาระที่ 3 : การฟัง การดูและการพูด

มาตรฐาน ท 3.1 : สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึกในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

สาระที่ 4 : หลักการใช้ภาษา

มาตรฐาน ท 4.1 : เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษา และพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

มาตรฐาน ท 4.2 : สามารถใช้ภาษาแสวงหาความรู้ เสริมสร้างลักษณะนิสัย บุคลิกภาพ และความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรม อาชีพ สังคม และชีวิตประจำวัน

สาระที่ 5 : วรรณคดี และวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 : เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่า และนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยการพัฒนาทรัพยากรของมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพ ขณะเดียวกันจะต้องพัฒนาให้บุคคลที่ประกอบไปด้วยคุณธรรม โรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด จึงถือว่างานด้าน โรงเรียน เป็นภารกิจของหน่วยงานด้านหนึ่งที่ได้รับถ่ายทอดมาโดยตลอด โรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด ได้ระดมถึง บทบาทด้านการศึกษาของโรงเรียน เป้าหมายของโรงเรียน งานหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน งานวัดผลประเมินผล งานทะเบียนวัดผล งานสื่อการเรียนการสอน งานแนะแนว งานปกครองบังคับบัญชานักเรียน และงานสถิติ

งานด้านการศึกษาเป็นภารกิจหลักที่สำคัญมากของโรงเรียนเตรียมทหาร โดยโรงเรียนมีบทบาทสำคัญมากต่อการพัฒนาการศึกษาของกองทัพและสำนักงานตำรวจแห่งชาติ กล่าวคือ โรงเรียนเตรียมทหาร เป็นสถาบันหลักที่เป็นต้นกำเนิดในการผลิตนายทหาร – นายตำรวจ ให้มีความสามัคคี แข็งแรง อดทน ทั้งร่างกายและจิตใจ มีวินัย ยึดมั่นในระบบเกียรติศักดิ์ มีคุณธรรม จริยธรรม มีสติปัญญา เฉลียวฉลาด มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความคิดริเริ่ม สามารถวิเคราะห์และแก้ปัญหาได้อย่างมีเหตุผล มีความรู้ สามารถศึกษาต่อในโรงเรียนนายร้อย พระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ โรงเรียนนายเรืออากาศ และโรงเรียนนายร้อยตำรวจ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (โรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด ม.ป.ป. : 32) ทั้งยังมีหน้าที่ปกครองบังคับบัญชาให้การศึกษาอบรมนักเรียนเตรียมทหารในด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย ทักษะพิสัย กับวิชาทหารและวิชาตำรวจ เพื่อให้เป็นผู้ที่มีคุณสมบัติและทัศนคติพื้นฐาน พร้อมทั้งจะพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่มีความก้าวหน้า ทั้งในด้านความรู้ อุปนิสัย และคุณสมบัติของผู้นำหน่วย มีผู้บัญชาการโรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

2.3.1 เป้าหมายของโรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด

เพื่อเป็นการตอบสนองอุดมการณ์และหลักการจัดการศึกษาของกระทรวงกลาโหม ในการจัดตั้งโรงเรียนเตรียมทหาร ให้ผลิตบุคลากรที่มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด สนับสนุน กองทัพและสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โรงเรียนเตรียมทหารจึงได้กำหนดเป้าหมายของโรงเรียนเพื่อ เป็นทิศทางในการดำเนินการบริหารจัดการและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเตรียมทหาร ให้ไปสู่เป้าหมายที่คาดหวัง ดังนี้ (โรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด ม.ป.ป. : 33)

- 2.3.1.1 โรงเรียนจัดการเรียนการสอนเป็นระบบอย่างมีประสิทธิภาพ
 - 2.3.1.2 โรงเรียนจัดบรรยากาศแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ถูก สุขลักษณะและปลอดภัย
 - 2.3.1.3 โรงเรียนมีการจัดการฝึกอบรมปกครองบังคับบัญชานักเรียนอย่างเป็นระบบ
 - 2.3.1.4 บุคลากรปฏิบัติงานตามบทบาทและหน้าที่เต็มศักยภาพ
 - 2.3.1.5 ครู – อาจารย์ มีความรู้ มีความสามารถในการพัฒนาการเรียนการสอนและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน
 - 2.3.1.6 มีงบประมาณอย่างพอเพียงสนับสนุนการจัดหาวัสดุอุปกรณ์สื่อ การเรียนการสอนและเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้
 - 2.3.1.7 นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มี วิจารณ์ญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์
 - 2.3.1.8 นักเรียนมีทักษะในการจัดการ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพทหาร – ตำรวจ และอาชีพสุจริตอื่น ๆ
 - 2.3.1.9 นักเรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี ปลอดภัยจากสิ่ง เสพติดให้โทษและอบายมุข
 - 2.3.1.10 นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์
- นอกจากนี้ โรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด (ม.ป.ป. : 34) จะดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อตอบสนองพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 หมวด 4 มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียน ทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

จึงได้จัดลำดับความสำคัญของจุดเน้นในการพัฒนา โดยคำนึงถึงเป้าหมายของโรงเรียน ศักยภาพของโรงเรียนและความต้องการของสังคม ดังนี้

จุดเน้นที่ 1 พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน

พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนโดยถือปฏิบัติเป็นระบบเดียวกัน โดยนำระบบการประกันคุณภาพมาดำเนินการควบคู่ไปกับระบบการบริหารจัดการและระบบการจัดการเรียนการสอน (โรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด ม.ป.ป. : 35)

จุดเน้นที่ 2 พัฒนาอุปกรณ์สื่อการสอนและเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนร่ำภายในโรงเรียน

จัดหาอุปกรณ์ สื่อการสอน ระบบเทคโนโลยีทางการศึกษาและการบริหารที่ทันสมัย หลากหลาย และพัฒนาอาคารสถานที่ และระบบสิ่งอำนวยความสะดวก ให้มีบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ และการใช้ชีวิตในโรงเรียน (โรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด ม.ป.ป. : 39)

จุดเน้นที่ 3 เสริมสร้างวิสัยทัศน์ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์แก่นุเคราะห์ในโรงเรียน

พัฒนาบุคลากรให้มีวิสัยทัศน์ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (โรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด ม.ป.ป. : 42)

จุดเน้นที่ 4 พัฒนานักเรียนให้มีคุณสมบัติที่พึงประสงค์

โรงเรียนจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียนให้เป็นผู้มีคุณลักษณะ ใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีสุขภาพตามเกณฑ์มาตรฐานตามวัย มีสุขภาพจิตดี มีความมั่นคงทางอารมณ์ และปฏิบัติตามคุณธรรมพื้นฐานจนเป็นนิสัยและแนะนำผู้อื่นได้ (โรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด ม.ป.ป. : 44)

2.3.2 งานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

โรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด จัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามหลักสูตรโรงเรียนเตรียมทหาร พุทธศักราช 2546 ซึ่งเป็นหลักสูตรเทียบเท่ากับหลักสูตรพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2544

การศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหาร เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานตามแนวนโยบายการจัดการศึกษาของประเทศ เป็นการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มุ่งเน้นความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล เน้นนักเรียนสำคัญที่สุด โดยให้นักเรียนเตรียมทหารพัฒนาคุณภาพชีวิตและให้

สามารถทำประโยชน์ให้แก่สังคมตามบทบาทหน้าที่ของตนในฐานะพลเมืองดีตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ให้นักเรียนเตรียมทหารได้พัฒนาชาวนับปัญญา มีความรู้และทักษะอันจำเป็นต่อการประกอบอาชีพทหาร – ตำรวจ ร่วมพัฒนาสังคมด้วยแนวทางและวิธีการใหม่ๆ และบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม

ในการจัดการศึกษาตามหลักสูตรนี้ โรงเรียนเตรียมทหารมุ่งปลูกฝังให้นักเรียนเตรียมทหารมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้ (โรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด ม.ป.ป. : 7)

1. มีความรู้ และทักษะในวิชาพื้นฐาน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยเฉพาะกลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพ ทหาร – ตำรวจ
2. มีความรู้อันเป็นสากล รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง และความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ มีทักษะและศักยภาพในการจัดการ การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี ปรับวิธีการคิด วิธีการทำงาน ได้เหมาะสมกับสถานการณ์
3. สามารถเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติของผู้นำที่ดี และประพฤติตนให้เป็นสุภาพบุรุษอย่างแท้จริง
4. มีความภูมิใจในความเป็นไทย พร้อมทั้งจะเสียสละ อุทิศชีวิตและประโยชน์สุขส่วนตนเพื่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
5. รักษาความสามัคคีในหมู่คณะ ยึดมั่นในระเบียบวินัยและแบบธรรมเนียมประเพณีของทหาร – ตำรวจ
6. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และสามารถนำแนวทางหรือวิธีการใหม่ๆ นำไปใช้ทำประโยชน์ และสร้างสิ่งที่ดีงามในการพัฒนาชุมชนของตนเองและประเทศชาติ
7. มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพทหาร – ตำรวจ และมีบุคลิกภาพ อุปนิสัยและสมรรถภาพทางร่างกายเหมาะสมกับการเป็นนายทหาร – ตำรวจ
8. มีนิสัยรักการทำงาน เต็มใจในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และมีทักษะในการจัดการ
9. เข้าใจสภาพและการเปลี่ยนแปลงของสังคมในประเทศและในโลก มุ่งมั่นในการพัฒนาประเทศตามบทบาทและหน้าที่ของตน ตลอดจนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษาไทย ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

โรงเรียนเตรียมทหารจะดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อตอบสนองพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่สอง)

พุทธศักราช 2545 หมวด 4 มาตรา 22 ที่บัญญัติไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ โดยมีหลักการของหลักสูตร ดังนี้ (โรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด ม.ป.ป. : 48)

1. เป็นหลักสูตรที่จัดให้นักเรียนเตรียมทหารศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยจัดการศึกษาเป็น 3 ชั้นปี เน้นการศึกษาเพื่อเพิ่มพูนความรู้ และทักษะในกลุ่มสาระการเรียนรู้ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ (วิศวกรรมศาสตร์) สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (รัฐประศาสนศาสตร์) เทียบได้กับการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือช่วงชั้นที่ 4 (มัธยมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6) ตามหลักสูตรขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ

2. เป็นหลักสูตรที่มุ่งปลูกฝังความเป็นผู้นำของทหาร – ตำรวจ ตลอดจนส่งเสริมสมรรถภาพทางร่างกาย พร้อมทั้งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและความสามัคคี โดยเน้นการประพฤติปฏิบัติเป็นสำคัญ

3. เป็นการศึกษาที่สนองต่อการศึกษาต่อเนื่องที่โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ โรงเรียนนายเรืออากาศ และโรงเรียนนายร้อยตำรวจ

4. จัดการศึกษาที่ส่งเสริมการนำกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เหมาะสมไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ท้องถิ่นและประเทศชาติ

หลักสูตรของโรงเรียนเตรียมทหารได้กำหนดขึ้นโดยยึดถือหลักของการต่อเนื่องและสอดคล้อง คือ จะสอดคล้องกับหลักสูตรช่วงชั้นที่ 4 ของกระทรวงศึกษาธิการ เพิ่มเติมสาขาวิชาการทหาร – ตำรวจ และสาระวิชาการที่จำเป็นสำหรับผู้ที่สำเร็จไปประกอบอาชีพทหาร – ตำรวจ ในระดับผู้นำหน่วย พร้อมทั้งต้องคำนึงถึงความต่อเนื่องกับสาระวิชาในโรงเรียนเหล่าทัพและโรงเรียนนายร้อยตำรวจด้วย

ปัจจุบันโรงเรียนเตรียมทหารใช้หลักสูตรโรงเรียนเตรียมทหาร พุทธศักราช 2546 (ฉบับแก้ไขปรับปรุง พุทธศักราช 2548) เป็นหลักสูตร 3 ปี ซึ่งสร้างขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์หลักของการเป็นโรงเรียนเฉพาะทาง มีโครงสร้างที่สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของกระทรวงศึกษาธิการ ในช่วงชั้นที่ 4 และพัฒนาให้ต่อเนื่องกับหลักสูตรของโรงเรียนเหล่าทัพและโรงเรียนนายร้อยตำรวจ โดยจะมีการประชุมสัมมนาผู้เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรทุกปี เพื่อสรุปผลถึงปัญหา ข้อขัดข้องและข้อเสนอแนะ เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาต่อไป โดยกำหนดสาระการเรียนรู้เป็น 8 กลุ่ม ซึ่งสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มนี้ ประกอบด้วยองค์ความรู้ ทักษะ หรือกระบวนการเรียนรู้ และคุณลักษณะ หรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียน แต่ละกลุ่มสาระ

แบ่งเป็นสาระการเรียนรู้พื้นฐานและสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม โดยมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่าปีละ 1,200 ชั่วโมง โดยจัดการศึกษาเป็น 2 ภาคเรียน เวลาเรียนภาคละ 20 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 8 คาบ คาบละ 50 นาที แบ่งเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐานจำนวน 64 หน่วยกิต และกลุ่มสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม 26 หน่วยกิต นอกจากนี้โรงเรียนเตรียมทหารได้จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และให้นักเรียนเตรียมทหารเข้าร่วมกิจกรรม ดังนี้ (โรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด ม.ป.ป. : 49 และ 51)

1. กิจกรรมแนะแนวและพัฒนาการเรียนรู้ 1 คาบ / สัปดาห์
2. กิจกรรมอิสระตามความถนัด ความสนใจของผู้เรียน 2 คาบ / สัปดาห์
3. กิจกรรมตามระเบียบโรงเรียนว่าด้วยการจัดกิจกรรมในโรงเรียนเตรียมทหาร พุทธศักราช 2534 ที่โรงเรียนเตรียมทหารกำหนด ซึ่งรายละเอียดของการดำเนินการจะเป็นไปตามปฏิทินการศึกษาที่คณะกรรมการกิจกรรมโรงเรียนเตรียมทหารพิจารณากำหนดตามความเหมาะสมในแต่ละปีการศึกษา

ทั้งนี้ โรงเรียนเตรียมทหารได้กำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนในแต่ละสาระการเรียนรู้ ดังนี้ (โรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด ม.ป.ป. : 49)

- สาระการเรียนรู้ที่มีหน่วยกิต 0.5 หน่วยกิต ใช้เวลา 1 คาบเรียนต่อสัปดาห์
 สาระการเรียนรู้ที่มีหน่วยกิต 1.0 หน่วยกิต ใช้เวลา 2 คาบเรียนต่อสัปดาห์
 สาระการเรียนรู้ที่มีหน่วยกิต 1.5 หน่วยกิต ใช้เวลา 3 คาบเรียนต่อสัปดาห์
 สาระการเรียนรู้ที่มีหน่วยกิต 2.0 หน่วยกิต ใช้เวลา 4 คาบเรียนต่อสัปดาห์
 สาระการเรียนรู้ที่มีหน่วยกิต 2.5 หน่วยกิต ใช้เวลา 5 คาบเรียนต่อสัปดาห์

โรงเรียนเตรียมทหารจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนเตรียมทหารทั้ง 3 ชั้นปี เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม ซึ่งรับผิดชอบโดยหน่วยงานต่าง ๆ ดังนี้ (โรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด ม.ป.ป. : 50)

1. กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย รับผิดชอบโดยกองวิชาภาษาไทย ส่วนการศึกษา โรงเรียนเตรียมทหาร
2. กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ รับผิดชอบโดยกองวิชาคณิตศาสตร์ ส่วนการศึกษา โรงเรียนเตรียมทหาร
3. กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ รับผิดชอบโดยกองวิชาวิทยาศาสตร์ ส่วนการศึกษา โรงเรียนเตรียมทหาร

4. กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม รับผิดชอบโดยกองวิชาสังคมศาสตร์ โรงเรียนเตรียมทหาร
5. กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา รับผิดชอบโดยกองวิชาพลศึกษา โรงเรียนเตรียมทหาร
6. กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ รับผิดชอบโดยกองวิชาศิลปะ ส่วนการศึกษา โรงเรียนเตรียมทหาร
7. กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี แบ่งเป็น
 - 7.1 การงานอาชีพ (ทหาร - ดำรวจ) รับผิดชอบโดยกรมนักเรียน โรงเรียนเตรียมทหาร
 - 7.2 การงานอาชีพ (คอมพิวเตอร์) รับผิดชอบโดยกองวิชาคณิตศาสตร์ ส่วนการศึกษา โรงเรียนเตรียมทหาร
8. กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ รับผิดชอบโดยกองวิชาภาษาต่างประเทศ ส่วนการศึกษา โรงเรียนเตรียมทหาร

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องภายในประเทศ

กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ (2546) ศึกษาสภาพปัญหาในการใช้หลักสูตรของสถานศึกษาในระดับมัธยมศึกษา จำนวน 468 โรงเรียน ใน 63 จังหวัด เดือนกันยายน 2545 พบว่า ด้านการนิเทศติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษาร้อยละ 94.4 ได้มีการศึกษาสภาพปัญหาในการใช้หลักสูตร และร้อยละ 83.9 วางแผนนิเทศ การปฏิบัติงานของผู้บริหารด้านการใช้หลักสูตร พบว่า ผู้บริหารปฏิบัติงานตามหลักสูตรหลังการใช้หลักสูตรสถานศึกษาสูงขึ้น ได้แก่ ส่งเสริม สนับสนุน ครูผู้สอนจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมสนับสนุนครูผู้สอนให้ประเมินผลการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย และพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของครูและนักเรียน ด้านการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ พบว่า ครูส่วนใหญ่ มากกว่าร้อยละ 95.0 ได้กำหนดเนื้อหาในแผนการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับคำอธิบายรายวิชา ศึกษาเอกสารหลักสูตรสถานศึกษาก่อนวางแผนจัดการเรียนรู้ และกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตรสถานศึกษา วิธีการจัดการเรียนรู้ ครูส่วนใหญ่ มากกว่าร้อยละ 90.0 มีแผนการเรียนรู้ที่เน้นการคิดปฏิบัติจริง และส่งเสริมคุณธรรม สำหรับวิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ครูดำเนินการ คือ ระดม

สมอง ค้นคว้าทำรายงาน บรรยาย อภิปราย และสาธิต การใช้สื่อในการจัดการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนมีส่วนร่วมในการผลิตและใช้สื่อ และสื่อที่ใช้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ ครูทำวิจัยในชั้นเรียนร้อยละ 64.5 ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า ครูวัดและประเมินผลโดยใช้แบบทดสอบอัตนัย แบบวัดภาคปฏิบัติ และแบบประเมินสภาพจริง และส่วนใหญ่ร้อยละ 93.3 เน้นการประเมินผลครอบคลุมด้านความรู้ ทักษะ คุณค่า และค่านิยม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่า ส่วนใหญ่มีการจัดกิจกรรมแนะแนว และกิจกรรมนักเรียนที่โรงเรียนจัด ได้แก่ ลูกเสือ ชุมนุม ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ เนตรนารี และชมรมตามความสนใจ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550) รายงานการสังเคราะห์การใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สรุปผลไว้ ดังนี้ การสร้างและพัฒนาหลักสูตร ผู้บริหารโรงเรียนได้เตรียมความพร้อมในการจัดทำหลักสูตร โดยสร้างความตระหนักให้ครู นักเรียน และผู้ปกครอง ให้เห็นความสำคัญในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร โดยการประชาสัมพันธ์ จัดหาเอกสาร / คู่มือเกี่ยวกับหลักสูตร จัดอบรม ประชุม และสัมมนา ด้านปัญหาการสร้างและพัฒนาหลักสูตร พบว่า ครูเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มีภาระงานมาก ครูมีไม่เพียงพอ ขาดบุคลากรที่มีความสามารถเฉพาะด้าน ครูสอนไม่ตรงวิชาเอก ขาดแคลนงบประมาณ และขาดสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย ด้านผลการเรียนรู้ของนักเรียน พบว่า การเรียนการสอนมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ พัฒนาความสามารถเต็มตามศักยภาพ และตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล ส่งผลให้ผลการเรียนของนักเรียนอยู่ในระดับดี รู้จักวางแผนการทำงาน ฝึกการคิดวิเคราะห์ นักเรียนมีทักษะกระบวนการคิด สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง สามารถวิเคราะห์โจทย์ปัญหา คิดคำนวณ มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ มีความสนใจเรียน สนุกสนาน และผ่อนคลาย เรียนและทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 (2549) ศึกษาการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ชุมชนมีส่วนร่วมกับโรงเรียนระดับมาก คือ สอดส่องดูแลความประพฤติของนักเรียน เฉลี่ย 2.55 ในระดับปานกลาง 3 อันดับแรก คือ ติดตามและประเมินผลการเรียนของนักเรียน เฉลี่ย 2.41 ร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน เฉลี่ย 2.32 และสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์การเรียน เงิน และแรงงาน เฉลี่ย 2.23 และด้านความเหมาะสมของหลักสูตรสถานศึกษาที่ใช้ในปัจจุบัน พบว่า มีความเหมาะสม ร้อยละ 88.7

ศยามา สรมยุรา (2545) ได้ทำการวิจัยเรื่องการประเมินการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนนำร่องและโรงเรียนเครือข่ายใช้หลักสูตร

สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขตภูมิภาคตะวันตก ผลการวิจัยพบว่า ด้านบริบท ปัจจัยภายในและภายนอกของการศึกษา จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร และ สาระการเรียนรู้ของหลักสูตร โดยภาพรวมของสถานศึกษา เขตภูมิภาคตะวันตก มีการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ด้านปัจจัยเบื้องต้น คุณลักษณะของครู คุณลักษณะของนักเรียน และสื่อการเรียนรู้ โดยภาพรวมของสถานศึกษา เขตภูมิภาคตะวันตก มีการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ด้าน กระบวนการ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ และการวัด และประเมินผล โดยภาพรวมของสถานศึกษา เขตภูมิภาคตะวันตก มีการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ปาน กลาง ด้านผลการปฏิบัติตามกระบวนการ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ และการวัดประเมินผล โดยภาพรวมของสถานศึกษา เขตภูมิภาคตะวันตก มีผล การปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

วีระ สำเนียงแจ่ม (2541) ได้ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร มัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของผู้บริหารและผู้สอนใน โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการใช้ หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของผู้บริหารและ ผู้สอนตามตำแหน่ง อายุ วุฒิต่างการศึกษา ประสบการณ์และขนาดของโรงเรียนที่สอน ประชากร ที่ศึกษาประกอบด้วยผู้บริหาร จำนวน 278 คน และผู้สอน 457 คน ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียน มัธยมศึกษาที่ใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 27 โรงเรียน ได้รับแบบสอบถามกลับคืน ทั้งสิ้น 585 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 79.59 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสูตรด้าน องค์ประกอบของหลักสูตร ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการเรียนการสอนและด้านการ ประเมินผลหลักสูตร ไม่แตกต่างกัน

ปราโมทย์ รินทราษ (2541) ได้ศึกษาการใช้หลักสูตรของโรงเรียนมัธยมศึกษา ปี พ.ศ. 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) สังกัดกรมสามัญศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนยาง ตลาดวิทยาคาร อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ด้านการเตรียมความพร้อม พบปัญหาที่ สำคัญคือ การเก็บข้อมูลยังไม่ครบถ้วนเนื่องจากขาดบุคลากรที่มีความสามารถในการจัดเก็บข้อมูล อย่างเป็นระบบ ด้านการบริหารหลักสูตร พบว่า มีการประเมินผลการดำเนินงานในการบริหาร หลักสูตรประจำทุกเดือน เพื่อสรุปผลงานและปัญหาการดำเนินงาน การแก้ไข้ปัญหาและการ ทบทวนผลการประเมินเพื่อนำมาพัฒนาอยู่เสมอ ด้านการเรียนการสอน พบปัญหาที่สำคัญคือ ครู บางส่วนยังยึดรูปแบบการสอนแบบเดิมเนื่องจากความเคยชิน

รัชชัย นานำปา (2542) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาการใช้หลักสูตรในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุทัยธานี ผลการวิจัยพบว่า ด้านงานบริหารและการบริการหลักสูตร โรงเรียนขนาดใหญ่ มีการเตรียมบุคลากร โดยจัดประชุม อบรม หรือสัมมนาเกี่ยวกับหลักสูตร จัดครูเข้าสอนตามวุฒิการศึกษาและความเหมาะสม การบริหารและการบริการวัสดุหลักสูตรได้จัดหาและจัดทำเอกสารหลักสูตร ส่งเสริมการใช้และผลิตสื่อการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ มีหน่วยบริการสื่อการเรียนการสอน การบริหารหลักสูตรภายในโรงเรียนมีฝ่ายจัดสรรงบประมาณเพื่อการใช้หลักสูตร สนับสนุนห้องเรียนห้องปฏิบัติต่าง ๆ จัดห้องสมุดเป็นแหล่งการเรียนการสอน แต่งตั้งคณะกรรมการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ ด้านปัญหาพบว่าโรงเรียนขาดงบประมาณ จำนวนบุคลากรไม่เพียงพอ ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมแนะแนว ด้านงานดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้ปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น ครูจัดทำแผนการสอนเป็นรายภาคโดยเชิญศึกษานิเทศก์มาอบรมให้ความรู้ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นทักษะกระบวนการและยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ประเมินผลแบบอิงเกณฑ์วัดด้านความรู้ ความจำและความเข้าใจตามวัตถุประสงค์ รายวิชา ด้านปัญหาพบว่าครูขาดความรู้และทักษะการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เทคนิคและวิธีวัดผลตามแนวใหม่ ครูไม่สอนตามแผนการสอน ไม่มีเวลาเนื่องจากมีภาระงานอื่นมาก ด้านงานสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร มีการให้คำปรึกษาโดยครูไม่มีส่วนร่วมในการนิเทศและติดตามผล มีการนิเทศการเรียนการสอนโดยวิธีการประชุม อบรม สัมมนาและการตรวจสอบเอกสาร จัดตั้งศูนย์วิชาการเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์เฉพาะด้าน เช่น ศูนย์วิทยาศาสตร์ ศูนย์ภาษาไทยและศูนย์คณิตศาสตร์ เป็นต้น ด้านปัญหาพบว่า โรงเรียนขาดการวางแผนนิเทศและติดตามผลอย่างเป็นระบบ ขาดงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์เพื่อปรับปรุงและพัฒนาศูนย์วิชาการ ครูขาดความรู้ความเข้าใจในหลักการและวิธีการนิเทศ

สนั่น เมตุลา (2542) รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัญหาการใช้หลักสูตรด้วยตนเองของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครพนม พบว่า ปัญหาการใช้หลักสูตรด้วยตนเองของโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 3 ด้าน คือด้านการเตรียมความพร้อม ด้านการบริหารหลักสูตรและด้านการจัดการเรียนการสอน ซึ่งในแต่ละด้านมีดังนี้ ด้านการเตรียมความพร้อม มีครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาตามหลักสูตร ไม่ครบตามเกณฑ์ที่ ก.ค. กำหนด โรงเรียนขาดการจัดระบบข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ ทรัพยากร เศรษฐกิจ อาชีพ และความต้องการของท้องถิ่น โรงเรียนขาดการจัดระบบข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับนักเรียน ทั้งด้านความถนัดและความสนใจ การจัดสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และเอกสาร

คู่มือ ไม่เพียงพอกับความต้องการของครูและนักเรียน นอกจากนั้นยังไม่ทันสมัยและสอดคล้องกับ ความต้องการของหมวดวิชา การจัดกิจกรรมซึ่งแจ่มเกี่ยวกับหลักสูตรฉบับปรับปรุงให้แก่ นักเรียน ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้องทราบยังไม่ทั่วถึง การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัด การศึกษาตามหลักสูตรยังไม่เพียงพอ ครูบางคนได้รับมอบหมายงานหลายหน้าที่ ทำให้การ ปฏิบัติงานไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ด้านการบริหารหลักสูตร หมวดวิชาไม่มีส่วนร่วมในการวางแผน ทั่วไปของโรงเรียน สื่ออุปกรณ์การสอนเก่า ไม่ทันสมัยและสนองความต้องการของผู้เรียนอย่าง แท้จริง ด้านการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนมีคาบปกติมาก ทำให้ไม่มีเวลาสอนซ่อมเสริม นักเรียนที่เรียนอ่อนละเลย ไม่ใส่ใจต่อการเรียนซ่อมเสริมในรายวิชาที่เรียนอ่อน

ปิยวรรณ เติลิ่งคะพันธ์ (2547) รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง การศึกษา สภาพการใช้หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของโรงเรียนในเครือภคินี พระ หฤทัยของพระเยซูเจ้าแห่งกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า สภาพการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ขึ้นพื้นฐานของโรงเรียนในเครือภคินีพระหฤทัยของพระเยซูเจ้าแห่งกรุงเทพมหานคร โดยรวมมี สภาพการใช้อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการวางแผนการจัดทำหลักสูตร ในสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร อยู่ในระดับ มาก และ ด้านการสนับสนุนและการส่งเสริมการใช้หลักสูตร อยู่ในระดับมาก ปัญหาการใช้ หลักสูตรสถานศึกษาขึ้นพื้นฐานของโรงเรียนในเครือภคินีพระหฤทัยของพระเยซูเจ้าแห่ง กรุงเทพมหานคร โดยรวมมีปัญหาการใช้อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้าน การวางแผนการจัดทำหลักสูตรในสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด ด้านการดำเนินการเรียนการ สอนตามหลักสูตร อยู่ในระดับน้อย และ ด้านการสนับสนุนและการส่งเสริมการใช้หลักสูตร อยู่ ในระดับน้อย

คณะทำงานโครงการวิจัยศึกษา รร. ตท. ยศ. ทหาร (2540) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรโรงเรียนเตรียมทหาร พุทธศักราช 2530 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2534) ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรโรงเรียนเตรียมทหารโดยภาพรวมมีคุณภาพ สามารถใช้ได้อย่างมี สัมฤทธิ์ผล การนำไปใช้ประสบความสำเร็จ กับมีปัญหาอุปสรรคบางประการที่สมควรได้รับการ ปรับปรุงและแก้ไข เพื่อให้หลักสูตรมีคุณภาพสูงขึ้น และการนำไปใช้ประสบความสำเร็จโดยมี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

น้ำทิพย์ งามสุทธา (2547) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การศึกษาสภาพการใช้และ ปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนในเครือภคินีพระหฤทัยของพระเยซูเจ้าแห่ง กรุงเทพมหานคร พบว่า สภาพการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนในเครือภคินีพระหฤทัย ของพระเยซูเจ้าแห่งกรุงเทพมหานคร ทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด ปัญหาการใช้หลักสูตร

สถานศึกษาของโรงเรียนในเครือภคินีพระหฤทัยของพระเยซูเจ้าแห่งกรุงเทพมหานคร ทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง การเปรียบเทียบการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนในเครือภคินีพระหฤทัยของพระเยซูเจ้าแห่งกรุงเทพมหานคร จำแนกตามโรงเรียน และกลุ่มสาระการเรียนรู้ พบว่า กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างกัน มีสภาพการใช้หลักสูตรสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน และการเปรียบเทียบปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนในเครือภคินีพระหฤทัยของพระเยซูเจ้าแห่งกรุงเทพมหานคร จำแนกตามโรงเรียนและกลุ่มสาระการเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนต่างกันมี ปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษาต่างกัน และกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างกัน มีปัญหาการใช้หลักสูตรแตกต่างกันในด้านการบริหารและบริการหลักสูตร สำหรับด้านการดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตรและด้านการส่งเสริมและสนับสนุนการใช้หลักสูตรมีปัญหาไม่แตกต่างกัน

ศุภมาส ลิมาวัฒน์ชัย (2547) ได้ทำการวิจัยเรื่องกระบวนการและผลของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่อง : พหุกรณีศึกษาหลายพื้นที่ ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มี 3 ขั้นตอน คือ 1) การเตรียมความพร้อม 2) การจัดทำสาระหลักสูตร และ 3) การนำหลักสูตรไปใช้ จากการศึกษา พบว่า โรงเรียนนาร่องทุกโรงเรียนมี กระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาทั้ง 3 ขั้นตอนคล้ายคลึงกันในภาพรวม แต่มีความแตกต่างกันในตัวแปรพื้นที่และขนาด เมื่อพิจารณาในแต่ละขั้นตอน พบว่า โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ต่างกัน มีการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นต่างกัน และโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีกิจกรรมในการพัฒนาหลักสูตรในแต่ละขั้นตอนที่แตกต่างกัน ซึ่งได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ในกิจกรรมการพัฒนาคู่มือ ขั้นตอนที่ 2 กิจกรรมการขยายผลการจัดทำหลักสูตร และขั้นตอนที่ 3 การบูรณาการการเรียนรู้ การจัดสื่อการเรียนรู้อื่น และการนิเทศ กำกับ ติดตาม ด้านผลของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาส่งผลต่อผู้เรียนและผู้สอน ดังนี้ ด้านผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนทุกโรงเรียนมีทักษะกระบวนการ ได้แก่ มีการทำงานเป็นทีม มีการค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น และมีความรู้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ได้แก่ ผู้เรียนมีความสุขในการเรียนและกล้าแสดงออกมากขึ้น ส่วนด้านครูผู้สอน พบว่า ครูทุกโรงเรียนมีความรู้ในการพัฒนาหลักสูตร มีพฤติกรรมการทำงานและการพัฒนาตนเองดีขึ้น เมื่อพิจารณาตามขนาด พบว่า การพัฒนาหลักสูตรในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันทำให้ผู้เรียนมีการใช้อินเตอร์เน็ตเป็นเครื่องมือในการสืบค้น มีทักษะอาชีพและมีการใฝ่เรียนใฝ่รู้ที่แตกต่างกัน แต่ตัวแปรด้านขนาดไม่ส่งผลต่อครูผู้สอน และเมื่อพิจารณาตามพื้นที่ พบว่า ตัวแปรพื้นที่ไม่ส่งผลให้เกิดความแตกต่างทั้งต่อผู้เรียนและผู้สอน ด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มี 6 ปัจจัย ได้แก่ พฤติกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมของนักเรียน การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน รูปแบบการบริหารงานที่เหมาะสม การมี

ส่วนร่วมในการสนับสนุนให้กำลังใจจากหน่วยงานต้นสังกัด งบประมาณที่เพียงพอ และความเพียงพอของอัตราค่าจ้างครู

ลัดดา กลิ่นวงษ์ (2545) ได้ทำการวิจัยเรื่องกระบวนการบริหารหลักสูตรขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดลำปาง ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนดำเนินการเกี่ยวกับกระบวนการบริหารหลักสูตร โดยภาพรวมทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการวางแผนหลักสูตร การสนับสนุนการใช้หลักสูตรและด้านการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร อยู่ในระดับมากที่สุด ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานตามการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียนกับครูผู้สอนทั้งด้านความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน อยู่ในระดับมาก และควรมีการติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบ และรายงานผลต่อผู้เกี่ยวข้องและสาธารณชนทราบ

ปิยะพร ทำบุญ (2546) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สถานศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัยพบว่า ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและการวัดผลประเมินผลไม่ชัดเจน ควรมีการอบรมเชิงปฏิบัติการให้ครูและผู้เกี่ยวข้องทุกคน โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับการวัดผลและการประเมิน ควรส่งเสริมให้ครูมีความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนให้มากขึ้น ควรมีการติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบ และรายงานผลต่อผู้เกี่ยวข้องและสาธารณชน

3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ

McLuskey (1990) ได้ทำการวิจัยเรื่อง An Investigation of the Curriculum Development Processes and Viewed by Chief School in New Jersey Public School Districts โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อกำหนดการปฏิบัติตามหลักสูตรปัจจุบันของโรงเรียนในอำเภอที่เปิดสอนอยู่ 555 โรงเรียน โดยผู้บริหารระดับหัวหน้า โดยใช้แบบสอบถามของ มาร์ตินและคณะ ที่สร้างขึ้นในปี 1986 ผลการศึกษาพบว่า มีช่องว่างระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติหลักสูตรประชากรร้อยละ 95 แสดงให้เห็นว่าแผนพัฒนาหลักสูตรที่โรงเรียนเหล่านั้นมีอยู่ ผู้นำในการปฏิบัติแผนส่วนใหญ่ได้ผ่านการอบรมมาแล้วจากผู้บริหารระดับหัวหน้า ขอบเขตของการพัฒนาและการทบทวนหลักสูตรสะท้อนให้เห็นเนื้อหาอย่างกว้างขวาง ผู้บริหารบางอำเภอแสดงให้เห็นว่ามีการพัฒนาหลักสูตรในทุกเขต ผู้บริหารจากบางอำเภอระบุว่ามีการพัฒนาและทบทวนประชากรต้องการทบทวนหลักสูตรเป็นการภายใน และร้อยละ 83 ต้องการให้มีการพัฒนาหลักสูตรในท้องถิ่น แบบการประเมินหลักสูตรที่เป็นที่ต้องการคือ การรวมเอาข้อมูลเชิงปริมาณและคุณภาพเข้าด้วยกัน ประชากรร้อยละ 71 ซึ่งให้เห็นว่าการประเมินหลักสูตรจะมีผลมาจาก

พัฒนาหลักสูตรในท้องถิ่น ร้อยละ 86 กล่าวว่า การทดสอบระดับรัฐจะมีผลโดยตรงต่อหลักสูตรในท้องถิ่น ซึ่งมีอิทธิพลมากที่สุดในเรื่องทักษะต่อการทดสอบที่เป็นมาตรฐาน การพัฒนาหลักสูตรมาจาก HSPT (High School Proficiency Test) มีประชากรกลุ่มน้อยที่เห็นว่าปรัชญาหลักสูตรควรได้รับการพัฒนา และหลักสูตรใหม่ ๆ ควรได้รับการนำร่องก่อนจะมีการดำเนินงาน และอีกกลุ่มหนึ่งมีความเห็นว่าการบริการภายในควรจะจัดการให้แก่บุคลากร เพื่อที่จะมีการพัฒนาหลักสูตรขึ้นมาใหม่ ๆ ทั้งยังควรมีการศึกษาวิจัยลักษณะระดับของการมีส่วนร่วมของกลุ่มโรงเรียนต่าง ๆ ในการพัฒนาหลักสูตร

จากการศึกษาผลการวิจัย พอสรุปเป็นประเด็นสำคัญได้ว่า การนำหลักสูตรไปใช้ส่วนใหญ่พบว่า มีปัญหาในด้านงานบริหารและบริการหลักสูตร คือขาดงบประมาณ บุคลากรไม่เพียงพอ เอกสารและสื่อการเรียนการสอนมีไม่เพียงพอ ด้านงานดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร มีปัญหาในเรื่องของครูไม่สอนตามแผนการสอน ครูบางส่วนยังไม่เปลี่ยนพฤติกรรมในการสอน และโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้ปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและสังคม นอกจากนี้ยังพบว่า มีปัญหาขาดการวางแผนในการนิเทศและติดตามผลอย่างเป็นระบบ ขาดบุคลากรและงบประมาณในเรื่องการปรับปรุงพัฒนาศูนย์วิชาการ ดังนั้นจึงพบว่าปัญหาการใช้หลักสูตรในสถานศึกษา ถ้าไม่ได้รับการแก้ไขหรือมีแนวทางในการแก้ปัญหาที่ถูกต้อง ก็จะทำให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพคุณภาพของการศึกษาพร้อมกันทั่วประเทศ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ไขในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของโรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปเป็นข้อมูลให้ผู้บังคับบัญชา ผู้บริหาร และครูผู้สอน นำไปใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศที่ใช้ในการวางแผน ปรับปรุง พัฒนาและแก้ไขปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูที่สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 10 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูที่สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด ซึ่งสอนในปีการศึกษา 2551 มีจำนวนทั้งสิ้น 10 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองโดยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถามจากเนื้อหาทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของครู โดยคำถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับสภาพการใช้หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของโรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด

แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ

1. งานบริหารและบริการหลักสูตร (จำนวนข้อคำถาม 16 ข้อ)
2. งานสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร (จำนวนข้อคำถาม 12 ข้อ)
3. งานดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร (จำนวนข้อคำถาม 20 ข้อ)

ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราประเมินค่า (Rating Scales) 5 ระดับ มีเกณฑ์การให้คะแนนดังต่อไปนี้

ระดับ	คะแนน
ระดับการกระทำ มากที่สุด	ให้คะแนน 5 คะแนน
ระดับการกระทำ มาก	ให้คะแนน 4 คะแนน
ระดับการกระทำ ปานกลาง	ให้คะแนน 3 คะแนน
ระดับการกระทำ น้อย	ให้คะแนน 2 คะแนน
ระดับการกระทำ น้อยที่สุด	ให้คะแนน 1 คะแนน

การวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นของครู ในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของโรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด (ม.ป.ป. : 50) วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย \bar{X} และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้

4.51 – 5.00 คะแนน	หมายถึง	ระดับการกระทำ มากที่สุด
3.51 – 4.50 คะแนน	หมายถึง	ระดับการกระทำ มาก
2.51 – 3.50 คะแนน	หมายถึง	ระดับการกระทำ ปานกลาง
1.51 – 2.50 คะแนน	หมายถึง	ระดับการกระทำ น้อย
1.00 – 1.50 คะแนน	หมายถึง	ระดับการกระทำ น้อยที่สุด

และเป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะการใช้หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของโรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ มีดังนี้

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือ ตามลำดับดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของโรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ
2. ศึกษาวิธีสร้างแบบสอบถามจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามโดยให้ครอบคลุมเนื้อหากรอบความคิดของการวิจัยทั้ง 3 ด้าน
3. นำแบบสอบถามที่สร้างเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม ได้ค่าความสอดคล้อง (Index of Congruence) ตั้งแต่ 0.00 – 1.00
4. ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ
5. นำแบบสอบถามที่แก้ไขเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ครั้งที่ 2 เพื่อพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม ได้ค่าความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.67 – 1.00

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยวิธีดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

- 3.1 ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด เพื่อดำเนินการตามขั้นตอนต่อไป
- 3.2 นำแบบสอบถามไปใช้สอบถามจากกลุ่มตัวอย่างโดยผู้วิจัยเป็นผู้นำแบบสอบถามไปสอบถามด้วยตนเอง
- 3.3 นำแบบสอบถามกลับมาวิเคราะห์ข้อมูล และนำกลับไปสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเพิ่มเติมในประเด็นที่มีค่ามากกับค่าน้อย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยดำเนินการดังนี้

- 4.1 ตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมด
- 4.2 หาค่าร้อยละของข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 1 ตามตัวแปรที่กำหนด

4.3 วิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นของครูในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของโรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย \bar{X} และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปลความหมายของค่าเฉลี่ย

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ใช้ค่าร้อยละ

5.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร ใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

5.3 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คำถามปลายเปิด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิจัยเรื่อง “ การศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของโรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด ” ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของครู

ตอนที่ 2 สภาพการใช้หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของโรงเรียนเตรียมทหาร

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของครู

จำนวนครูในกลุ่มสาระภาษาไทยในปีการศึกษา 2552 ของโรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด แสดงดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของครูที่ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชั้นยศ		
ร้อยตรี	2	20.00
ร้อยโท	5	50.00
ร้อยเอก	1	10.00
พันตรี	1	10.00
พันโท	-	0.00
พันเอก	1	10.00
ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรี	5	50.00
ปริญญาโท	5	50.00

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ประสบการณ์ในการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย		
1 – 5 ปี	4	40.00
6 – 10 ปี	4	40.00
11 – 15 ปี	1	10.00
16 – 20 ปี	-	-
20 ปีขึ้นไป	1	10.00
การเข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนา เกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา		
ไม่เคย	1	10.00
เคย 1 – 2 ครั้ง	5	50.00
เคย 3 – 4 ครั้ง	-	-
เคย 5 ครั้งขึ้นไป	4	40.00

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ส่วนใหญ่มีชั้นยศ ร้อยโท จำนวน 5 คน (ร้อยละ 50) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีและปริญญาโทจำนวนเท่ากัน คือ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 5 คน (ร้อยละ 50) และสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 5 คน (ร้อยละ 50) มีประสบการณ์ในการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย 1 – 5 ปี และ 6 – 10 ปี จำนวนเท่ากัน คือ มีประสบการณ์ในการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย 1 – 5 ปี จำนวน 4 คน (ร้อยละ 40) และมีประสบการณ์ในการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย 6 – 10 ปี จำนวน 4 คน (ร้อยละ 40) เคยเข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนา เกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา 1 – 2 ครั้ง คือ มากที่สุด จำนวน 5 คน (ร้อยละ 50) รองลงมา คือ เคยเข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนา เกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา ตั้งแต่ 5 ครั้งขึ้นไป จำนวน 4 คน (ร้อยละ 40)

ตอนที่ 2 สภาพการใช้หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด

ตารางที่ 4.2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสภาพการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

สภาพการใช้หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระภาษาไทย	ระดับการกระทำ		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1. งานบริหารและบริการหลักสูตร	3.73	0.62	มาก
2. งานสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร	3.89	0.70	มาก
3. งานดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร	3.90	0.65	มาก
รวม	3.87	0.66	มาก

จากตารางที่ 4.2 พบว่า สภาพการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด โดยรวมมีระดับการกระทำในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านงานบริหารและบริการหลักสูตร ระดับการกระทำอยู่ในระดับมาก ด้านงานสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร ระดับการกระทำอยู่ในระดับมาก และ ด้านงานดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร ระดับการกระทำอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.3 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสภาพงานบริหารและบริการหลักสูตร

สภาพด้านงานบริหารและบริการหลักสูตร	ระดับการกระทำ		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1. การอบรมชี้แจงให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร	3.40	0.51	ปานกลาง
2. การจัดทำหลักสูตรดำเนินการตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ และสอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียนเหล่าทัพ	4.20	0.63	มาก
3. การวางแผนติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยดำเนินการอย่างต่อเนื่อง	3.80	0.78	มาก
4. การเผยแพร่เอกสารหลักสูตรเพื่อความสะดวกแก่ครูผู้ใช้หลักสูตร	3.00	0.66	ปานกลาง
5. การส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูได้รับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาตนเอง	3.80	0.63	มาก

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

สภาพดำเนินงานบริหารและบริการหลักสูตร	ระดับการกระทำ		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
6. การจัดครูเข้าสอนเหมาะสมกับความรู้ความสามารถและศักยภาพ	4.10	0.73	มาก
7. การจัดครูเข้าสอนเป็นไปตามความสมัครใจของครูผู้สอน	3.70	0.48	มาก
8. การจัดนักเรียนเตรียมทหารเข้าตอนเรียนในวิชาภาษาไทยมีจำนวนเหมาะสม	4.30	0.67	มาก
9. การจัดสรรงบประมาณสำหรับสื่อ วัสดุอุปกรณ์หลักสอดคล้องกับแผนและการปฏิบัติงาน	3.80	0.78	มาก
10. การสนับสนุนสื่อวัสดุอุปกรณ์ให้ครูดำเนินการเป็นไปอย่างทั่วถึง	3.70	0.67	มาก
11. การจัดทำหรือจัดหาแหล่งวิชาการต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์และสะดวกแก่การเรียนการสอน	3.70	0.67	มาก
12. การบริการห้องสมุดสำหรับการศึกษาค้นคว้าของครูและนักเรียน	3.60	0.51	มาก
13. การบริการห้องปฏิบัติการวิชาเฉพาะสำหรับครูผู้สอนและนักเรียนเป็นไปตามความเหมาะสม	3.90	0.31	มาก
14. การบริการเกี่ยวกับเครื่องมือการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนมีความพอเพียงและหลากหลาย	3.80	0.78	มาก
15. การบริการเทคโนโลยีสารสนเทศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองและการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม	3.50	0.70	ปานกลาง
16. การบริการเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยสำหรับการศึกษาค้นคว้าเป็นไปอย่างรวดเร็ว	3.50	0.52	ปานกลาง
รวม	3.73	0.62	มาก

จากตารางที่ 4.3 พบว่า สภาพการใช้หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของโรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด ด้านงานบริหารและบริการหลักสูตร โดยรวมมีระดับการกระทำในระดับมากทุกรายการ ยกเว้น การอบรมชี้แจงให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร การเผยแพร่เอกสารหลักสูตรเพื่อความสะดวกแก่ครูผู้ใช้หลักสูตร การบริการเทคโนโลยีสารสนเทศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองและการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และ การบริการเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยสำหรับการศึกษาค้นคว้าเป็นไปอย่างรวดเร็วมีการกระทำในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสภาพงานสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร

สภาพด้านงานสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร	ระดับการกระทำ		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1. การจัดทำแผนปฏิบัติงานด้านการนิเทศมีความชัดเจน	3.60	0.69	มาก
2. กระบวนการนิเทศมีระบบขั้นตอนที่ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการนิเทศ	3.40	0.69	ปานกลาง
3. ผู้บริหารหรือครูในกลุ่มสาระเป็นผู้นิเทศการสอน	4.50	0.70	มาก
4. การนิเทศการสอนใช้รูปแบบการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน	3.40	1.35	ปานกลาง
5. การนิเทศการสอนกระทำอย่างสม่ำเสมอ	4.40	0.51	มาก
6. กระบวนการนิเทศมีความเป็นประชาธิปไตย	3.50	0.52	ปานกลาง
7. การเสนอรายงานการนิเทศมีระบบและเป็นลายลักษณ์อักษร	4.60	0.51	มากที่สุด
8. การเปิดโอกาสให้ครูได้ทราบข้อบกพร่องและข้อเสนอแนะจากการนิเทศ	4.60	0.51	มากที่สุด
9. การนำผลการนิเทศมาใช้ปรับปรุงการเรียนการสอน	4.20	0.63	มาก
10. การจัดตั้งศูนย์วิชาการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร	2.40	0.96	น้อย
11. การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน	4.20	0.63	มาก
12. การนำผลที่ได้จากการวิจัยไปใช้พัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน	3.90	0.73	มาก
รวม	3.89	0.70	มาก

จากตารางที่ 4.4 พบว่า สภาพการใช้หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของโรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด ด้านงานสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร โดยรวมมีระดับการกระทำในระดับมากทุกรายการ ยกเว้น การเสนอรายงานการนิเทศมีระบบและเป็นลายลักษณ์อักษร และ การเปิดโอกาสให้ครูได้ทราบข้อบกพร่องและข้อเสนอแนะจากการนิเทศ มีระดับการกระทำในระดับมากที่สุด กระบวนการนิเทศมีระบบขั้นตอนที่ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการนิเทศ การนิเทศการสอนใช้รูปแบบการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน และ กระบวนการนิเทศมีความเป็นประชาธิปไตย มีระดับการกระทำในระดับปานกลาง และ การจัดตั้งศูนย์วิชาการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร มีระดับการกระทำในระดับน้อย

ตารางที่ 4.5 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสภาพงานดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร

สภาพด้านงานดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร	ระดับการกระทำ		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1. แผนการสอนสอดคล้องกับหลักสูตรที่กำหนดไว้	4.20	0.63	มาก
2. แผนการสอนสะดวกแก่ครูผู้ใช้หลักสูตรและสามารถนำไปปฏิบัติได้	4.00	0.47	มาก
3. การจัดทำคำอธิบายรายวิชาสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้	4.30	0.67	มาก
4. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับแผนการสอนที่กำหนดไว้	4.10	0.73	มาก
5. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีความหลากหลาย และเหมาะสมกับธรรมชาติของผู้เรียน	3.90	0.56	มาก
6. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นการปฏิบัติจริง	3.60	0.69	มาก
7. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม	3.70	0.67	มาก
8. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักศึกษาหาความรู้ แสวงหาคำตอบ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง	3.70	0.67	มาก
9. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมุ่งให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น	3.90	0.56	มาก
10. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ และคิดสร้างสรรค์	3.90	0.56	มาก
11. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมุ่งพัฒนาทักษะการฟัง พูด อ่านและเขียน ของผู้เรียน	4.10	0.56	มาก
12. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องการเสริมสร้างค่านิยมและพัฒนาจริยธรรมแก่ผู้เรียน	4.00	0.66	มาก
13. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน	4.10	0.73	มาก
14. การแสวงหาความรู้และเทคนิควิธีการใหม่ ๆ ในการสอนและพัฒนาผู้เรียนของครูเป็นไปอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง	3.90	0.73	มาก
15. การใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาการเรียนรู้ของครูและผู้เรียนเป็นไปอย่างเหมาะสม	4.10	0.56	มาก
16. การใช้สื่อและนวัตกรรมทำให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง	3.60	0.69	มาก
17. การวัดและประเมินผลผู้เรียนเป็นการวัดตามสภาพจริง	4.20	0.63	มาก

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

สภาพดำเนินงานดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร	ระดับการกระทำ		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
18. การวัดและประเมินผลกระทำอย่างต่อเนื่อง	4.30	0.67	มาก
19. การใช้รูปแบบการประเมินมีหลายวิธี เช่น การสังเกต การตรวจผลงาน และการเก็บสะสมผลงาน	4.40	0.84	มาก
20. การบูรณาการการเรียนการสอนร่วมกับวิชาอื่น ๆ	3.90	0.73	มาก
รวม	3.95	0.65	มาก

จากตารางที่ 4.5 พบว่า สภาพการใช้หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของโรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด ดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร โดยรวมมีระดับการกระทำในระดับมากทุกรายการ

ผู้วิจัยได้นำรายการจากแบบสอบถามที่มีค่ามากที่สุดไปสัมภาษณ์ครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้ข้อมูลเพิ่มเติมดังนี้

ด้านงานบริหารและบริการหลักสูตร รายการที่มีระดับการกระทำมากที่สุด ได้แก่

1. การจัดนักเรียนเตรียมทหารเข้าตอนเรียนในวิชาภาษาไทยมีจำนวนเหมาะสม มีระดับการกระทำอยู่ในระดับมาก ครูได้แสดงความเห็นว่าสาเหตุที่งานบริหารและบริการหลักสูตรในด้านดังกล่าวมีระดับการกระทำมากที่สุดเนื่องจากจำนวนของนักเรียน 1 ตอนเรียน ซึ่งมีประมาณ 27 นาย ต่อครู 1 คน มีความสอดคล้องกับภาระงานที่ครูต้องรับผิดชอบ

2. การจัดทำหลักสูตรดำเนินการตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ และสอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียนเหล่าทัพ มีระดับการกระทำอยู่ในระดับมาก ครูได้แสดงความเห็นว่าหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของโรงเรียนเตรียมทหารได้ปรับจากหลักสูตร 2 ปี เป็นหลักสูตร 3 ปีแล้ว เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยช่วงชั้นที่ 4 ของกระทรวงศึกษาธิการ ที่ว่า การวางแผนเพื่อการใช้หลักสูตรที่ดี จะต้องวิเคราะห์หลักสูตรในเรื่องจุดหมายที่แท้จริง ความสอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียน และชุมชน ความพร้อมของโรงเรียนต่อการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร

3. การจัดครูเข้าสอนเหมาะสมกับความรู้ความสามารถและศักยภาพ มีระดับการกระทำอยู่ในระดับมาก ครูได้แสดงความเห็นว่าครูทุกคนสำเร็จการศึกษา ตรงกับภาระงานที่ต้องปฏิบัติอันจะก่อให้เกิดประสิทธิผลในการจัดการศึกษา เนื่องจากครูหรืออาจารย์ เป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดที่จะนำหลักสูตรไปใช้ในห้องเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ แม้ว่าครูจะผ่านการอบรมการใช้หลักสูตรมาแล้วก็ตาม การจัดครูเข้าสอนเป็นสิ่งที่จะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ เพราะครูแต่ละคนจะมีบทบาทอย่างมากต่อการเรียนรู้ของเด็ก ครูจะต้องมองเห็นความสำคัญ และก้าวให้ทันต่อเหตุการณ์และการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ นอกจากนี้ การจัดครูเข้าสอนตามหลักสูตร เป็นงานของหัวหน้าสถานศึกษา ในการจัดนั้นจะต้องคำนึงถึงความรู้ความสามารถ ตลอดจนความสมัครใจของครูผู้สอนแต่ละคนด้วย ทั้งนี้เพื่อจะได้ให้ครูผู้ใช้หลักสูตร มีโอกาสได้ใช้ศักยภาพของตนให้เกิดประโยชน์ต่อการใช้หลักสูตรนั้นได้มากที่สุด

ด้านงานสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร รายการที่มีระดับการกระทำมากที่สุด ได้แก่

1. การเสนอรายงานการนิเทศมีระบบและเป็นลายลักษณ์อักษร มีระดับการกระทำอยู่ในระดับมากที่สุด ครูได้แสดงความเห็นว่าโรงเรียนเตรียมทหารได้กำหนดรูปแบบ วิธีการ และบุคคล ในการนิเทศการสอนของครู ทั้งนี้เพื่อก่อให้การนิเทศเกิดความโปร่งใส เป็นธรรม และเป็นระบบ

2. การเปิดโอกาสให้ครูได้ทราบข้อบกพร่องและข้อเสนอแนะจากการนิเทศ มีระดับการกระทำอยู่ในระดับมากที่สุด ครูได้แสดงความเห็นว่าหลังจากมีการนิเทศแต่ละครั้ง ผู้นิเทศจะให้ครูผู้สอนรับทราบผลการนิเทศและลงนามเป็นลายลักษณ์อักษรทุกครั้ง

3. ผู้บริหารหรือครูในกลุ่มสาระเป็นผู้นิเทศการสอน มีระดับการกระทำอยู่ในระดับมาก ครูได้แสดงความเห็นว่าโรงเรียนเตรียมทหารมีการกำหนดให้ผู้บริหารและผู้อำนวยการกองวิชาภาษาไทยมีหน้าที่โดยตรงในการนิเทศการสอนของครูผู้สอนวิชาภาษาไทย อันเป็นหน้าที่หนึ่งของผู้บริหารสถานศึกษาที่กำหนดให้ผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่นิเทศภายในเพื่อการนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษาอย่างมีระบบ

ด้านงานดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร รายการที่มีระดับการกระทำมากที่สุด ได้แก่

1. การใช้รูปแบบการประเมินมีหลายวิธี เช่น การสังเกต การตรวจผลงาน และการเก็บสะสมผลงาน มีระดับการกระทำอยู่ในระดับมาก ครูได้แสดงความเห็นว่ารูปแบบการประเมินของครูมีการกำหนดเกณฑ์ไว้อย่างชัดเจนว่าจะประเมินประเด็นใดบ้าง และแต่ละประเด็นมีน้ำหนักในการประเมินมากน้อยเพียงใด โดยประเมินตามสภาพจริง ครูสร้างเครื่อง

มือวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง ทั้งนี้เพื่อให้การประเมินเกิดความยุติธรรมและสมบูรณ์ โดยครูทุกคนต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการประเมินให้ดีเสียก่อน

2. การจัดทำคำอธิบายรายวิชาสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ มีระดับการกระทำอยู่ในระดับมาก ครูได้แสดงความเห็นว่าการจัดทำคำอธิบายรายวิชาี้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรเป็นสำคัญ

3. การวัดและประเมินผลกระทำอย่างต่อเนื่อง มีระดับการกระทำอยู่ในระดับมาก ครูได้แสดงความเห็นว่าการวัดและประเมินผลของครูมีการกระทำอย่างเปิดเผยทั้งก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน อีกทั้งยังมีการนำผลการวัดและประเมินผลกลับไปแจ้งผู้เรียนอีกด้วย ด้วยเหตุนี้ ภาระหน้าที่เกี่ยวกับการวัดและประเมินผล จึงเป็นงานที่สำคัญงานหนึ่ง เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรของครู การวัดและประเมินผลการเรียนที่ทำได้ถูกต้องตามหลักการของหลักสูตร จะช่วยบ่งบอกถึงความสำเร็จของการใช้หลักสูตรได้อีกด้วย ในการประเมินผลการเรียนการสอนตามหลักสูตร ครูผู้สอนจะต้องศึกษาให้เข้าใจ คือจุดประสงค์และจุดเน้นของหลักสูตรอย่างชัดเจน ต่อจากนั้นจึงศึกษาเกี่ยวกับระเบียบวิธีการวัดและประเมินผลให้เข้าใจ แล้วจึงปฏิบัติตามข้อกำหนดและวิธีการต่าง ๆ อย่างถูกต้องและครบถ้วน จะเป็นการช่วยให้การใช้หลักสูตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากการวัดและประเมินผลการเรียนเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการจัดการเรียนรู้ จึงต้องมีการกำหนดระบบอย่างชัดเจน และสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและเหมาะสมกับผู้เรียน ตลอดจนนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียน ที่กำหนดให้ใช้กระบวนการวัดและประเมินผลพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน เพราะข้อมูลที่ได้จะช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้า และความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียน รวมทั้งข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนา และเรียนรู้อย่างเต็มตามศักยภาพ

ปัญหาและข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยพบว่า สภาพการใช้หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด มีปัญหาและข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ด้านงานบริหารและบริการหลักสูตร

จากการวิจัย พบว่า สภาพการใช้หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด ด้านงานบริหารและบริการหลักสูตร มีปัญหาและข้อเสนอแนะว่า การบริการห้องสมุดควรจะทำให้มีความหลากหลายของหนังสือและมีความรู้ที่กว้างขวางมากขึ้น ควรมีการจัดอบรมครูและบุคลากรที่

เกี่ยวข้องกับการบริหารและบริการหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง การจัดอบรมครูเกี่ยวกับหลักสูตรควรจัดในรูปแบบของการอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้เกิดการปฏิบัติจริง เพราะการอบรมที่จัดขึ้นส่วนใหญ่เป็นเพียงการฟังบรรยายเท่านั้น และ ควรจัดหาสื่อการเรียนการสอนที่มีความหลากหลาย น่าสนใจให้มากขึ้น และให้เพียงพอกับความต้องการของครูรวมทั้งนักเรียน

2. ด้านงานสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร

จากการวิจัย พบว่า สภาพการใช้หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด ด้านงานสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร มีปัญหาและข้อเสนอแนะว่า การจัดตั้งศูนย์วิชาการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร แทบจะไม่ได้จัดให้เป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน จะมีก็เพียงแค่ภายในกองวิชาโดยจะใช้วิธีปรับปรุงและส่งเสริมหลักสูตรภายในกองวิชามากกว่า และการนิเทศควรให้ครูที่มีประสบการณ์น้อย ได้มีโอกาสนิเทศการสอนของครูที่มีประสบการณ์มาก เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนต่อไป

3. ด้านงานดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร

จากการวิจัย พบว่า สภาพการใช้หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด ด้านงานดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร มีปัญหาและข้อเสนอแนะว่า แผนการสอนไม่สามารถใช้ในการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพราะโรงเรียนมีกิจกรรมอื่น ๆ แทรกเข้ามาเป็นจำนวนมาก ครูที่สอนวิชาเดียวกันบางครั้งไม่สามารถสอนได้เหมือนกันตามที่แผนการสอนกำหนด เพราะมีธรรมชาติในการสอนที่แตกต่างกัน รวมทั้งธรรมชาติของผู้เรียนแต่ละตอนเรียนก็มีความแตกต่างกันด้วย และ การส่งเสริมให้ครูได้มีโอกาสพัฒนาศักยภาพในการเรียนการสอนยังไม่ทั่วถึง ส่วนผู้ที่มีโอกาสได้ไปอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเองก็มักจะไม่ค่อยนำความรู้ที่ได้อบรมมาใช้และเผยแพร่

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาศภาพการใช้หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของโรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด ซึ่งบทนี้จะสรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ สรุปไว้โดยลำดับดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาศภาพการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูที่สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยโรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 10 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูที่สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยโรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด ซึ่งสอนในปีการศึกษา 2551 มีจำนวนทั้งสิ้น 10 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองโดยกำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถามจากเนื้อหาทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของครู ข้อคำถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพการใช้หลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของโรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด โดยข้อคำถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 48 ข้อ

ผู้วิจัยได้หาประสิทธิภาพเครื่องมือโดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67 – 1.00

1.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

- 1) ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด
- 2) นำแบบสอบถามไปสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างโดยผู้วิจัยสอบถามด้วยตนเอง และสัมภาษณ์เพิ่มเติมในรายการที่มีระดับการกระทำมากที่สุด ปานกลาง และน้อย

1.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูล โดยดำเนินการดังนี้

1. ตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมด
2. หาค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับครู ด้านชั้นยศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จากแบบสอบถาม ตอนที่ 1 ตามตัวแปรที่กำหนด
3. วิเคราะห์ข้อมูลด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการใช้หลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของโรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของครู

ครูที่มีชั้นยศ ร้อยตรีถึงร้อยเอก จำนวน 8 คน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 80.00 และมีชั้นยศ พันตรีถึงพันเอก จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 ครูที่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี

จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 และมีระดับการศึกษาปริญญาโท จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย 1– 5 ปี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย 6– 10 ปี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 รองลงมาคือ ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย 11 – 15 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 และครูที่มีประสบการณ์ในการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย 20 ปีขึ้นไป จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 ด้านการเข้าร่วมประชุมอบรม สัมมนาเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา ครูที่มีประสบการณ์ประชุม อบรม สัมมนาเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา 1 – 2 ครั้ง มีจำนวน 5 คน มีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50.00 รองลงมาคือ ครูที่มีประสบการณ์ประชุม อบรม สัมมนาเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา ตั้งแต่ 5 ครั้งขึ้นไป มีจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 และ ครูที่ไม่มีประสบการณ์ประชุม อบรม สัมมนาเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา มีจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00

ตอนที่ 2 สภาพการใช้หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด

จากการวิจัยพบว่า สภาพการใช้หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด โดยรวมมีระดับการกระทำอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านงานบริหารและบริการหลักสูตร อยู่ในระดับมาก ด้านงานสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร อยู่ในระดับมาก และด้านงานดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร อยู่ในระดับมาก

1. ด้านงานบริหารและบริการหลักสูตร

จากการวิจัย พบว่า สภาพการใช้หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด ด้านงานบริหารและบริการหลักสูตร มีระดับการกระทำในระดับมาก 12 ข้อ ได้แก่ การจัดทำหลักสูตรดำเนินการตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ และสอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียนเหล่าทัพ การวางแผนติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยดำเนินการอย่างต่อเนื่อง การส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูได้รับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาตนเอง การจัดครูเข้าสอนเหมาะสมกับความรู้ความสามารถและศักยภาพ การจัดครูเข้าสอนเป็นไปตามความสมัครใจของครูผู้สอน การจัดนักเรียนเตรียมทหารเข้าตอนเรียนในวิชาภาษาไทยมีจำนวนเหมาะสม การจัดสรรงบประมาณสำหรับสื่อ วัสดุอุปกรณ์หลักสูตรสอดคล้องกับแผนและการปฏิบัติงาน การสนับสนุนสื่อ วัสดุอุปกรณ์เพื่อให้ครูดำเนินการเป็นไปอย่างทั่วถึง การจัดทำหรือจัดหาแหล่งวิชาการต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์และสะดวกแก่การเรียนการสอน การบริการห้อง

สมุดสำหรับการศึกษาค้นคว้าของครูและนักเรียน การบริการห้องปฏิบัติการวิชาเฉพาะสำหรับครูผู้สอนและนักเรียนเป็นไปตามความเหมาะสม และ การบริการเกี่ยวกับเครื่องมือการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนมีความพอเพียงและหลากหลาย และมีระดับการกระทำในระดับปานกลาง 4 ข้อ ได้แก่ การอบรมชี้แจงให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร การเผยแพร่เอกสารหลักสูตรเพื่อความสะดวกแก่ครูผู้ใช้หลักสูตร การบริการเทคโนโลยีสารสนเทศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองและการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และ การบริการเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยสำหรับการศึกษาค้นคว้าเป็นไปอย่างรวดเร็ว โดยไม่มีระดับการกระทำในระดับมากที่สุด น้อย และ น้อยที่สุด

2. ด้านงานสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร

จากการวิจัย พบว่า สภาพการใช้หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด ด้านงานสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร มีระดับการกระทำในระดับมากที่สุด 2 ข้อ ได้แก่ การเสนอรายงานการนิเทศมีระบบและเป็นลายลักษณ์อักษร และ การเปิดโอกาสให้ครูได้ทราบข้อบกพร่องและข้อเสนอแนะจากการนิเทศ มีระดับการกระทำในระดับมาก 6 ข้อ ได้แก่ การจัดทำแผนปฏิบัติงานด้านการนิเทศมีความชัดเจน ผู้บริหารหรือครูในกลุ่มสาระเป็นผู้นิเทศการสอน การนิเทศการสอนกระทำอย่างสม่ำเสมอ การนำผลการนิเทศมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อของผู้เรียน และ การนำผลที่ได้จากการวิจัยไปใช้พัฒนาการเรียนรู้อของผู้เรียน มีระดับการกระทำในระดับปานกลาง 3 ข้อ ได้แก่ กระบวนการนิเทศมีระบบขั้นตอนที่ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการนิเทศ การนิเทศการสอนใช้รูปแบบการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน และ กระบวนการนิเทศมีความเป็นประชาธิปไตย และมีระดับการกระทำในระดับน้อย 1 ข้อ โดยไม่มีระดับการกระทำในระดับน้อยที่สุด

3. ด้านงานดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร

จากการวิจัย พบว่า สภาพการใช้หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด ด้านงานดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร มีระดับการกระทำในระดับมาก 20 ข้อ ได้แก่ แผนการสอนสอดคล้องกับหลักสูตรที่กำหนดไว้ แผนการสอนสะดวกแก่ครูผู้ใช้หลักสูตรและสามารถนำไปปฏิบัติได้ การจัดทำคำอธิบายรายวิชาสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับแผนการสอนที่กำหนดไว้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีความหลากหลาย และเหมาะสมกับธรรมชาติของผู้เรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นการปฏิบัติจริง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักศึกษาหาความรู้ แสวงหาคำตอบ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมุ่งให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ และคิดสร้างสรรค์ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมุ่งพัฒนาทักษะการฟัง พูด อ่านและเขียน ของผู้เรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสอดแทรกการเสริมสร้างค่านิยมและพัฒนาจริยธรรมแก่ผู้เรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน การแสวงหาความรู้และเทคนิควิธีการใหม่ ๆ ในการสอนและพัฒนาผู้เรียนของครูเป็นไปอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง การใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาการเรียนรู้อันของผู้เรียนเป็นไปอย่างเหมาะสม การใช้สื่อและนวัตกรรมทำให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง การวัดและประเมินผลผู้เรียนเป็นการวัดตามสภาพจริง การวัดและประเมินผลกระทำอย่างต่อเนื่อง การใช้รูปแบบการประเมินมีหลายวิธี เช่น การสังเกต การตรวจผลงาน และการเก็บสะสมผลงาน และการบูรณาการการเรียนการสอนร่วมกับวิชาอื่น ๆ โดยไม่มีระดับการกระทำมากที่สุด ปานกลาง น้อย และ น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 สรุปปัญหาและข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยพบว่า สภาพการใช้หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด มีปัญหาและข้อเสนอแนะดังนี้

1. ด้านงานบริหารและบริการหลักสูตร

จากการวิจัย พบว่า สภาพการใช้หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด ด้านงานบริหารและบริการหลักสูตร มีปัญหาและข้อเสนอแนะว่า การบริการห้องสมุดควรจะทำให้มีความหลากหลายของหนังสือและมีความรู้ที่กว้างขวางมากขึ้น ควรมีการจัดอบรมครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและบริการหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง และควรจัดในรูปแบบของการอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้เกิดการปฏิบัติจริง และ ควรจัดหาสื่อการเรียนการสอนที่มีความหลากหลาย น่าสนใจให้มากขึ้น และให้เพียงพอกับความต้องการของครูรวมทั้งนักเรียน

2. ด้านงานสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร

จากการวิจัย พบว่า สภาพการใช้หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด ด้านงานสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร มีปัญหาและข้อเสนอแนะว่า การจัดตั้งศูนย์วิชาการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร แทบจะไม่ได้จัดให้เป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน และ การนิเทศควรรีให้ครูที่มีประสบการณ์น้อย ได้มีโอกาสนิเทศการสอนของครูที่มีประสบการณ์มากด้วย

3. ด้านงานดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร

จากการวิจัย พบว่า สภาพการใช้หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด ด้านงานดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร มีปัญหาและข้อเสนอแนะว่า แผนการสอนไม่สามารถใช้ในการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูที่สอนวิชาเดียวกันบางครั้งไม่สามารถสอนได้เหมือนกันตามที่แผนการสอนกำหนด และ การส่งเสริมให้ครูได้มีโอกาสพัฒนาศักยภาพในการเรียนการสอนยังไม่ทั่วถึง ส่วนผู้ที่มีโอกาสได้ไปอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเองก็มักจะไม่ค่อยนำความรู้ที่ได้อบรมมาใช้และเผยแพร่

2. อภิปรายผล

ผลการศึกษาสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปราย ดังนี้

ผลการศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด

1. จากผลการวิจัยพบว่า สภาพการใช้หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด ด้านงานบริหารและบริการหลักสูตร มีระดับการกระทำมากที่สุด 3 อันดับ คือ 1) การจัดนักเรียนเตรียมทหารเข้าตอนเรียนในวิชาภาษาไทยมีจำนวนเหมาะสม ทั้งนี้เนื่องจาก โรงเรียนเตรียมทหารได้จัดนักเรียนเตรียมทหารเข้าตอนเรียนจำนวนประมาณ 29 - 31 นายต่อ 1 ตอนเรียน (โรงเรียนเตรียมทหารจัดการเรียนการสอนจำนวนทั้งสิ้น 3 ชั้นปี ชั้นปีละ 18 ตอนเรียน) ซึ่งถือว่ามีความเหมาะสม ไม่มากหรือน้อยจนเกินไป ส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ 2) การจัดทำหลักสูตรดำเนินการตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ และสอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียนเหล่าทัพ โดยหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยช่วงชั้นที่ 4 ของกระทรวงศึกษาธิการ ทั้งนี้มีผู้ศึกษาว่า การวางแผนเพื่อการใช้หลักสูตรที่ดี จะต้องวิเคราะห์หลักสูตรในเรื่องจุดหมายที่แท้จริง ความสอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียน และชุมชน ความพร้อมของโรงเรียนต่อการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร (วิจัย วงษ์ใหญ่ 2537 : 184) ทั้งนี้ การจัดทำหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของกองวิชาภาษาไทยนั้น โรงเรียน

เตรียมทหารจะมีการศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการจัดทำหลักสูตรของโรงเรียน รวมทั้งมีการจัดประชุมและศึกษาคูงานตามโรงเรียนเหล่าทัพต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อกำหนดหลักสูตรให้นักเรียนเตรียมทหารสามารถเรียนรู้เพื่อนำไปต่อยอด ณ โรงเรียนเหล่าทัพต่าง ๆต่อไปในอนาคตได้ 3) การจัดครูเข้าสอนเหมาะสมกับความรู้ความสามารถและศักยภาพ โดยครูหรืออาจารย์ เป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดที่จะนำหลักสูตรไปใช้ในห้องเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (วิชัย ดิสระ 2535 : 143) แม้ว่าครูจะผ่านการอบรมการใช้หลักสูตรมาแล้วก็ตาม การจัดครูเข้าสอนเป็นสิ่งที่ต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ เพราะครูแต่ละคนจะมีบทบาทอย่างมากต่อการเรียนรู้ของเด็ก ครูจะต้องมองเห็นความสำคัญ และก้าวให้ทันต่อเหตุการณ์และการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ (วิชัย วงษ์ใหญ่ 2537 : 187) นอกจากนี้ สัจจอุทรานันท์ (2532 : 264) ยังกล่าวว่า การจัดครูเข้าสอนตามหลักสูตร เป็นงานของหัวหน้าสถานศึกษา ในการจัดนั้นจะต้องคำนึงถึงความรู้ความสามารถ ตลอดจนความสมัครใจของครูผู้สอนแต่ละคนด้วย ทั้งนี้เพื่อจะได้ให้ครูผู้ใช้หลักสูตร มีโอกาสได้ใช้ศักยภาพของตนให้เกิดประโยชน์ต่อการใช้หลักสูตรนั้นได้มากที่สุด ทั้งนี้สอดคล้องกับการจัดครูเข้าสอนของกองวิชาภาษาไทย โรงเรียนเตรียมทหาร เนื่องจาก ก่อนที่จะจัดครูเข้าสอนในแต่ละภาคการศึกษานั้น กองวิชาภาษาไทย โรงเรียนเตรียมทหาร จะมีการประชุมและศึกษาความถนัดของครูผู้สอน ทั้งนี้เพื่อให้การจัดครูผู้สอนตรงกับเนื้อหาวิชาของกลุ่มสาระภาษาไทยในแต่ละชั้นปี อันจะก่อให้เกิดการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดแก่ผู้เรียน

2. จากผลการวิจัยพบว่า สภาพการใช้หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด ดำเนินงานสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร มีระดับการกระทำมากที่สุด 3 อันดับ คือ 1) การเสนอรายงานการนิเทศมีระบบและเป็นลายลักษณ์อักษร ทั้งนี้เนื่องจาก ในการนิเทศการสอนของผู้อำนวยการกองวิชาภาษาไทยหรือหัวหน้าสายวิชาภาษาไทยแต่ละชั้นปี โดยในแต่ละครั้งนั้น ผู้นิเทศจะมีรูปแบบในการบันทึกการนิเทศ โดยระบุประเด็นต่าง ๆ ที่ผู้นิเทศต้องสังเกต และให้บันทึกผลเป็นลายลักษณ์อักษรลงในแบบบันทึกการนิเทศในครั้งนั้น ๆ รวมทั้งมีการลงลายมือชื่อทั้งผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศเพื่อเป็นหลักฐานต่อไป 2) การเปิดโอกาสให้ครูได้ทราบข้อบกพร่องและข้อเสนอแนะจากการนิเทศ ทั้งนี้เนื่องจาก ในการจัดการเรียนการสอนของครูนั้น โรงเรียนเตรียมทหารได้จัดให้มีการนิเทศการสอนจากผู้อำนวยการกองวิชาและหัวหน้าสายวิชา หลังจากนั้นก็จะมีการนำผลการนิเทศย้อนกลับเพื่อให้ครูผู้รับการนิเทศทราบถึงข้อบกพร่องและจุดเด่นต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อนำไปปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนของครูต่อไป 3) ผู้บริหารหรือครูในกลุ่มสาระเป็นผู้นิเทศการสอน โดยธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล (2545 : 32) กล่าวว่า หน้าที่หนึ่งของผู้บริหาร

สถานศึกษา คือ กำหนดให้ผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่นี้เทศภายใน เพื่อการนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษาอย่างมีระบบ ทั้งนี้สอดคล้องกับการนิเทศของกองวิชา ภาษาไทย โรงเรียนเตรียมทหาร เนื่องจาก ในการนิเทศการสอนของกองวิชาภาษาไทย โรงเรียน เตรียมทหาร มีการระบุอย่างชัดเจนว่าให้ผู้อำนวยการกองวิชาและหัวหน้าสายวิชาเป็นผู้รับผิดชอบ ในการนิเทศการสอน

3. จากผลการวิจัยพบว่า สภาพการใช้หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย โรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด ดำเนินงาน ดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร มีระดับการกระทำมากที่สุด 3 อันดับ คือ 1) การใช้รูปแบบ การประเมินมีหลายวิธี เช่น การสังเกต การตรวจผลงาน และการเก็บสะสมผลงาน ทั้งนี้เนื่องจาก ตามแผนการสอนกลุ่มสาระภาษาไทยนั้น จะกำหนดวิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพของผู้เรียน และให้สอดคล้องกับรูปแบบเนื้อหาวิชาที่แตกต่างกันในแต่ละชั้นปี โดยรูปแบบการประเมินที่หลากหลายนี้ยังจัดเป็นการประเมินตามสภาพจริงอีกด้วย 2) การจัดทำคำอธิบายรายวิชาสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ ทั้งนี้เนื่องจาก ในการจัดทำ แผนการเรียนรู้กลุ่มสาระภาษาไทยเพื่อนำมากำหนดคำอธิบายรายวิชาสำหรับแจ้งให้นักเรียนทราบ นั้น กองวิชาภาษาไทย โรงเรียนเตรียมทหาร ได้จัดทำขึ้นโดยนำมาตรฐานการเรียนรู้จากหลักสูตร ของกระทรวงศึกษาธิการมาศึกษาและจัดทำเป็นแผนการเรียนรู้และคำอธิบายรายวิชาตามลำดับ 3) การวัดและประเมินผลกระทำอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เนื่องจาก การวัดและประเมินผลของกองวิชา ภาษาไทย โรงเรียนเตรียมทหาร เนื่องจากการวัดและประเมินผลการเรียนรู้วิชาภาษาไทยจะมีการ วัดและประเมินผลทั้งก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน รวมทั้งมีการนำผลการวัดและ ประเมินเปิดเผยให้ผู้เรียนได้ทราบอีกด้วย ทั้งนี้มีผู้ศึกษาว่า ภาระหน้าที่เกี่ยวกับการวัดและ ประเมินผลเป็นงานที่สำคัญงานหนึ่ง เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรของครู การวัดและประเมินผลการ เรียนที่ทำได้ถูกต้องตามหลักการของหลักสูตร จะช่วยบ่งบอกถึงความสำเร็จของการใช้ หลักสูตรได้อีกด้วย ในการประเมินผลการเรียนการสอนตามหลักสูตร ครูผู้สอนจะต้องศึกษาให้ เข้าใจ คือจุดประสงค์และจุดเน้นของหลักสูตรอย่างชัดเจน ต่อจากนั้นจึงศึกษาเกี่ยวกับระเบียบ วิธีการวัดและประเมินผลให้เข้าใจ แล้วจึงปฏิบัติตามข้อกำหนดและวิธีการต่าง ๆ อย่างถูกต้องและ ครบถ้วน จะเป็นการช่วยให้การใช้หลักสูตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (สงัด อุทรานันท์ 2532 : 265) เนื่องจากการวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการจัดการเรียนรู้ จึงต้องมีการกำหนดระบบอย่างชัดเจน และสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและเหมาะสมกับ ผู้เรียน ตลอดจนนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียน ที่กำหนดให้ใช้ กระบวนการวัดและประเมินผลพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน เพราะข้อมูลที่ได้จะช่วยให้ได้ข้อมูลสาร

สาเหตุที่แสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้า และความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียน รวมทั้งข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มตามศักยภาพ (กรมวิชาการ 2545 : 24)

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 เป็นแนวทางในการนำผลการวิจัยไปใช้ในการปรับปรุงระบบการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของโรงเรียนเตรียมทหารให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนเตรียมทหาร และทำให้ระบบการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3.1.2 เป็นแนวทางในการนำผลการวิจัยไปใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของโรงเรียนเตรียมทหารให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อเป็นการนำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.1.3 เป็นแนวทางในการนำผลการวิจัยไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของโรงเรียนเตรียมทหารในแต่ละรายวิชาและแต่ละรายคาบ เพื่อให้สามารถนำหลักสูตรไปใช้ได้จริงและมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนตามที่กำหนดไว้อย่างสูงสุด

3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรศึกษาผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของโรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด ที่มีต่อนักเรียนเตรียมทหารและโรงเรียนเหล่าทัพ

3.2.2 ควรศึกษาผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของโรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด โดยกำหนดให้ผู้ให้ข้อมูลมีความหลากหลายมากขึ้น เช่น นักเรียนเตรียมทหาร นักเรียนเหล่าทัพ อาจารย์ของโรงเรียนเหล่าทัพ เป็นต้น

3.2.3 ควรศึกษาผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของโรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด ในส่วนของแผนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยด้วย ทั้งนี้เพื่อความชัดเจนและก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำวิจัยต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ (2540) รายงานผลการประเมินการใช้หลักสูตร ปีการศึกษา 2533 ระดับมัธยมศึกษา
กรุงเทพมหานคร ครูสภาลาดพร้าว
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2544) หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
กรุงเทพมหานคร วัฒนาพานิช
- กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ (2546) สภาพปัญหาในการใช้หลักสูตรของสถานศึกษาใน
ระดับมัธยมศึกษา จำนวน 468 โรงเรียน ใน 63 จังหวัด เดือนกันยายน 2545 ม.ป.ท.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร
ครูสภาลาดพร้าว
- คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษา (2542) บทบาทของครูผู้สอน กรุงเทพมหานคร สำนักงานปฏิรูป
การศึกษา
- คณะทำงานโครงการวิจัยศึกษา รร. ดต. ยศ. ทหาร (2540) การประเมินหลักสูตรโรงเรียนเตรียม
ทหาร พุทธศักราช 2530 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2534) กรุงเทพมหานคร กองสถิติและ
ประเมินผล โรงเรียนเตรียมทหาร
- ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) การพัฒนาหลักสูตร : หลักการและแนวปฏิบัติ กรุงเทพมหานคร
อลีน เพรส
- ชูศรี สุวรรณโชติ (2544) หลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร กรุงเทพมหานคร ทิชซิ่งเอี๊ยท์ จำกัด
- ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์ (2549) “การพัฒนาหลักสูตร” ใน ประมวลสาระชุดวิชาการประเมิน
หลักสูตรและการเรียนการสอน หน่วยที่ 2 สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช นนทบุรี
- รัชชชัย ชัยจิรฉายากุล (2529) การพัฒนาหลักสูตรจากแนวคิดสู่การปฏิบัติ กรุงเทพมหานคร
อักษรบัณฑิต
- รัชชชัย ชัยจิรฉายากุล และคนอื่น ๆ (2545) หลักสูตรสถานศึกษา กรุงเทพมหานคร สำนักงาน
ปฏิรูปการศึกษา
- รัชชชัย นาจำปา (2542) “การศึกษาการใช้หลักสูตรในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญ
ศึกษา จังหวัดอุทัยธานี” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารการศึกษา)
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- น้ำทิพย์ งามสุทธา (2547) “ การศึกษาสภาพการใช้และปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษา
ของโรงเรียนในเครือภคินีพระหฤทัยของพระเยซูเจ้าแห่งกรุงเทพฯ ฯ ” สารนิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ (2543) สถิติวิเคราะห์เพื่อการวิจัย กรุงเทพมหานคร คณะ
สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
- บุญศรี พรหมมาพันธุ์ (2545) “ สัมมนาการประเมินหลักสูตร ” ใน ประมวลสาระชุดวิชา
สัมมนาการประเมินการศึกษา หน่วยที่ 12 สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช นนทบุรี
- ปราโมทย์ รินทรราช (2541) “ การใช้หลักสูตรของโรงเรียนมัธยมศึกษา ปี พ.ศ. 2521
(ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) สังกัดกรมสามัญศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนยางตลาด
วิทยาคาร อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
(การบริหารการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535) การบริหารงานวิชาการ กรุงเทพมหานคร สหมิตรออฟเซต
- ปิยวรรณ เติลจະพันธ์ (2542) “ การศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการ
เรียนรู้ภาษาไทย ของโรงเรียนในเครือภคินี พระหฤทัยของพระเยซูเจ้าแห่ง
กรุงเทพมหานคร ” การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตร
และการสอน) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- ปิยพร ทำบุญ (2546) “ การบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
สถานศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (บริหาร
การศึกษา) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- ยุทธนา ปฐมวรชาติ (2545) การวิจัยในชั้นเรียน : แนวคิดการปฏิบัติสู่การพัฒนาผู้เรียนอย่าง
แท้จริง กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิชย์
- รุจิรี ภู่อาระ (2545) การพัฒนาหลักสูตร : ตามแนวปฏิรูปการศึกษา กรุงเทพมหานคร
บุ๊ค พอยท์
- แรมสมร อยู่สถาพร (2546) “ การนำหลักสูตรไปใช้ ” ใน ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนา
หลักสูตรและวิทยวิธีทางการสอน หน่วยที่ 11 สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช นนทบุรี
- โรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด (ม.ป.ป.) หลักสูตร
โรงเรียนเตรียมทหาร พุทธศักราช 2546 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2548) ม.ป.ท.

- ถัดดา กลิ่นวงษ์ (2545) “กระบวนการบริหารหลักสูตรขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ใน
โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดลำปาง” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ถัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ (2549) “ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร” ใน ประมวล
สาระชุดวิชาการประเมินหลักสูตรและการเรียนการสอน หน่วยที่ 3 สาขาวิชา
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นนทบุรี
- วรรณดี แสงประทีปทอง (2549) “การพัฒนาเครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
ประเมินหลักสูตร” ใน ประมวลสาระชุดวิชาการประเมินหลักสูตรและการเรียนการสอน
หน่วยที่ 8 สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นนทบุรี
- วิจิตร ศรีสอ้าน (2542) การบริหารโรงเรียน : บทบาทของผู้บริหารในการปรับปรุงส่งเสริมงาน
วิชาการ กรุงเทพมหานคร สมาคมผู้บริหารแห่งประเทศไทย
- วิชัย วงษ์ใหญ่ (2546) “การประเมินหลักสูตร” ใน ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาหลักสูตร
และวิธีทาง การ สอน หน่วยที่ 13 สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นนทบุรี
- วิชัย ดิสสระ (2535) การพัฒนาหลักสูตรและการสอน กรุงเทพมหานคร สุวีริยาสาส์น
- วีระ ลำเนียงแจ่ม (2541) “ปัญหาการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524
(ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี” วิทยานิพนธ์
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
รามคำแหง
- ศยามา ศรีมยุรา (2545) “การประเมินการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
ของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาเอกชน เขตภูมิภาคตะวันตก” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
- ศรีสมร พุ่มสะอาด (2549) คู่มือการพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานการศึกษา การพัฒนาระบบ
ข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา กรุงเทพมหานคร กรุงเทพมหานคร
- สุภมาศ ลิมาวัฒน์ชัย (2547) “กระบวนการและผลของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของ
โรงเรียนนาร่อง : พหุกรณีศึกษาหลายพื้นที่” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
(วิจัยการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สงบ ลักษณะ (2542)
- สังัด อุทรานันท์ (2532) พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร กรุงเทพมหานคร มิตรสยาม

- สนั่น เมตุลา (2542) “ ปัญหาการใช้หลักสูตรด้วยตนเองของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรม
สามัญศึกษา จังหวัดนครพนม ” การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
(บริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 (2549) การใช้หลักสูตรสถานศึกษา ระดับการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 ม.ป.ท.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550) การสังเคราะห์การใช้หลักสูตรการศึกษาขั้น
พื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ม.ป.ท.
- สำลี รักสุทธี และคนอื่น ๆ (2545) แนวการศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา กรุงเทพมหานคร
เรื่องแสงการพิมพ์
- สุนีย์ ภูพันธ์ (2546) แนวคิดพื้นฐานการสร้างและการพัฒนาหลักสูตร เชียงใหม่
The knowledge Center
- สุมิตร คุณานุกร (2523) หลักสูตรและการสอน กรุงเทพมหานคร ชวนพิมพ์
- เสริมศรี ไชยสร (2526) ระบบหลักสูตร – การสอน เชียงใหม่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- อรสา ปราชญ์นคร (2525) หลักสูตรและแบบเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนา
พานิช
- อาภรณ์ ใจเที่ยง (2550) หลักการสอน กรุงเทพมหานคร โอเดียนสโตร์
- APEID (1977) Implementing Curriculum : A symposium of Experience from The Asian
Region Bangkok Unesco Regional Office for Education in Asia
- Beauchamp George A. (1981) A Curriculum Theory Wilmette Illinois The Kagg Press
- Oliva , Peter F. (1992) Developing the Curriculum New York Harper Collins Publisher
- Saylor , Galen J., Alexander , William M. & Lewis , Arthur J. (1981) Curriculum Planning for
Better Teacher and Learning New York Holt Rinehart and Winston
- Tankard, George G. (1974) Curriculum Improvement West Nyack New York Panker
Publishing
- Tyler, Ralph W. (1949) Basic Principles of Curriculum and Instruction Chicago University of
Chicago Press
- Verduin, John R. (1977) Cooperative Curriculum Improvement New York Harcourt.
Brace and World Inc.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
ของโรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้ต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการใช้หลักสูตรสถานศึกษา
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของโรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการ
ทหารสูงสุด

2. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการใช้หลักสูตรสถาน
ศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ในด้านงานบริหารและ
บริการหลักสูตร งานสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร
และงานดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร

ขอขอบคุณในความร่วมมืออย่างดียิ่ง

ร้อยโทชายชาญ ช่างสุวรรณ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : ทำเครื่องหมาย / ลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

1. ทั้ยศ

_____ ร.ต. - ร.อ.

_____ พ.ต. - พ.อ.

2. ระดับการศึกษา

_____ ปริญญาตรี

_____ ปริญญาโท

3. ประสบการณ์ในการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

_____ 1 - 5 ปี

_____ 6 - 10 ปี

_____ 11 - 15 ปี

_____ 16 - 20 ปี

_____ 20 ปีขึ้นไป

4. การเข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนา เกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา

_____ ไม่เคย

_____ เคย 1 - 2 ครั้ง

_____ เคย 3 - 4 ครั้ง

_____ เคย 5 ครั้งขึ้นไป

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการใช้หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

คำชี้แจง : ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการใช้หลักสูตร ของโรงเรียนเตรียมทหาร อย่างไร ขอให้ทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด เพียงช่องเดียวให้ตรงกับความเป็นจริง

ข้อที่	รายการ	ระดับการกระทำ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
งานบริหารและบริการหลักสูตร						
1.	การอบรมชี้แจงให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร					
2.	การจัดทำหลักสูตรดำเนินการตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ และสอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียนเหล่าทัพ					
3.	การวางแผนติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยดำเนินการอย่างต่อเนื่อง					
4.	การเผยแพร่เอกสารหลักสูตรเพื่อความสะดวกแก่ครูผู้ใช้หลักสูตร					
5.	การส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูได้รับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาตนเอง					
6.	การจัดครูเข้าสอนเหมาะสมกับความรู้ความสามารถและศักยภาพ					
7.	การจัดครูเข้าสอนเป็นไปตามความสมัครใจของครูผู้สอน					
8.	การจัดนักเรียนเตรียมทหารเข้าตอนเรียนในวิชาภาษาไทยมีจำนวนเหมาะสม					

(ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ระดับการกระทำ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
งานบริหารและบริการหลักสูตร (ต่อ)						
9.	การจัดสรรงบประมาณสำหรับสื่อ วัสดุอุปกรณ์หลักสอดคล้องกับแผนและการปฏิบัติงาน					
10.	การสนับสนุนสื่อวัสดุอุปกรณ์เพื่อให้ครูดำเนินการเป็นไปอย่างทั่วถึง					
11.	การจัดทำหรือจัดหาแหล่งวิชาการต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์และสะดวกแก่การเรียนการสอน					
12.	การบริการห้องสมุดสำหรับการศึกษาค้นคว้าของครูและนักเรียน					
13.	การบริการห้องปฏิบัติการวิชาเฉพาะสำหรับครูผู้สอนและนักเรียนเป็นไปตามความเหมาะสม					
14.	การบริการเกี่ยวกับเครื่องมือการวัดและประเมินผล การเรียนการสอนมีความพอเพียงและหลากหลาย					
15.	การบริการเทคโนโลยีสารสนเทศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองและการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม					
16.	การบริการเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยสำหรับการศึกษาค้นคว้าเป็นไปอย่างรวดเร็ว					

ข้อเสนอแนะด้านงานบริหารและบริการหลักสูตร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อที่	รายการ	ระดับการกระทำ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
งานสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร						
1.	การจัดทำแผนปฏิบัติงานด้านการนิเทศมีความชัดเจน					
2.	กระบวนการนิเทศมีระบบขั้นตอนที่ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการนิเทศ					
3.	ผู้บริหารหรือครูในกลุ่มสาระเป็นผู้นิเทศการสอน					
4.	การนิเทศการสอนใช้รูปแบบการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน					
5.	การนิเทศการสอนกระทำอย่างสม่ำเสมอ					
6.	กระบวนการนิเทศมีความเป็นประชาธิปไตย					
7.	การเสนอรายงานการนิเทศมีระบบและเป็นลายลักษณ์อักษร					
8.	การเปิดโอกาสให้ครูได้ทราบข้อบกพร่องและข้อเสนอแนะจากการนิเทศ					
9.	การนำผลการนิเทศมาใช้ปรับปรุงการเรียนการสอน					
10.	การจัดตั้งศูนย์วิชาการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร					
11.	การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน					
12.	การนำผลที่ได้จากการวิจัยไปใช้พัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน					

ข้อเสนอแนะด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร

.....

.....

.....

ข้อที่	รายการ	ระดับการกระทำ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
งานดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร						
1.	แผนการสอนสอดคล้องกับหลักสูตรที่กำหนดไว้					
2.	แผนการสอนสะดวกแก่ครูผู้ใช้หลักสูตรและสามารถนำไปปฏิบัติได้					
3.	การจัดทำคำอธิบายรายวิชาสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้					
4.	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับแผนการสอนที่กำหนดไว้					
5.	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีความหลากหลาย และเหมาะสมกับธรรมชาติของผู้เรียน					
6.	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นการปฏิบัติจริง					
7.	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม					
8.	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักศึกษาหาความรู้ แสวงหาคำตอบ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง					
9.	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมุ่งให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น					
10.	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ และคิดสร้างสรรค์					
11.	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมุ่งพัฒนาทักษะการฟัง พูด อ่านและเขียน ของผู้เรียน					
12.	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสอดแทรกการเสริมสร้างค่านิยมและพัฒนาจริยธรรมแก่ผู้เรียน					
13.	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน					

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ

1. อาจารย์บุญเกื้อ สะอองปลิว
ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การพัฒนาหลักสูตร)
ข้าราชการบำนาญ อดีตศึกษานิเทศก์ชำนาญการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระบุรี เขต 1
2. อาจารย์อัจฉรา ทองดี
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน)
อาจารย์ผู้สอน โรงเรียนเบญจมเทพอุทิศ จังหวัดเพชรบุรี
3. ร้อยเอกหญิง พัชรินทร์ สุนทรวรรณ
ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การพัฒนาหลักสูตรและการนิเทศการสอน)
อาจารย์ผู้สอน โรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด

ภาคผนวก ก
แบบหาค่าดัชนีความสอดคล้อง

แบบหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

ข้อที่	หัวข้อ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3	ผลรวม	ค่า IOC
1.	คำชี้แจงของแบบสอบถามมีความชัดเจนและสามารถนำไปปฏิบัติได้					
2.	ข้อมูลด้านสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามครบถ้วนตามความจำเป็น					
3.	ความครบถ้วนสมบูรณ์ของคำถามในประเด็นงานบริหารและบริการหลักสูตร					
4.	ความครบถ้วนสมบูรณ์ของคำถามในประเด็นงานสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร					
5.	ความครบถ้วนสมบูรณ์ของคำถามในประเด็นงานดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร					
6.	ความสอดคล้องของคำถามในประเด็นงานบริหารและบริการหลักสูตร					
7.	ความสอดคล้องของคำถามในประเด็นงานสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร					
8.	ความสอดคล้องของคำถามในประเด็นงานดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร					
9.	ความเหมาะสมของการใช้รูปแบบการประเมินแบบมาตรประเมินค่า					
10.	ความเหมาะสมของระดับที่ใช้ในการประเมิน 5 ระดับ					
11.	การเรียงลำดับคำถามเป็นไปตามลำดับ					
12.	ความชัดเจนและตรงประเด็นของคำถาม					
13.	ภาษาที่ใช้ในการเขียนคำถามอ่านเข้าใจง่าย					

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	ร้อยโท ชายชาญ ช่างสุวรรณ
วัน เดือน ปีเกิด	24 กรกฎาคม 2523
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	อักษรศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร พ.ศ. 2546
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด จังหวัดนครนายก
ตำแหน่ง	รักษาราชการประจำกองเตรียมการ ส่วนการศึกษา โรงเรียนเตรียมทหาร